

**PÁSZTÓ VÁROS INTEGRÁLT
VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA
– ELŐZETES EGYEZTETÉSI VÁLTOZAT –**

Készítette: Terra Studio Kft.

4 plusz Építész Stúdió Kft.

2007. november

PÁSZTÓ VÁROS INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

Készítette:

Terra Studio Kft. – 4 plusz Építész Stúdió Kft.

Terra Studio Kft.:

Laky Ildikó, ügyvezető igazgató
Fürstand Attila, vezető tervező, szakmai igazgató
Aradi Renáta, tervező
Varga Éva, tervező

4 Plusz Építész Stúdió Kft.:

Vékony Péter, építész

Továbbá:

Földi Zsuzsa,
Galli Károly,
Guzmics István,
Veres László
területfejlesztési szakértők

2007. november

TARTALOMJEGYZÉK

1.	PÁSZTÓ VÁROS SZEREPE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN.....	5
1.1.	PÁSZTÓ FÖLDRAJZI ELHELYEZKEDÉSE.....	5
1.2.	A TELEPÜLÉSFEJLŐDÉSI FOLYAMATOK A TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÉS FUNKCIONÁLIS JELLEGZETESSÉGEK TÜKRÉBEN.....	7
1.2.1.	A várossá fejlődés tényezői.....	7
1.2.2.	A városfejlődés lépései.....	8
1.2.3.	A város társadalmi-gazdasági fejlődésének jelenlegi tendenciái.....	10
1.2.4.	A város központi szerepköre, Pásztó helye a városhálózatban.....	15
2.	PÁSZTÓ VÁROS TÁRSADALMI, GAZDASÁGI HELYZETE, KÖRNYEZETI JELLEMZŐI.....	19
2.1.	GAZDASÁGI JELLEMZŐK.....	19
2.2.	TÁRSADALMI JELLEMZŐK.....	24
2.3.	A TERMÉSZETI ÉS AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET, KÖZLEKEDÉS.....	30
2.4.	KÖZSZOLGÁLTATÁSOK.....	38
2.5.	PÁSZTÓ SWOT ELEMZÉSE.....	50
3.	PÁSZTÓ VÁROSRÉSZEINEK ELEMZÉSE.....	51
3.1.	A FŐBB TELEPÜLÉSSZERKEZETI JELLEMZŐK BEMUTATÁSA – A VÁROSRÉSZEK LEHATÁROLÁSA.....	51
3.2.	A VÁROSRÉSZEK TÁRSADALMI-GAZDASÁGI ADOTTSÁGAI.....	55
3.2.1.	Városközpont.....	55
3.2.2.	Külső városrész.....	59
3.2.3.	Mátrakeresztes.....	62
3.2.4.	Hasznos.....	64
4.	VÁROSFELJESZTÉSI STRATÉGIA.....	68
4.1.	A VÁROS HOSSZÚ TÁVÚ JÖVŐKÉPE.....	68
4.2.	A FEJLESZTÉSI IRÁNYOK MEGHATÁROZÁSA.....	69
4.3.	A STRATÉGIA KOHERENCIÁJA, KONZISZTENCIÁJA.....	73
5.	A VÁROSFELJESZTÉS AKCIÓTERÜLETEI.....	76
5.1.	AZ AKCIÓTERÜLETEK KIJELÖLÉSE.....	76
5.2.	AZ AKCIÓTERÜLETEK FEJLESZTÉSÉNEK FELADATAI.....	79
5.2.1.	Belvárosi területek.....	79
5.2.2.	Külvárosi területek.....	85
5.2.3.	Pásztó-Hasznos.....	87
5.2.4.	Mátrakeresztes.....	88
5.3.	AZ AKCIÓTERÜLETI BEAVATKOZÁSOK FUNKCIONÁLIS ELEMZÉSE ÉS KÖLTSÉGBECSLÉSE	89
6.	A FEJLESZTÉSEK MEGVALÓSÍTÁSÁNAK FOLYAMATAI.....	91

6.1.	INGATLANGAZDÁLKODÁSI TERV	91
6.2.	A FEJLESZTÉSEKHEZ KAPCSOLÓDÓ NEM BERUHÁZÁSI JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK ...	93
6.3.	AZ INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA ÉS AZ INTEGRÁLT BEAVATKOZÁSOK TERVEZÉSÉVEL KAPCSOLATOS ELVÁRÁSOK.....	95
6.4.	A VÁROSREHABILITÁCIÓ SZERVEZETI KERETEI	96
6.5.	A TELEPÜLÉSKÖZI KOORDINÁCIÓ EREDMÉNYEI, FELADATAI.....	101
6.6.	A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTÁSÁNAK MONITORINGJA	102

1. PÁSZTÓ VÁROS SZEREPE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN

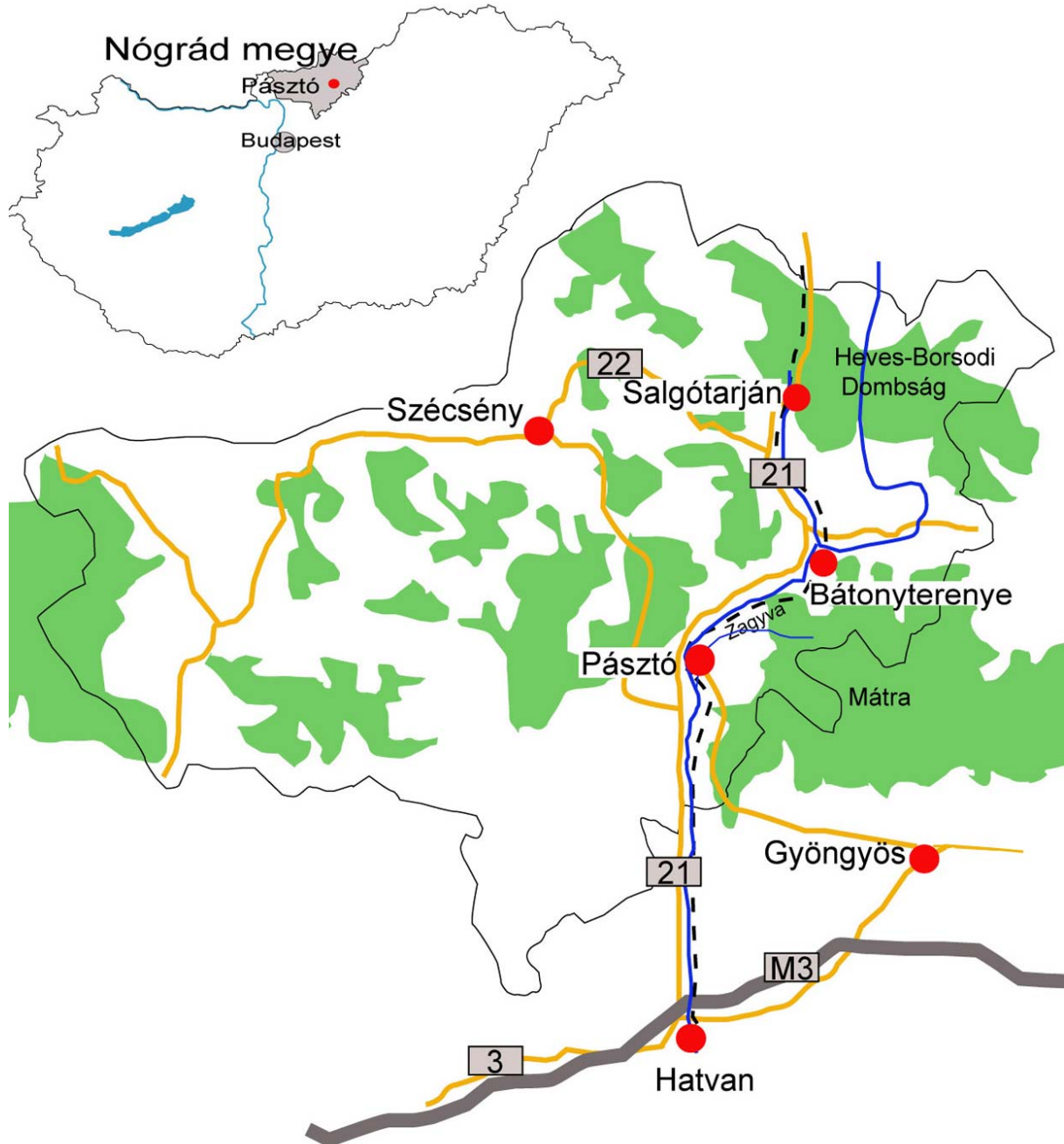
1.1. PÁSZTÓ FÖLDRAJZI ELHELYEZKEDÉSE

A majd 10.000 főnek otthont adó Pásztó az Észak-magyarországi Régióban, Nógrád megye keleti részén fekszik, a megye legnagyobb kiterjedésű kistérségének központja. A város a Zagyva völgyében – amely egyben Nógrád megye keleti részének legfontosabb, észak-déli irányú fő közlekedési tengelyét is kijelöli –, az alföldi területeket a Felvidékkel összekötő 21.sz. főút mellett található. Térségi kapcsolatai jónak mondhatók, hiszen 30 km-re található az M3 hatvani csomópontjától, Salgótarján megyeszékhelytől és a tágabb térség más meghatározó városaitól (pl. Szécsény, Gyöngyös, Hatvan). A város Budapestről az M3 autópályán és a 21.sz. főúton mintegy 90 km-re fekszik, közúton 1 órán belül elérhető. A térségi kapcsolatokban sajnos egyre csökkenő szereppel bír a 81.sz fő vasúti vonal, amelynek állapota nem teszi lehetővé, hogy hatékonyan segítse a kistérség és Nógrád megye keleti felének aktívabb bekapcsolódását a társadalmi-gazdasági folyamatokba, habár egykor fontos közlekedési elemről van szó.

A kistelepülések magas számával jellemezhető Pásztói kistérség a megye közepesen fejlett kistérségei közé tartozik, országos viszonylatban azonban a kevésbé fejlett kistérségek között találjuk. A változatos természeti adottságokkal rendelkező térség a Nógrád megyében általában jellemző társadalmi-gazdasági nehézségekkel küzd: a külföldi befektetések legnagyobb részét elkerülik a térséget, vagy a már meglévő gazdasági központokba koncentrálnak (Hatvan, Salgótarján, Gyöngyös).

Pásztó földrajzi elhelyezkedése

1.2. A TELEPÜLÉSFEJLŐDÉSI FOLYAMATOK A TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÉS FUNKCIONÁLIS JELLEGZETESSÉGEK TÜKRÉBEN

1.2.1. A várossá fejlődés tényezői

Pásztó a Mátra és a Cserhát között, a Zagyva völgyében, a Zagyva és Kövecses-patak összefolyásánál települt, a folyó és patakok által kialakított hordalékkúpon. A város fejlődésében alapvetően a természeti tényezők, a közlekedésföldrajzi adottságok és a vallási központi szerepkör játszottak szerepet. Fontos megjegyezni, hogy ezen tényezők együttesen biztosították azt a potenciált, amelynek hatására Pásztó várossá fejlődhetett, a kisvárosi lépték kialakulását és fennmaradását éppen az tette lehetővé, hogy a települési potenciál csak kevéssel haladta meg a falvakra jellemző nagyságrendet.

Természeti tényezők

A Mátra és a Cserhát között a Zagyva és a Kövecses-patak találkozásánál kialakult város négy, jellegében különböző táji adottságokkal rendelkező térség találkozásánál fekszik. A Központi-Cserhát és a Cserhátalja dombos vidéke és a Nyugat-Mátrából a Mátralábáig húzódó hegyvidék közé a Zagyva dél felé kiszélesedő völgye ékelődik. A tájrajzi szempontból különböző vidékek a mezőgazdasági termelésre alapozott mezővárosi szerepkör alapjait teremtették meg, hiszen a város a különböző vidékek terményeinek piacává (domb- és hegyvidéki állattartás, erdei termékek, gabonafélék, szőlő), életmódjainak találkozóhelyévé („palócvidéki”, hegyvidéki és alföldi életmódok), és egyben a mindennapi élethez szükséges kisipari termékek (céhek, iparosok) előállításának természetes helyszínévé válhatott.

A város legfontosabb helyi terméke a Mátrából lehúzódó dombokon termesztett szőlőből készített bor volt, amely a várossá válás szempontjából a középkorban igen fontos szerepet játszott.

Közlekedésföldrajzi tényezők

A Zagyva völgye már a középkorban – de napjainkban is – az Alföld és a Felvidék között kapcsolatot teremtő igen fontos közlekedési tengely volt (vásárvonal). Békeidőben ez a kereskedelem terén jelentett lehetőségeket, a kereskedelmi utak mellé települt várak (Cserteri vár) viszonylagos biztonságot, és a népességszám növekedését eredményezték.

A Zagyva völgye mellett a város a Mátrából a Kövecses-patak mentén és a Központi-Cserhátot és a Cserhátalját elválasztó völgyben beérkező utak találkozási pontja is volt, így a közlekedésföldrajzi helyzet a táji környezet adottságaihoz igazodva a teremtette meg a központi szerepkör kialakulásának lehetőségét.

Vallási központi szerepkör

Pásztón a XII.sz. elején a bencések alapítottak monostort, melyet a század végére a ciszterciek vettek át, és apátságot alapítottak. Az apátság a vallási és kulturális élet (pl. iskola) központjává vált, és elősegítette a kisipari (lásd a bencések által kialakított üveghuták) és kertészeti, szőlészeti-bor- (a középkorban a legfontosabb pásztói termék a bor volt) kultúrák kialakulását, így a középkori település központi szerepköre tovább erősödhetett.

A szakrális építészet emlékei a középkori főút mellett, a város legmagasabb pontján található, később a kereskedelem fejlődésével kialakult mai Fő út az építészettörténeti szempontból legértékesebb műemléki tömböt keletről kerüli el.

A természeti, közlekedésföldrajzi tényezők és a vallási központi szerepkör egymást kiegészítve és kölcsönösen elősegítve tették Pásztót a szűkebb térség központi településévé. A szerzetesek által meghonosított kisipar és szőlészeti-borászat a kereskedelem számára keresetett helyi termékek piacát alapozta meg, amelyeket a kereskedelmi út mellett az Alföldi, valamint a hegy- és dombvidékek termékeivel együtt a pásztói vásáron cserélhettek gazdát. A szerzetesek a kulturális és vallási élet térségi centrumává tették települést, újabb lökést adva a központi szerepkör kialakulásának.

1.2.2. A városfejlődés lépései

A város sokat szenvedett, többször is a megsemmisülés határára jutott. A sokszor végzetesnek látszó történelmi traumák után is képes volt újra és újra „felállni”, aminek okai önmagukban is kutatásra érdemesek lehetnek.

A település központi szerepkörének kialakulásának a legnagyobb lökést a bencés szerzetesek a XII.sz. elején alapított monostora adta, melyet 1190-ben a III. Béla kezdeményezésére a ciszterci szerzetesrend vett át. A monostor a későbbiekben ciszterciek apátságává alakult. A tatárjárás során elpusztult falut hamarosan újjáépítették, és kezdetét vette a középkori település mezővárossá való fejlődése. A település korai fejlődésében fontos momentum volt még, hogy 1265-ben a fejlődő települést V. István a Rátót nemzetségnek adományozta. A város a nemzetség egyik fontos székhelyévé, uradalmi központtá vált.

A mezővárosi jelleg erősödésének, és a város további fejlődésének alapjait teremtette meg, hogy Pásztó 1298-ban vásártartói jogot kapott, amely a kereskedelem mellett további lendületet adott a kisiparnak és a virágzó szőlészeti-borászati hagyományoknak. A város jelentőségét tovább növelte az 1407-ben elnyert városi kiváltságlevél. Az apátság környezete, az „Oskolamester” középkori eredetű lakóháza és a kapcsolódó, ma a

romkertben bemutatott építészeti alkotások nagysága és minősége a középkori város jelentőségét mutatják ma is a pásztóiaknak és a városba látogatóknak.

A középkori város fejlődését a török dúlás akasztotta meg. 1551-ben a visszavonuló császári csapatok felégették a stratégiai felvonulási úton fekvő várost; innentől mintegy száz éven át Pásztó elhagyatva várta sorsának jobbra fordulását.

A török kiűzése után, 1650-ben a ciszterci szerzetesek a román-gótikus alapokon barokk stílusban építették újjá a templomot és az apátságot, és az egész településen kezdetét vette a középkori örökségen alapuló újjáépítés. Pásztó hamarosan újra a térség központi szerepkörét betöltő mezővárossá vált, de kisvárosi jellegét továbbra is megőrizte, a fejlődés dinamikája már nem volt a középkoréhoz mérhető. Erre az időszakra tehető a város szerkezetének végleges, a mai állapotokra is jellemző kialakulása.

A XIX.sz. második felében elindult ipari fejlődés a várost jórészt érintetlenül hagyta, mivel az akkor virágzó nagy nyersanyag-igényű termelési ágazatok – ásványkincsek híján – nem találták meg a megfelelő feltételeket a szűkebb térségben. A Zagyva völgyében 1867-ben megépített vasútvonal szorosabbra fűzte ugyan a város kapcsolatait az ország egészével, azonban a fontos infrastrukturális fejlesztések elsődleges haszonélvezői a szénben gazdag Salgótarján és Bátonyterenye települései voltak. A kisváros jelentősége a környék gyorsan fejlődő ipari centrumaihoz képest relatíve lecsökkent, gazdaságában továbbra is a kisipar, a mezőgazdaság és új elemként a könnyűipar képviseltette magát. A megváltozott körülmények hatására Pásztó 1871-ben elvesztette városi rangját. A települést a XIX.sz. második felében újabb csapás érte: az addig jelentős bevételeket hozó szőlészeti-borászati tevékenységet a filoxéravész lehetetlennítette el; a tevékenység jelentőségét azóta sem nyerte vissza. A városi a XX. század elején is megőrizte kisvárosias jellegét, a lelassuló városi dinamizmus ellenére több fontosabb fejlesztés valósulhatott meg a városban, ilyen például a XX.sz. elején felépült városi kórház.

A háború utáni szocialista városépítészeti jegyei az 50-es évektől hagytak nyomot a településen. A 60-70-80-as években a város központi részén létesült lakótelep jellegű beépítések a hagyományos szövetbe ágyazódva kerültek kialakításra, léptékében a kisvárosi jelleghez igazodva, azonban kialakításukban rosszul értelmezett épített környezetet létrehozva.

A városközpont mai összképe jellegzetesen eklektikus, XX. századi. A megjelent természetes igény a tervezett és egységesített városkép iránt a fejlesztés fontos elemévé kell, hogy váljék. Az utcák és térköpenyek állapota kedvezőtlen módon valósul meg, annak ellenére, hogy a jobbító szándékkal kapcsolatban nem lehetnek kétségek.

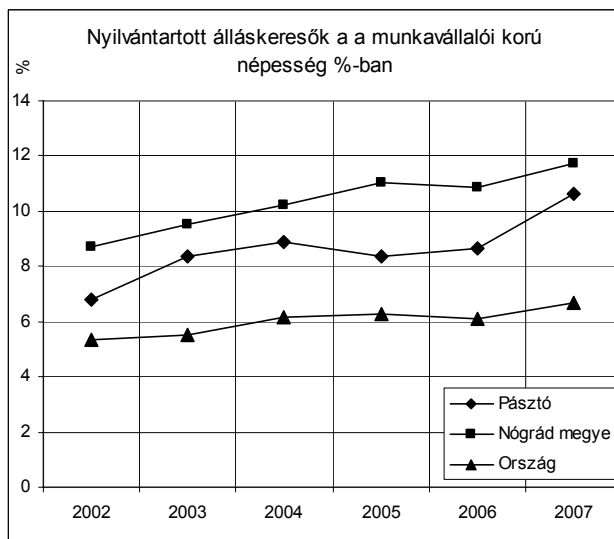
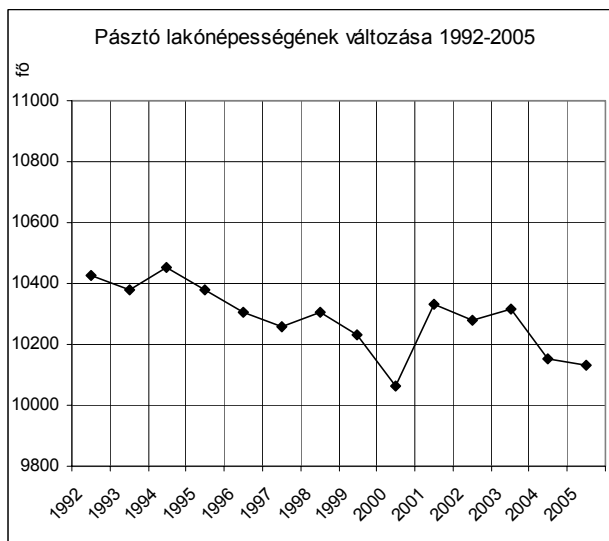
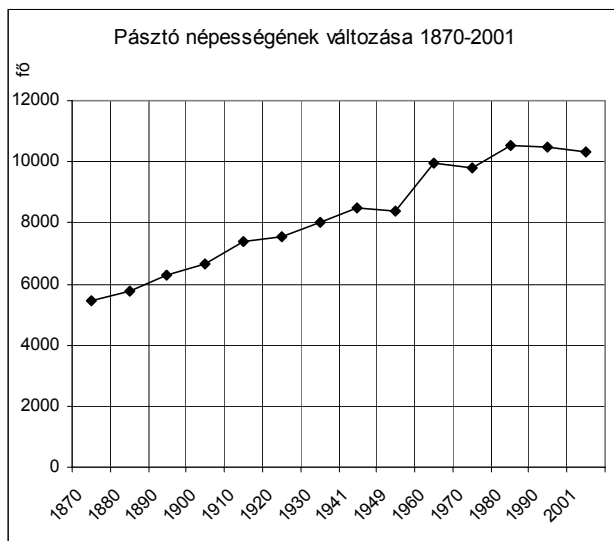
1.2.3. A város társadalmi-gazdasági fejlődésének jelenlegi tendenciái

Társadalmi-gazdasági dinamizmus

Pásztó mintegy 10 ezer fős városa a Délkelet-Nógrád megyei Pásztói kistérség gazdasági-intézményi központja, fontos közúti közlekedési utak kereszteződésében, rendkívül szép és értékekben gazdag természeti környezetben fekszik. A Nógrád megyére jellemző, többnyire kedvezőtlen gazdasági és versenyképességi adottságok komoly mértékben sújtják a kistérségi központot is. Lakosságának jellemzően alacsonyabb életszínvonal és szinte minden szempontból nehezebb körülmények jutnak, mint az ország más részein élőknek. Csakúgy, mint a megyében, itt is jellemző, hogy önerejéből a rengeteg igyekezet és befektetett energia, a kidolgozott tervek, koncepciók, helyi kezdeményezések ellenére sem képes a város kihasználni belső erőforrásait, amelyek pedig több irányban is magukban hordoznák a fejlődés lehetőségét. A város és környékének helyzetét jól jelzi, hogy a Pásztói kistérség az OTK szerint a társadalmi szempontból elmaradott kistérségek között szerepel.

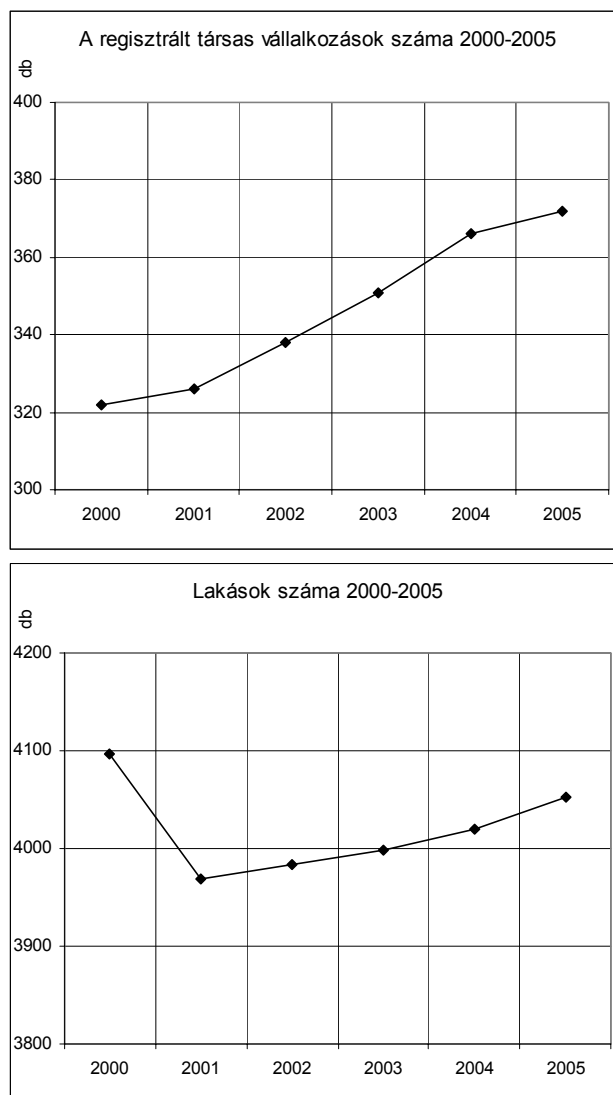
A város és a kistérség elmaradottságának elsődleges oka a vállalkozásokra és a lakosságra egyaránt jellemző tőkeszegénység, és a külső tőkebefektetések alacsony szintje, a beruházók érdeklődésének elmaradása. A vállalkozói aktivitás a pásztói kistérségben még a kedvezőtlen megyei értéknél is alacsonyabb (az ezer főre jutó regisztrált vállalkozások száma 2006-ban 65 volt, míg a megyében 74, az országban 118 db vállalkozás).

Pásztó társadalmi-gazdasági dinamizmusának problémáit mutatják a főbb statisztikai adatok idősorai is. Az elmúlt két évtizedben folyamatosan csökkenő népesség 2007-re az önkormányzati nyilvántartások alapján 10 000 fő alá süllyedt, a népességvesztés az elmúlt 15 évben 5-8% körül alakult. Ezzel párhuzamosan a munkanélküliek aránya folyamatosan növekszik, a növekedés mértéke jelentősen meghaladja a megye amúgy is kedvezőtlen értékét; bár Pásztó még mindig jobb helyzetben van, mint a munkanélküliség szempontjából egyik legelmaradottabbnak számító Nógrád megyei átlag, ha a jelenlegi tendenciák folytatódnak, helyzete a foglalkoztatás tekintetében a megyei átlag alá süllyedhet.

Forrás: KSH 2006.

A folyamatosan romló népességi és munkaerő-piaci helyzet ellenére a városban folyamatosan nő a regisztrált vállalkozások száma. A jelentős működőtoke-beruházások eddig elkerülték a várost, a jelenség oka inkább az, hogy a lakosság folyamatosan keresi a nehéz gazdasági helyzetből történő kitörés lehetőségét. A városi életminőség, ha szerény mértékben is de folyamatosan javul, a csökkenő lakosság számára egyre több komfortosabb lakás vált elérhetővé az elmúlt években (az ábrán látható 2001-ben bekövetkezett jelentős lakásállomány-csökkenés oka nem annak hirtelen visszaesése, hanem az adatok regisztrálása módjának megváltozásából adódik).

Forrás: KSH 2006.

Nógrád megyére és Pásztóra egyaránt jellemző, hogy az ipar aránya a szektorális szerkezetben viszonylag magas, míg a szolgáltatások aránya elmarad az országos mértéktől. A város iparából hiányoznak a magas hozzáadott értéket előállító, csúcstechnológiai iparágak, amelyek magasabb jövedelemszintet biztosíthatnának a lakosságnak és kapcsolódási lehetőséget a helyi vállalkozások számára. Az, hogy Nógrád megye a fontosabb gazdasági mutatók (a nemzeti jövedelem, az ipari termelés értéke, a működő gazdasági szervezetek száma, a beruházások teljesítményértéke) tekintetében a megyék rangsorában az utolsók között van, és komoly gazdaságszerkezeti, társadalmi, szociális problémákkal küzd, sajnos Pásztóra is elmondható. Ugyanakkor a megye egyes térségeiben (pl. Rétság, Salgótarján) megjelenő külső beruházások csak kisebb mértékben jelentek meg Pásztón. Ez azért is különös, mivel a város az M3 autópálya közelében fekszik, Budapesttől mindössze 90 km-re, 1 órányi távolságra.

Az egy főre jutó befektetett külföldi tőke a megyében az országos átlagnak mindössze 20%-a. Nógrád megye egy főre jutó GDP-je alig haladja meg az országos átlag felét, korábbi ipara nagyrészt leépült, és még nem volt képes új, a térségnek lendület adó gazdaság felépülni. Mindez az alacsonyabb jövedelemszintben, és elsősorban a romló foglalkoztatottsági helyzetben, magas munkanélküliségben, elvándorlásban, illetve napi szintű ingázásban tükröződik a legerőteljesebben. Bár Pásztót elkerülték a szocialista időszakra jellemző erőltetett iparosítási folyamatok, amelyek válsága a 90-es évekre a megye több területén krízishelyzetet idézett elő, saját ipara máig nem volt képes megerősödni.

A város jelenlegi iparában is kedvezőtlen változást hoztak az elmúlt évek. A korábban külföldi érdekeltségű tejipar (Sole) leépült, az elektronikai ipar (Eglo) visszaesett. Mindez jelzi a külföldi tőkére épülő gazdaságfejlesztés kiszámíthatatlan jellegét, ugyanakkor jelentősebb volumenű helyi gyökerű ipar nem volt képes kialakulni. A meglévő ipar - hasonlóan a megyéhez, ahol pedig az ipari export aránya meghaladja az országos értéket, (61%) - jellemzően alacsony technológiai színvonalú, nem jelenti a kitörés lehetőségét. Fontos feladat, hogy a város a meglévő, még kihasználatlan iparterületek fokozott hasznosításával minden lehetséges módon ösztönözze innovatív beruházók megtelepülését. Ez nem képzelhető el a város ismertségének fokozása nélkül, azaz erőteljes térségi és településmarketing tevékenységet kell folytatni - ez a kérdéskör pedig már szoros összefüggésben áll a kínálati adottságokkal, amelybe beletartozik a városkép és a belváros kialakítása is.

A szolgáltatások túlnyomórészt nem üzleti, hanem intézményi szolgáltatások, amely kevésbé járul hozzá a város fejlődésének gazdasági alapjához, és kiszolgáltatottá teszi azt a közsférában esetlegesen bekövetkező országos változásoknak, leépítéseknek.

Mindebből következik, hogy a város egyik legégetőbb feladata a foglalkoztatási helyzet javítása és olyan versenyképes helyi gazdaság kialakulásának elősegítése, amely fokozottan épít a belső erőforrásokra, és hosszú távon képes megalapozni a város fejlődését.

A város, mint kistérségi központ, fontos kereskedelmi és szolgáltató központja a környező településeknek. E funkció megfelel a város eredeti jellemzőjének; lásd a „vásárvonalon”, fontos É-D-irányú kereskedelmi útvonal mentén települt kereskedőváros. A jelenlegi belvárosban és környezetében települt kereskedelmi és szolgáltató egységek tarka sokfélesége a városnál nagyobb piac kiszolgálására jött létre, egyben jól reprezentálja a helyi lakosság szívós erőfeszítését a megélhetésért, jobb életért folytatott harcában. Ez a fajta térségi szolgáltató szerepkör a jövőben is igen fontos szerepet kell betöltsön a város életében, mivel nem csupán megélhetést, vagy alternatív jövedelmet jelent a helyiek számára, de biztosítja, hogy a város valódi funkcionális központként működjön, szerves egészét alkotva a kistérség településeivel. A szolgáltatási központi szerepkör biztosítja, hogy a belvárosi területek működő, életteli teli, valódi agóráként működjenek, aminek rendkívül fontos szerepe van a lakosság helyben tartása, az elvándorlás megfékezése szempontjából is.

Pásztó belvárosának színes kereskedelmi és szolgáltató negyede ugyanakkor jelenleg kissé „túl tarka” képet mutat, a vállalkozói erőfeszítés és leleményesség sok esetben nem

találkozik a jó ízléssel. Helyi szabályozási kérdés, hogy a vállalkozók természetes törekvése a reklámra, figyelemfelkeltésre, találkozzon a város egészének érdekét szolgáló kulturált és vonzó városkép kialakulásának városi szintű érdekével.

A turizmus szerepe Pásztó fejlődésében

A város és környéke, mind a természeti környezet, mind a kulturális örökség tekintetében kiváló alapadottságokkal rendelkezik a turizmus fejlesztése szempontjából. A turizmus lehet a fejlődés egyik kitörési pontja. Fontos mindjárt leszögezni, hogy nem kizárólagos! Jelentős fejlesztések révén is csak a lakosság kisebb része számára jelenthet zömében kiegészítő jövedelmet. Ugyanakkor nem mérhető haszonként, jelentősen hozzájárulhat a város ismertségének növekedéséhez, a helyi adottságok és lehetőségek eljuttatásához, mind a piaci szereplőkhöz, mind a potenciális célcsoportokhoz.

A kedvező adottságok ugyanakkor jelenleg alig kihasználtak. Alacsony a vendégforgalom, külföldi vendég szinte alig fordul meg a városban. Az alacsony turisztikai forgalomnak több oka van: alacsony szintű a város ismertsége, hiába közeli a nagy tőkeerejű, és épp a hétvégi, nem szezonális turizmus révén Pásztó számára a legnagyobb potenciállal rendelkező Budapest; a város környéke elhanyagolt képet mutat, sok az illegális hulladéklerakó, szemetesek a patakmedrek, stb.; nincsenek vagy kevés számúak a minőségi turizmus által igényelt szálláshelyek és vendéglátóhelyek; hiányoznak az igazán vonzó szervezett turisztikai programok, kiejánlható programcsomagok; elégtelen a város turisztikai marketingtevékenysége; végül, de nem utolsó sorban: a pásztói belváros jelen állapotában nem rendelkezik olyan vonzerővel, amely jelentősebb turizmust lenne képes a városba vonzani és legalább néhány napos időtartamra ott tartani.

1.2.4. A város központi szerepköre, Pásztó helye a városhálózatban

A Nógrád megye településhálózatában a közepes nagyságú falvak és a kisvárosok dominálnak, a megyei városhálózatból egyértelműen kiemelkedik Salgótarján megyeszékhely. A megyében viszonylag sok kistelepülés található. Pásztó a Nógrád megyei városok között átlagos nagyságú városnak mondható, különösen ha a nógrádi városokat a megyeszékhely, Salgótarján nélkül vizsgáljuk. Pásztó lakosság száma a jelenleg érvényben lévő hivatalos adatai alapján (Magyar Államkincstár, Nógrád megyei Területi Igazgatóság) 9975 fő volt 2006 végén, szemben a KSH által publikált statisztikai adatokkal, melyek szerint 2006-ban 10046 fő élt a városban.

Megyei településhálózati adatok		
Településnagyság	db	népesség
500 főig	31	8 892
500-2000	82	86 672
2000 fő felett	10	25 065
Falvak összesen	123	120 629
Városok	6	92 401
Városok megyeszékhely nélkül	5	50 465
Városi átlag		15 400
Városi átlag megyeszékh. nélkül		10 093
Pásztó		10 046
Összes település	129	213 030

Város	Népesség
Salgótarján	41 936
Balassagyarmat	17 568
Bátonyterenye	13 741
Pásztó	10 046
Rétság	3 013
Szécsény	6 097
Gyöngyös	32 728
Hatvan	22 078
Lőrinci	6 198
Pétervására	2 529

Nógrádi és északnyugat-hevesi városok (+ Gyöngyös, Hatvan, Lőrinci és Pétervására)		
Településnagyság	db	népesség
Városok összesen	10	155 934
Város megyeszékh. nélkül	9	113 998
Városi átlag		15 593
Városi átlag megyeszékh. nélkül		12 666
Pásztó		10 046

Forrás: KSH, 2006.

A Pásztó környéki, Heves megyei városokat is figyelembe véve (Gyöngyös, Hatvan Lőrinci és Pétervására), Pásztó a nógrádi és északnyugat-hevesi városok hálózatában kevésbé az

átlagos városnagyság alatt van, Gyöngyös a Pásztó környéki városhálózatban közel Salgótarjánéhoz hasonlítható szerepet tölt be.

Pásztó város kistérségi székhely. Nógrád megye kistérségeihez viszonyítva a Pásztói kistérség a kistelepüléseinek száma és területe kiemelkedően magas, a kistérségben a népsűrűség viszont alacsonynak mondható, annak ellenére, hogy a kistérség lakosság száma nem sokkal a megyei átlag alatt van. A megyei kistérségek mindegyikében egy városi rangú település van, melyek közül Rétság és Szécsény lakosság száma 10 000 fő alatti. Az északnyugat-hevesi városok közül Gyöngyös és Hatvan lakossága 2-3-szorosa Pásztóénak, azonban Lőrinci és Pétervására városai messze elmaradnak attól.

Kistérségi településhálózati adatok		
	Pásztó kistérség	Megyei kist. átlag
Településnagyság		
500 főig	11	5
500-999	3	8
1000-4999	11	8
5000-9999	0	0
10000 felett	1	1
Települések száma	26	22
Városi rangú település	1	1
Városok átlagos lélekszáma	10 046	15 400
Terület (km²)	552	424
Népsűrűség (fő/km²)	61	84
Lakosság száma	33 362	35 505

Forrás: KSH, 2006.

A népességszám alapján összességében Pásztó országos viszonylatban a nagyvárosok (pl. Miskolc, Debrecen régiószékhelyek) és a középvárosok, (Salgótarján, Gyöngyös) városi szintje alatt, a kisvárosok hierarchikus szintjén helyezkedik el. Nógrád megye és Heves megye északnyugati részének városhálózatában Pásztó a térség domináns városai (Salgótarján, Gyöngyös és Hatvan) és kisvárosai (Rétság, Szécsény, Lőrinci, Pétervására) között, a térségi középvárosok szintjén található. Az OTK-ban lefektetett fejlesztési pólusok és tengelyek rendszerében Pásztó a Budapest – Miskolc – keleti országhatár nemzetközi tengely szomszédságában, Eger és Salgótarján fejlesztési alközpontok között félúton, a Hatvan-Gyöngyös – Salgótarján regionális fejlesztési tengelyen fekszik. A kistérség társadalmi szempontból elmaradott kistérségnek számít.

Pásztó térségi középvárosi szerepe a városi funkciók tekintetében is megmutatkozik, néhány tekintetben a funkcióellátottság a térségi nagyvárosokénál is kedvezőbben alakul. Pásztó a térség városai között a gazdasági központi szerepkört jellemző legtöbb mutató tekintetében az átlag körül teljesít, az átlagosnak mondható vállalkozási aktivitás (regisztrált vállalkozások száma), illetve a környék nagyvárosaiban meglévő munkahelyek a munkaképes korú népesség számára a térségben jellemző mértékben biztosítanak megélhetést. A térség városait vizsgálva jól megmutatkozik, hogy az M3 autópálya, illetve a 2.sz. főút környezetében lévő városokban (Hatvan, Gyöngyös, Rétság, Balassagyarmat) több munkahely adódik, mint az északkelet-nógrádi településeken (Salgótarján), illetve, hogy a nagyobb városok kedvezőbb feltételeket tudnak biztosítani a vállalkozásoknak, áttételesen a munkát keresőknek (ellentétben a kelet-nógrádi és észak-hevesi kisvárosokkal, mint pl. Bátonyterenye vagy Pétervására).

Városi funkcióellátottság, népesség, gazdaság, 2006					
Város	Népesség	Nyilvántartott álláskereső aránya	Kiskereskedelmi üzletek száma 1000 főre	Regisztrált vállalkozások 1000 lakosra	Kereskedelmi szálláshely 1000 lakosra
Salgótarján	41 936	11	19	108	58
Balassagyarmat	17 568	7	27	107	20
Bátonyterenye	13 741	13	13	71	6
Pásztó	10 046	9	27	109	4
Rétság	3 013	7	24	117	7
Szécsény	6 097	9	29	99	13
Gyöngyös	32 728	5	26	126	55
Hatvan	22 078	5	22	96	3
Lőrinci	6 198	5	14	53	0
Pétervására	2 529	13	20	69	36
Városi funkcióellátottság, szociális és egészségügyi ellátás, oktatás-kultúra, 2006					
	Egy háziorvosra jutó lakos	Kórházak	Rendszeres szoc. segélyezettek 1000 lakosra	Középiskola tanulók 1000 lakosra	Múzeumi látogatások 1000 lakosra
Salgótarján	1 398	Igen	36	83	486
Balassagyarmat	1 757	Igen	14	128	638
Bátonyterenye	1 374	Nem	40	38	0
Pásztó	1 435	Igen	13	49	1 069
Rétság	753	Nem	13	0	0
Szécsény	1 219	Nem	11	100	1 890
Gyöngyös	1 364	Igen	14	71	207
Hatvan	1 840	Igen	7	64	0
Lőrinci	1 550	Nem	5	52	0
Pétervására	843	Nem	57	46	0

Forrás: KSH, 2006.

Pásztó gazdasági súlya különösen a hagyományosan erős kereskedelmi tevékenységek esetében jelentkezik, az 1000 főre jutó kiskereskedelmi üzletek száma alapján a Pásztó térségben a második legjobb helyezést éri el, megelőzve a térség nagyobb városait is. Bár Pásztón a turisztikai adottságok igen kedvezőek, a turisztikai szolgáltatások tekintetében a város igen gyengén teljesít, a kereskedelmi szálláshelyek száma méltatlan a Mátra nyugati lábainál fekvő, komoly történeti hagyományokat ápoló kisvároshoz. A kereskedelmi

szálláshelyek kis számát a Pásztón a magánszállások a megyei átlagot majd kétszeresen meghaladó száma (69) egyensúlyozza.

A városi közösségi funkciók közül Pásztó térségi középvárosi rangjának megfelelően minden fontos közszolgáltatást megad saját és a térség lakosainak, a legtöbb esetben a szolgáltatás szintje és mértéke megfelel a térségi átlagnak. A közszolgáltatások közül Pásztó esetében ki kell emelni az egészségügyi ellátást, hiszen a térségben (de országosan a legtöbb) hasonló nagyságrendű város nem rendelkezik kórházzal; Pásztón a Szent Margit Kórház fejlesztése a 2000. évtől folyamatos, az átalakuló ellátási rendszerhez igazodva a járóbeteg-ellátás fejlesztésére, illetve a műszerpark felújítására kerül sor a közeljövőben. Pásztó a középfokú oktatásában is különleges szereppel bír, a tágabb térségben csak itt működik francia-magyar kéttannyelvű képzés. A felsőfokú képzés tekintetében – a térségi nagyvárosi szerepkörnek megfelelően – Salgótarján és Gyöngyös városai nyújtanak lehetőséget gazdálkodási, és vállalkozási-pénzügyi-közgazdasági témakörökben. Az egészségügyi szolgáltatások mellett Pásztó kiemelkedik a kulturális javak közvetítésében is. Köszönhetően a volt apátsági épületben működő Városi Múzeumnak, a Csohány Galériának, illetve az országosan is ritka középkori műemlékeknek (pl. Oskolamester háza), a múzeumlátogatások száma a térségben Pásztón a második legmagasabb; a Pásztó nagyságrendű városokban jellemzően nem működnek múzeumok, hacsak valamilyen különleges adottság azt nem igazolja (pl. Szécsény: kastély, Balassagyarmat: volt megyeszékhelyi rangból adódó hagyományok).

2. PÁSZTÓ VÁROS TÁRSADALMI, GAZDASÁGI HELYZETE, KÖRNYEZETI JELLEMZŐI

2.1. GAZDASÁGI JELLEMZŐK

Pásztó, amely Nógrád megye délkeleti térségének gazdasági, s egyben a Pásztói kistérség gazdasági-intézményi központja, több nagy és közepes vállalkozása révén a megye viszonylag stabil gazdaságú centruma volt. A 10 ezer lakosú kisvárosban az elmúlt évek üzembezárásainak, illetve leépítéseinek hatására azonban ez a stabilitás jelentősen megrendült. Jelenleg a Nógrád megyére jellemző, többnyire kedvezőtlen gazdasági és versenyképességi adottságok komoly mértékben sújtják Pásztó városát is. Az önkormányzatot, a vállalkozásokat és a lakosságot egyaránt sújtó tőkeszegénység, valamint az alacsony külső beruházói aktivitás egyre nagyobb mértékben képezi gátját annak, hogy a város belső erőforrásaira támaszkodva megindulhasson a tartós fejlődés útján, és lakóinak versenyképes életszínvonalat biztosítson.

A kedvezőtlen gazdasági és társadalmi folyamatokat mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy a területfejlesztés kedvezményezett térségeinek jegyzékéről szóló 64/2004. (IV.15.) Kormányrendelet 4. számú melléklete a Pásztói kistérséget a társadalmi-gazdasági szempontból leghátrányosabb helyzetű 47 kistérség közé sorolja.

Vállalkozások helyzete

A vállalkozói aktivitás Pásztón az országos mértéktől jelentősen elmarad, mivel az ezer főre jutó regisztrált társas vállalkozások száma 2005-ben 37, míg az országos adat 49 volt. Ugyanakkor Nógrád megyén belül a várost az átlagosnál valamivel erősebb vállalkozói aktivitás jellemzi (a megyei városok fajlagos értéke: 35 db vállalkozás).

A városban működő vállalkozások jellemzően mikro-, illetve kisvállalkozások. A nagyvállalati¹ méretkategóriába egyedül a több mint 300 főt foglalkoztató, pásztói telephelyű EGLO Magyarország Kft. sorolható, de a középvállalkozások száma sem éri el a tizet. A nagy- és középvállalatok alacsony száma következtében nincsenek olyan jelentősebb munkaadók, amelyek felszívják a térség szabad munkaerőjét, illetve amelyekhez beszállítóként kapcsolódni tudnának a kisebb vállalkozások. A vállalkozások döntő hányada a tőkeszegénységgel küszködő és gyakran kényszervállalkozásként létrejött egyéni vállalkozási kategóriába tartozik. A működő vállalkozásoknak kb. a 2/3-a ugyan egyéni vállalkozás, de a társas vállalkozások 36 %-os aránya relatíve magasnak mondható (2004-

---

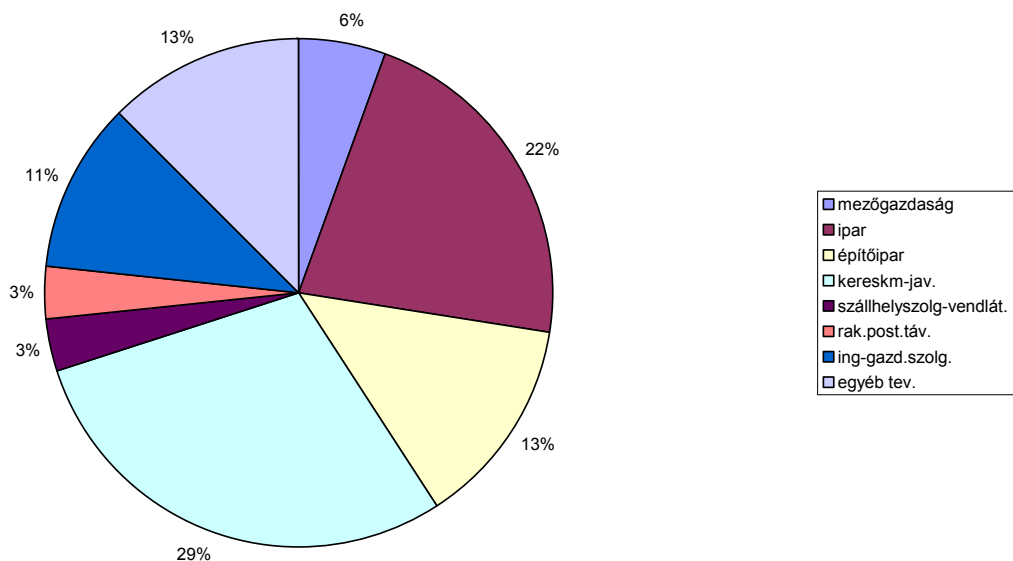
¹A 2004. évi XXXIV. törvény a nagyvállalati kategóriába sorolja azokat a vállalkozásokat, melyek foglalkoztatotti létszáma meghaladja a 250 főt, éves nettó árbevétele 40 millió eurónak megfelelő forintösszeg feletti vagy mérlegfőösszege meghaladja a 27 millió eurónak megfelelő forintösszeget.

ben a településen 574 egyéni vállalkozó és 319 társas vállalkozás működött, 2006-ban pedig már 721 egyéni vállalkozó és 378 társas vállalkozás).

A működő vállalkozások száma csökkenő tendenciát mutat: 2000-ben még 950, négy évvel később már csak 893 vállalkozás működött Pásztón, ami 6 %-os csökkenésnek felel meg. A vállalkozások számának visszaesését ugyanakkor az egyéni vállalkozások nagyszámú megszűnése okozta (2000 és 2004 között közel 100 egyéni vállalkozás szüntette be működését, amivel 672-ről 574-re, 15 %-al csökkent a számuk), a jövedelemtermelés szempontjából meghatározó jelentőségű működő társas vállalkozások száma ezzel szemben a vizsgált időszakban 15 %-al, 278-ról 319-re emelkedett.

Pásztón az ipar aránya a vállalkozások szektoriális szerkezetében viszonylag magas (35 %), míg a szolgáltatások aránya (59 %) elmarad az országos mértéktől. A tercier szektoron belül, mint általában mindenhol, itt is a „kereskedelem-javítás” nemzetgazdasági ágban tevékenykedik a legtöbb vállalkozás (29 %), melyet az „ingatlanügyek-gazdasági szolgáltatások” ágazata követ 11 %-os részesedésével a működő társas vállalkozások között.

A működő társas vállalkozások ágazati megoszlása, 2004

Forrás: KSH – T-STAR adatbázis

Az ipar jellemzése és jellegzetes problémái

Bár Pásztót elkerülték a szocialista időszakra jellemző erőltetett iparosítási folyamatok, amelyek válsága a 90-es évekre a megye több területén krízishelyzetet idézett elő, saját ipara máig nem volt képes megerősödni. A város iparában kedvezőtlen változást hoztak az elmúlt évek. A korábban külföldi érdekltségű tejipar (Sole) leépült, az elektronikai ipar (Eglo) visszaesett. Mindez jelzi a külföldi tőkére épülő gazdaságfejlesztés kiszámíthatatlan jellegét,

ugyanakkor jelentősebb volumenű, helyi gyökerű ipar nem volt képes kialakulni. A meglévő ipar jellemzően alacsony technológiai színvonalú, nem jelenti a kitörés lehetőségét. A város iparából hiányoznak a magas hozzáadott értéket előállító, csúcstechnológiai iparágak, amelyek magasabb jövedelemszintet biztosíthatnának a lakosságnak és kapcsolódási lehetőséget a helyi vállalkozások számára. Ezért fontos feladat, hogy a város a meglévő, még kihasználatlan iparterületek fokozott hasznosításával minden lehetséges módon ösztönözze innovatív beruházók megtelepülését. Ez nem képzelhető el a város ismertségének fokozása nélkül, azaz erőteljes térségi és településmarketing tevékenységet kell folytatni - ez a kérdéskör pedig már szoros összefüggésben áll a kínálati adottságokkal, amelybe beletartozik a városkép javítása és a belváros színvonalas kialakítása is.

Kereskedelem és szolgáltatások, helyi gazdaságfejlesztési szervezetek

A város, mint kistérségi központ, fontos kereskedelmi és szolgáltató központja a környező településeknek, vagyis a belvárosba és környezetébe települt kereskedelmi és szolgáltató egységek jelenlegi tarka sokfélesége a városnál nagyobb piac kiszolgálására jött létre. Bár a vállalkozások relatíve jelentős része valamilyen gazdasági szolgáltatást nyújt, ennek ellenére a szolgáltatások jelentős része intézményi szolgáltatás, amely kevésbé járul hozzá a város fejlődésének gazdasági alapjához, és kiszolgáltatottá teszi azt a közszférában esetlegesen bekövetkező országos változásoknak, leépítéseknek.

A kereskedelem Pásztó hagyományosan fejlett gazdasági ága, amely a város életében mindig is fontos szerepet töltött be, és ez most sincsen másképp. Az 1000 lakosra jutó kiskereskedelmi üzletek száma például Pásztón (26) másfélszer nagyobb, mint az országos fajlagos érték (17), de a kereskedelem hangsúlyos szerepét a városban az adatok a megyén belül is alátámasztják, hiszen a megyei városok fajlagos mutatóját (22) is jelentősen meghaladja Pásztó kiemelkedő értéke. A településen 2000 és 2005 között 15 %-al, 227-ről 261-re nőtt a kiskereskedelmi üzletek száma. Ez az érték 2006-ban mindössze 4-el nőtt (265). Jóval kisebb mértékben ugyan, de hasonlóan az előzőekhez a város a vendéglátóhelyek tekintetében is kedvezőbb helyzetben van a viszonyítási alapot jelentő területi szintekhez képest. Pásztón 7, míg a megyei városokban és az országban átlagosan 6 vendéglátóhely jut ezer lakosra.

A városban Ipartestület működik, mely elsősorban piaci szolgáltatásokat nyújt, de a Kereskedelmi és Iparkamara is saját helyi szervezettel rendelkezik itt, melyek meghatározó alapját képezik a vállalkozóbarát környezetnek. Pásztón továbbá Tourinform Iroda is működik, amely igyekszik segítséget nyújtani a kistérség településeinek és a turizmusban érdekelt szereplőknek a turisztikai fejlesztések menedzselésében és összehangolásában, közreműködik a szolgáltatások népszerűsítésében, valamint a kistérség turisztikai marketingjének kialakításában. Az iroda ugyanakkor forráshiányos, működési gondok, a pályázati önerő hiánya jellemzi, illetve nincs igazi gazdája.

Turizmus

Az idegenforgalom Pásztó egyik fontos, mindeközéig kis mértékben kihasznált belső erőforrása, amely a munkahelyteremtésen, a jövedelemszerzési lehetőségek bővítésén, illetve az életminőség javításán keresztül hatékonyan képes támogatni a város és térsége gazdaságának fejlődését. Ennek ellenére a városban megtermelt jövedelmeknek csak kis része származik a turizusból, amiért elsősorban a turisztikai vonzerők attrakcióvá fejlesztésének hiánya, a turisztikai marketing, illetve a turisztikai szolgáltatások mennyiségi és minőségi hiányosságai tehetők felelőssé.

A Mátra és a Cserhát turizmusának kiemelt települése Pásztó, mely mindkét hegység irányába kapu szerepet tölt be. A város amelle, hogy fontos kiindulópontja a Mátrába, illetve a Cserhátba vezető kirándulásoknak, maga is kínál lehetőségeket a látogatók számára. Jelentős kultúrtörténeti és építészeti értéket képvisel Pásztó belvárosa a bencés kolostor és az üveghuta maradványaival, továbbá a XV. századból fennmaradt Oskolamester házával. A településközpont azonban számos szerkezeti és funkcionális problémával küszködik, településképe több esetben rendezetlen, ezért jelen állapotában turisztikai hasznosíthatósága behatárolt. Pásztón található Nógrád megyében egyedül gyógyvíz, de az alacsony hőmérsékletű termálvíz a városi strand leromlott infrastruktúrája miatt jelenleg nem bír számottevő vonzerővel. A turizmus számára a város külső településrészei is kedvező feltételeket kínálnak: Mátrakeresztesen a hétvégi turizmus, a Hasznosi tározónál a horgászturizmus, míg Muzsláson a borturizmus lehetőségei adóttak.

A város turizmusában jelentősebb szerepet játszó, vagy fejleszthető turizmustípusok:

- **Kulturális turizmus** (e szegmens színterei: a régi településközpont a bencés kolostor és az üveghuta maradványaival, a XV. századból fennmaradt Oskolamester házával, továbbá a Szent Lőrinc plébániatemplom, román kori maradványokkal, különálló hatszögletű kápolnával, valamint a Csohány Galéria és a cserteri vár Hasznoson)
- **Gyógy- és termálturizmus** (alacsony hőfokú, de minősített gyógyvíz (019/1989), modern kórházzal, és kitűnő klimatikus adottságokkal a Hasznos-Mátrakeresztes településrészekén)
- **Bevásárló, szolgáltató turizmus** (a város szolgáltató központ lehet a mátrai üdülőhelyeken kirándulók, nyaralók és a hétvégi pihenőturizmus számára)
- **Horgászturizmus** (Hasznosi víztározó)
- **Egyéb aktív turizmus** (Nyikom-tető - sárkány- és siklórepülés, Csörgő-patak völgye - sziklamászás, hegyikerékpározás, paintball, offroad, geocaching, Ágasvár - barlangászat)
- **Vadászturizmus, Lovas turizmus**
- **Borturizmus** (Muzslás városrészben)
- **Hétvégi turizmus** (Mátrakeresztes a mátralábi nyaralók, hétvégi házak színtere, de a helyi lakosok által faragott fakanalak is erősítik a turizmust)

Pásztó városában hivatalosan 2005-ig, a Zsigmond Hotel újrainyitásaig kereskedelmi szálláshely nem működött. A városba érkező látogatók előtte csak néhány magánszállásadó, illetve a nyári időszakban ifjúsági szálláshelyként is szolgáló Tittel Pál Kollégium szolgáltatásait vehették igénybe. Ugyanakkor a KSH hivatalos statisztikája szerint 2005-ben már 44 db kereskedelmi szállásférőhellyel rendelkezett Pásztó, ahol az év során 373 vendég (melyből 50 volt a külföldi) 573 vendégéjszakát (ebből 102 volt külföldi) töltött el. 2006-ban jelentősen emelkedtek az eltöltött vendégéjszakák, hiszen 573-ról 1013-ra nőtt ez az érték, amiből 486 külföldi vendégéjszaka volt. Az új lehetőség ellenére a kereskedelmi szállásférőhelyek népességszám arányos értéke igen jelentős mértékben elmarad a viszonyítási alapot jelentő területi szintek kapacitásaitól. 2005-ben Nógrád megye városaiban fajlagosan (26) több, mint hatszor annyi kereskedelmi szállásférőhely állt a turisták rendelkezésére, mint Pásztón, míg az országos adat (33) nyolcszorosa volt a városinak (4). A településnek ez a kedvezőtlen adottsága determinálta is a többi, kereskedelmi szálláshelyre vonatkozó alacsony turisztikai mutatót. Ennek megfelelően a vendégek fajlagos száma több, mint nyolcszor nagyobb volt a megye városaiban (304), mint Pásztón (37), a városi értéknek pedig megközelítőleg a 19-szeresét tette ki az országos átlag (701). A Pásztón megszállt vendégek 13 %-a volt külföldi, amely arányszám a megyei városok esetében mindössze 6 %-ot ért el. Országos kitekintésben viszont (49 %), már a pásztói érték is rendkívül alacsonynak számít. Pásztó elmaradása a turisztikai mutatók tekintetében ugyanakkor a vendégéjszakák fajlagos számában a legnagyobb. A rendkívül alacsonynak számító városi értéket (57) a megyei városok mutatója (630) 11-szer, az országos átlag pedig (1959) 34-szer haladja meg. A vizsgált évben Pásztón, kereskedelmi szálláshelyen egy vendég átlagosan mindössze 1,5 vendégéjszakát töltött el.

Általánosságban tehát megállapítható, hogy a jó turisztikai adottságokkal bíró városban az ide látogató vendégeknek csak elenyésző száma tölti itt az éjszakát, a Pásztón megforduló vendégek túlnyomó többsége csak átutazik a településen, és jobb esetben megáll megnézni a helyi látnivalókat, vagy élvezni az aktív turizmus valamelyik ágát. Ebből kifolyólag a város turizmusból származó bevételei a potenciális lehetőségekhez képest jelenleg alacsonyak, amely helyzeten a turisztikai alpinfrastruktúra bővítésével, turisztikai attrakció- és városképfelújítással, programcsomagok kialakításával, megfelelő marketing tevékenységgel lehet változtatni.

Külső elérhetőség

A közlekedés ezernyi szállal kötődik a társadalom, a gazdaság, a kereskedelem számos funkciójához, kielégítve a kommunikációs kapcsolatok fizikai formáját úgy, hogy az elérési viszonyokon, a logisztikai, szállítási lehetőségeken keresztül egyúttal befolyásolja azok fejlődését. A közlekedési infrastruktúra állapota, a közúthálózat fejlettsége közvetlen és közvetett úton fejti ki multiplikátor hatását a gazdasági fejlődésre. Ugyanakkor egy település elérhetőségi viszonyai jellemzik, és nagyrészt meghatározzák az ottani társadalmi-gazdasági helyzetet, a fejlődés irányait, lehetőségeit és korlátait.

A Pásztót érintő közúti közlekedés fő eleme a 21-es számú főközlekedési út, mely az M3-as autópályát köti össze Salgótarjánon keresztül Szlovákiával. Ez teszi lehetővé, hogy személygépkocsival Pest megye, illetve Budapest 30-60 percen belül elérhető. Sajnálatos tény azonban, hogy az Európai Unió kiemelt úthálózatába nem tartozik bele a 21-es sz. főút. A várost a főközlekedési útvonal észak-déli irányban keresztezi, Hatvannál becsatlakozva az M3-as autópályához. Pásztó alig pár száz méterre a 21-es főúttól a 2408-aa, 2407-es és 2403-as utak kereszteződésében fekszik. Az M3-as autópályától való távolsága 30 km, de a megyeszékhely Salgótarján is hasonló távolságra, mindössze 30 km-re található. A legközelebbi nagyobb település Bátortereny, melynek távolsága 15 km. A város elérhetőségében kulcsszerepet játszó főút jelenlegi állapota azonban több helyen nem kielégítő, az úttesten található számos kátyú következtében rendkívül balesetveszélyessé vált, lassítva ezzel az egyébként is zsúfolt forgalmat. Az egész térség elérhetőségének jelentős javulását eredményező 2x2-sávos gyorsforgalmi úttá fejlesztése ugyanakkor egész Nógrád megye általános fejlesztésének az egyik sarkalatos pontja, amely útfejlesztés a megyeszékhely, Salgótarján felől kezdődött meg, és jelen pillanatban Vizslás településig jutott el a kivitelezésben.

A főút további fejlesztése 7, egyenként mintegy 2 km-es hosszúságú előzési szakaszok négy-sávosítását, valamint az útszakaszok melletti kiszolgáló utak megépítését foglalja magába. A Pásztói kistérségben Szurdokpuszta felől, Pásztónál (az Irinyi utca és a 2408. sz. közút leágazása közötti útszakasz), valamint Mátraszőllőstől a Sámsonházi leágazásig tartó útszakaszoknál találhatók fejlesztésre kijelölt részek. Ezekhez csatlakozik még negyedik projektnek egy pályázatba foglalva az útfejlesztéseket a Mátraverebély-Nagybátony közötti előzési rész. Az útszakaszok fejlesztésére az építési engedélyek rendelkezésre állnak, a szükséges területszerzés is elkezdődött, és a kétsávos főútvonalnál mindkét oldali gyorsító sávot 2006-ban elkészítették. Az ötödik megyei projekt Kistereny belterületén valósulhat majd meg, de ez forráshiány miatt csak hosszabb időtávon belül realizálódhat. A két Heves megyei projektnek (Apcnál és Lőrinci térségében) a tervek szerint 2008-ban kell elkészülnie, forrásszerző pályázatot azonban eddig ezekre a fejlesztésekre nem adtak be.

2.2. TÁRSADALMI JELLEMZŐK

Demográfia

A települési vonzerőt egyebek mellett a népességmegtartó és népességvonzó képesség jellemzi, és ez a népességszám változásának tendenciájában tükröződik. Az országosan jellemző természetes népességfogyás Pásztó esetében is érvényes, amit a vándorlási egyenleg gyakran évente váltakozó irányban módosít. Így ez utóbbi tényező tompíthatja vagy kedvezőtlen esetben felerősítheti a természetes népesség csökkenés mértékét.

A **népességszám** országos **vesztésének** mértékét jelzi, hogy 2005-ben az 1990-es népességszám 97,1 %-a élt az országban. A csökkenés mértéke Nógrád megye

tekintetében ennél kedvezőtlenebb. A vizsgált két időpont között a népességszám csökkenésének eredményeként az 1990-es lakosságszámnak csupán 94,6 %-a élt a megyében. Pásztó helyzete ebben a tekintetben a megyei népességszám csökkenésnél kedvezőbb, itt 2005-ben az 1990-es lakosságszámnak a 96,9 %-a élt, ami nagyjából az országgal azonos mértékű népességfogyást jelentett. Ez számszerűleg azt jelenti, hogy míg 1990-ben 10.460 lakosa volt a településnek, addig 2005-ben 10.132 fő. A csökkenő tendencia 2006-ban is tovább folytatódott, a településnek 10.046 fő lakosa volt. Az önkormányzat nyilvántartása szerint viszont Pásztó lakossága 2005-ben 9980 fő, míg 2006-ban 9975 fő. A népességszám veszteség összetevőit vizsgálva levonható az a következtetés, hogy Pásztó esetében kevésbé a rendkívüli természetes fogyás jelenti a fő okot, mint sokkal inkább a belföldi vándorlási egyenleg szélsőséges negatív értékei. Ugyanakkor egy rövidebb időszakot, kizárólag az ezredforduló utáni öt évet vizsgálva azonban összességében már népességszám növekedés regisztrálható Pásztón. A 2000-es népességszámot bázisnak véve, a város lakónépesség száma (a vizsgált időszak alatt bár többször fluktuált) összességében 68 fővel emelkedve 2005-re 10.132-re nőtt, ami 0,68 %-os növekedésnek felelt meg.

Mind szinte valamennyi hazai település esetében, Pásztón is a **természetes népességszám változás** természetes fogyást jelent, ami a halálozások az élveszületéseknél magasabb éves számából következik. A vizsgált öt évben (2001-2005) a fajlagos mutató végig a negatív tartományban ingadozott, aminek elsősorban a halálozások számának hektikus változása volt az oka (az élveszületések száma viszonylag egyenletes volt). A legalacsonyabb, egyben a legkedvezőbb értéket a mutató a vizsgált időszak utolsó évében, 2005-ben érte el. Ekkor a pásztói arányszám (-2,6) mind az ország (-3,8), és mind a megyei városok átlagánál (-5,6) lényegesen kedvezőbb szintre csökkent. Pontosabb képet kapunk azonban, ha nem egy adott év értékeit hasonlítjuk össze, hanem a mutató öt éves átlagértékét vizsgáljuk. A városi mutató (-4,2) ugyanakkor ez alapján is kedvezőbb, mint a megye városainak arányszáma, de ekkor már az országos átlagtól elmarad. 2001 és 2005 között összességében 213 fővel lett kevesebb a város népességszáma a természetes fogyás következtében, amely a vizsgált időszak alatt összesen 2 %-os népességfogyást jelentett. A 2006-os évben jelentős 86 fővel kevesebb volt Pásztó lakossága, ami 5,6%-os csökkenést jelent az előző évhez képest.

Pásztó természetes népességszám változási mutatójának alakulása 2001 és 2005 között

	2001	2002	2003	2004	2005	Összesen (2001-2005)
Természetes fogyás	-36	-62	-32	-57	-26	-213
Természetes fogyás 1000 lakosra	-3,5	-6,0	-3,1	-5,6	-2,6	-4,2

Forrás: KSH – T-STAR adatbázis

Amint fentebb már említettük, Pásztó népességfogyásáért nem annyira a természetes fogyás, mint inkább a **vándorlási egyenleg** a felelős, ami különösen az elmúlt 5-10 esztendő távlatában igaz. Az erősödő elvándorlás nem közvetlenül a rendszerváltás után jelentkezett, hanem a 90-es évek második felében, összefüggésben a munkahelyek nagy számú megszűnésével és azzal, hogy ezeket igazán azóta sem sikerült pótolni. Pásztó városa e tekintetben mind a megye egészével, mind pedig a megye városaival összehasonlítva jóval kedvezőtlenebb helyzetbe került, mint akár 1995-ben is volt. Az adatok szerint 1995-ben Pásztó a megye -4 fő/1000 fő vándorlási veszteséget mutató városaihoz képest csupán $-1,2$ -es veszteséget mutatott. Ez az érték azonban 2001-re $-9,3$ fő/1000 lakosra növekedett, ami 2004-ben is jellemző volt. Összehasonlításként: mind a megye városai, mind maga a megye is ugyanebben az évben jóval kedvezőbb (de országos összehasonlításban még mindig kedvezőtlen) értéket mutatott. Minthogy a számos problémával küszködő pásztói gazdaság jellemzően alacsony életszínvonalat tud csak biztosítani a lakosság számára, az ezredforduló utáni években is, bár már erős fluktuációt mutatva összességében folytatódott az elvándorlás, a tendencia iránya nem változott. 2002-ben és 2003-ban ugyan többen költöztek Pásztóra, mint amennyien elköltöztek onnan, összességében azonban 2001 és 2005 között 117 lakosát veszítette el a város a természetes szaporodáson felül, amely a vizsgált időszak alatt összesen $1,13$ %-os népességfogyást jelentett a természetes fogyást nem számítva. Az elvándorlás kétszeresen is káros jelenség, hiszen az elvándorlók zöme a fiatalabb, képzetesebb lakosság köréből kerül ki, ami különösen érzékenyen érinti a helyi munkaerő-kínálat versenyképességét, s ezen keresztül a befektetővonzó képességet.

Pásztó vándorlási egyenleg mutatószámainak alakulása 2001 és 2005 között

	2001	2002	2003	2004	2005	Összesen (2001-2005)
Vándorlási egyenleg	-96	18	62	-94	-7	-117
Vándorlási egyenleg 1000 lakosra	-9,3	1,8	6,0	-9,3	-0,7	-2,3

Forrás: KSH – T-STAR adatbázis

Pásztó területe $72,6$ km², ahol 2005-ben 10.132 fő élt, ami 140 fő/ km² **népsűrűségnek** felel meg. 2006-ban 10.046 fő élt a városban, ami 138 fő/ km² népsűrűségnek felel meg. Ez az érték a megye hat városa között a második legalacsonyabb, csak Szécsényben regisztrálható ennél kisebb népsűrűség (135 fő/ km²). A megyei városok átlaga (267 fő/ km²) majd nem kétszerese a pásztói értéknek, ami azt mutatja, hogy a városban relatíve kevés az emeletes, lakótelepszerű beépítés, és a településen jellemzően a kertesház lakóövezetek dominálnak.

A **népesség korcsoportok szerinti összetétele** alkalmas arra, hogy a települések dinamikáját és ezzel relatív helyzetét jellemezze. 2000-ben Pásztón az állandó népesség 17 %-a a fiatalok (0-14 évesek), 64 %-a a középkorúak (15-59 évesek), míg 19 %-a az

időskorúak (60-x évesek) közé tartozott a KSH-T-STAR statisztikája alapján. A korösszetétel arányai 2005-re a népesség öregedésének irányába változtak: a fiatalok aránya 14 %-ra csökkent, mellyel párhuzamosan a középkorúak és az időskorúak aránya 65, illetve 21 %-ra nőtt. Az országosan jellemző öregedési tendencia (csökken a fiatalok aránya és növekszik az időskorúaké) szoros összefüggésben van a népesség abszolút csökkenésével. Ez Európa fejlett társadalmainak jellemzője. Magyarországon a rendszerváltást már jóval megelőző időszakban mutatkoztak a társadalom előregeredésének jelei. Az ok elsősorban az, hogy miközben a várható élettartam növekszik, a gyermekvállalási kedv a fiatalok körében egyre csökken. Ennek megfelelően a 65 év feletti népesség aránya megközelíti, majd meghaladja a 14 év alatti korosztályét.

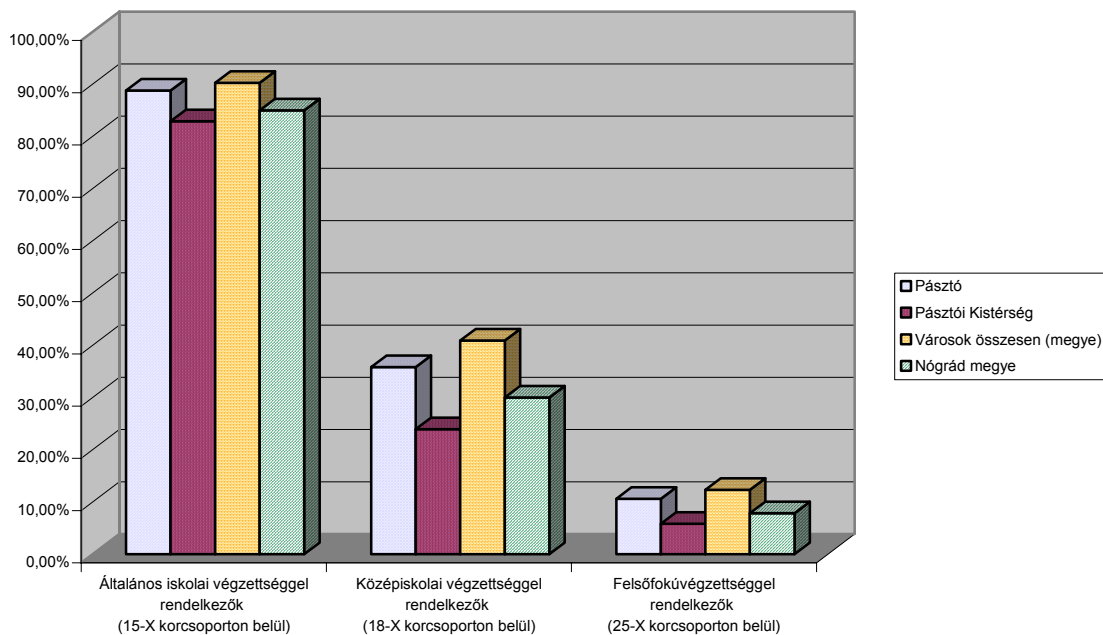
A két csoport egymáshoz viszonyított aránya adja az ún. **öregedési indexet**². Ha az eredő meghaladja a 100-as értéket a népesség korösszetétele határozottan az előregeredés felé tart, aminek következménye az érintett települések dinamikájára beláthatóan kedvezőtlen. A 2001-es népszámlálási adatok alapján Pásztón ez a demográfiai mutató 87 volt, ami a megyei városok értékével megegyezett, viszont a megyei arányszámnál (95) jóval kedvezőbb képet mutatott. Öt év leforgása alatt azonban drasztikusan megváltozott a városi öregedési index értéke. A társadalom általános öregedési folyamatának megfelelően más területi szinteken is kedvezőtlen irányba mozdultak el az értékek, azonban a legnagyobb mértékű, a társadalmi-gazdasági élet szempontjából negatív változás Pásztón volt megfigyelhető. A 2005-ös KSH-T-STAR adatbázisból származó adatok szerint a városban regisztrálható index értéke ekkorra elérte a 105-öt, amivel megközelítette a megyei (107), illetve túllépte az országos (102) arányszintet. Vagyis megállapítható, hogy Pásztón a népesség előregeredési folyamata a releváns területi szintekhez képest intenzívebben zajlik.

Egy település, ill. terület dinamikáját nagyban meghatározza **népességének iskolai végzettség szerinti megoszlása**. Ezek az értékek egyben a versenyképességét is meghatározzák³, ugyanakkor tükrözik a jelenlegi munkaerőkínálat struktúráját. A 2001-es népszámlálási adatok szerint a 14 év feletti népesség körében mintegy 15% nem rendelkezett általános iskolai végzettséggel Nógrád megyében. A megye városai esetében ez jóval kedvezőbb, 9,7% volt, ugyanakkor Pásztó a városokon belül már viszonylag kedvezőtlen helyet foglalt el a 11,2%-os arányával (rosszabb aránnyal csak Bátorterenyre rendelkezett). A felsőfokú (egyetemi, főiskolai) végzettséggel rendelkezők aránya (a 24 évnél idősebb korcsoportban) 7,8% volt megyei szinten. A városok értéke belátható okokból jóval kedvezőbb 12,3%-os értéket mutatott, ugyanakkor ezen belül Pásztó kedvezőtlenebb helyzetben volt 10,6%-os értékével (ebben a tekintetben két város teljesített rosszabbul a megyében Bátortereny és Szécsény).

---

² A 65 év feletti korosztály népességén belüli arány / a 14 évnél fiatalabb korúak csoportjának népességén belüli aránya = öregedési index

³ Pásztó helyzetét e tekintetben a megye és annak városi viszonylatában tárgyaljuk a 2001-es népszámlálási adatokra támaszkodva.

A népesség iskolai végzettség szerinti megoszlása különböző területi szinteken, 2001

Forrás: Népszámlálás - 2001

Munkanélküliség – foglalkoztatottság

Az elmúlt években több, a városban meghatározó, nagyobb létszámot foglalkoztató üzem szűnt meg, vagy hajtott végre leépítéseket. A 2003-tól folyamatos leépítésekkel végül beszüntette működését a korábban 274 főt foglalkoztató SOLE Kft., de jelentős leépítések történtek a korábban 1.000 főt foglalkoztató, az utóbbi évek során azonban több száz főt elbocsátó EGLO Kft.-nél is. Ezek mellett ugyanakkor további kisebb mértékű létszámleépítésekre más vállalkozásoknál (pl. Agro-Produkt Kft., Fővárosi Kézműipari Rt Pásztói Gyáregysége, stb.) is sorkerült. A jelentős foglalkoztatók megszűnése, illetve a vállalkozások létszámleépítése érzékenyen érintette a megyei városokénál (10,08 %) ugyan valamivel alacsonyabb, de az országos átlagnál (6,2 %) jóval magasabb munkanélküliséggel küzdő várost. A fenti folyamatok eredményeképpen 2003 és 2007 októbere között a munkanélküliségi ráta 7,4 %-ról több mint kettő százalékpontot emelkedve 9,49 %-ra nőtt az Állami Foglalkoztatási Szolgálat statisztikája szerint.

A szolgálat kimutatása alapján 2007 október 20-án a regisztrált munkanélkülieken belül 208 fő volt több mint 365 napon keresztül folyamatosan nyilvántartva, vagyis tartós munkanélkülinek nevezhető. Ez 33 %-os aránynak felel meg, ami ugyan kisebb mint a megye városainak az átlaga (38 %), de magasabb, mint az országos átlag (31 %). Az elmúlt öt év adatait nézve a 2006-os kis mértékű visszaeséstől eltekintve a tendencia emelkedő. Pásztón ezen időszak alatt a tartós munkanélküliek aránya 24 %-ról emelkedett a jelenlegi szintjére, ami 38 %-os növekedésnek felel meg.

Az adatokból látható tehát, hogy a munkanélküliség növekedésének a problémáját tovább súlyosbítja a tartós munkanélküliek számának fokozatos emelkedése, amely szegmensnek a visszavezetése a munkaerőpiacra a legnehezebb, és ami hosszabb távon a szociális válság eszkálálódásához vezet. Ezért a város számára létfontosságú feladat, hogy mihamarabb teremtsen olyan feltételeket, hogy a munkahelyeket teremtő vállalkozói tőke itt telepedjen meg. Ennek az összetett feladatnak egyik fontos eleme a vonzó életkörülmények megteremtése, amit a városközpont rehabilitációja kiválóan szolgálhat.

A foglalkoztatottság mértékét a foglalkoztatottak aránya a gazdaságilag aktív korú (15-74 évesek) népességhez viszonyítva statisztikai mutató alapján vizsgáltuk a 2001-es népszámlálási adatokból. Pásztón ez az arányszám az adott évben 46 % volt, ami nagyjából megegyezett a megyei városok értékével és az országos átlaggal (47 %), a megyeit viszont meghaladta (43 %). Hasonlóan nincs számottevő eltérés a város és az egyes viszonyítási szintek értékei között a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya statisztikai mutató esetében. A pásztói adat az országgal megegyezve 41 %, a megyei városoké 42 %, míg a megye arányszáma 46 % volt 2001-ben a népszámlálás adatai szerint.

Jövedelmi viszonyok

A lakosság életminőségét a leginkább meghatározó jövedelmi adatok az országos és régiós értékekhez viszonyítva már megyei szinten is sokat elárulnak Pásztó lakosságának **jövedelmi helyzetéről** és életminőségének relatív viszonyairól.

A fizikai és a szellemi foglalkozásúak havi nettó átlagkeresete a releváns területi szinteken,

2005

	Fizikai foglalkozásúak	Szellemi foglalkozásúak
	havi nettó átlagkereset (Ft)	
Magyarország	76.853	134.280
Észak-Magyarországi Régió	74.529	117.702
Nógrád megye	71.364	114.330

Forrás: KSH – Területi Statisztikai Évkönyv, 2005

A jövedelmi (az adatok alapján pontosabban kereseti) viszonyok a régió és a megye esetében egyaránt, mind a fizikai, mind a szellemi foglalkozású alkalmazottak körében jóval alacsonyabbak az országos átlagoknál. Míg a megye jövedelmi szintje a régiós átlagértékektől is elmarad. Fontos itt megjegyezni, hogy a Nógrád megyei értékek a régiós

értékektől nem csak kedvezőtlenebbek, de a három régiós megye közül is a legalacsonyabbak.

Települési szinten az egy állandó lakosra jutó szja-alapot vizsgáltuk öt évre visszamenőleg, 2001 és 2005 között. A munkalehetőségek csökkenése Pásztón elkerülhetetlenül együtt járt a lakosság jövedelmi helyzetének romlásával is, amely kedvezőtlen folyamatot jól tükrözik vissza a vizsgált adatok. Az erre az időszakra aggregált fajlagos mutató Pásztón mindössze 447.394 forintot ért el, ezzel szemben a megye városainak az összesített értéke ezt 11 %-al meghaladva megközelítette a félmillió összegét (497.951 Ft). A személyi jövedelemadó-alapot képező összeg a vizsgált évek alatt ugyanakkor folyamatosan emelkedett, különbség egyedül a növekedés mértékében volt megfigyelhető. Pásztón a növekedés tendenciája erősebb volt, mint a megye városaiban, hiszen az előbbi esetében 80, míg az utóbbi viszonyítási szinten relatíve csekély mértékű, mindössze 57 %-os volt az adóalap összegének a növekedése a 2001-es évet alapul véve 2005-re. Ez azt is jelenti egyben, hogy Pásztó a vizsgált időszakban a megye többi városának az átlagos jövedelemszintjéhez fokozatosan közelített.

2.3. A TERMÉSZETI ÉS AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET, KÖZLEKEDÉS

Természeti környezet

Pásztó a Mátra nyugati lábánál fekszik, a tájféldrajzi beosztás szerint az Észak-magyarországi-középhegység nagytájának Mátravidék középtájában, a Mátralába, a Magas-Mátra és a Nyugati-Mátra kistájainak határán. A város a Magas-Mátra 8-1000 m magasra nyúló főgerincétől Nyugat felé meredeken lejtő lábai alatt, a Zagyva folyó kiszélesedő völgyében lévő hordalékkúpra települt, a Zagyva, a Magas-Mátrában eredő Kövecses-patak, illetve a Cserhát keleti lejtőiről a Zagyvába ömlő Puskás-patak összefolyásánál.

Az országos jelentőségű természetvédelmi területek közül a várost az 1985-ben alakult Mátrai Tájvédelmi Körzet nyugati része érinti a hasznosi településrészen.

A sűrű vízrajzú területen több, kisebb-nagyobb természetes vízfolyás található, állóvizekben azonban a magas relatív relief miatt a térség szegény, a környék egyetlen jelentős állóvize a Kövecses-patakon létesített Hasznosi-víztározó. Felszín alatti vizekben a terület hasonlóan nem bővelkedik, az elsősorban a vulkanikus tevékenységhez kötődő geológiai rétegek andezittufájában helyenként fordul elő hasadékvíz, az erre települt márgás máladék és folyóvízi hordalék vastagsága viszonylag kicsi, amely nagyobb talajvízkészletek kialakulásának sem kedvezett. Pásztó azon kevés Nógrád megyei települések közé tartozik, ahol termálvizet tártak fel, melynek hasznosítása a Városi Strandfürdőben folyamatos.

A terület klímája kontinentális jelleget mutat, mérsékelt hűvös – mérsékelt nedves, az évi átlagos csapadékmennyiség 550-600 mm körül alakul, a napsütéses órák száma 1900 óra/év. A jellemző szélirányok az északnyugati és a délkeleti.

A tágabb térség talajadottságai nem kedveznek a mezőgazdasági termelésnek, a térségben jellemzően andeziton, andezittufán, kisebb részben folyóvízi hordalékon fejlődött, agyagos vályog fizikai féleségű, agyagbemosódásos barna erdőtalajok, illetve löszös üledékeken képződött barnaföldek találhatók, de helyenként völgytalpakon réti talajok is előfordulnak.

A különböző klimatikus és domborzati jellegzetességekkel bíró tájak határán fekvő térség természetes növényzete is igen összetett. A magasabb térszinteken szubmontán bükkösök jellemzőek, míg az alacsonyabban fekvő, déli kitettségű lejtőkön szubmediterrán fajokat is felvonultató szárazságtűrő erdőtársulások, de melegkedvelő cseresek, helyenként lösztölgyesek is előfordulhatnak. Azonális társulásként a Zagyvát és a patakok alsó folyásait kísérő kemény- és puhafás ligeterdők fordulhatnak elő, a hegyvidéki területeken helyenként máig is megmaradt különböző égerliget társulások találhatók. A terület természetes növényzete már csak nyomokban, a Mátra magasabb részein maradt meg, a hegylábakon és a Zagyva völgyében már régóta mezőgazdasági termelés dominál.

Épített környezet

A városban az újkor kezdetén a ciszterci szerzetesek román-gótikus alapokon barokk stílusban építették újjá a templomot és az apátságot, és az egész településen kezdetét vette a középkori örökségen alapuló újjáépítés. Erre az időszakra tehető a város szerkezetének végleges, a mai állapotokra is jellemző kialakulása: az egykori a szakrális központ mellett elhaladó úttal párhuzamosan kialakult a kereskedők és iparosok utcája – a mai Fő utca –, így a városon belül a vallási-kulturális, illetve a világi (kereskedelem, kisipar) mag elvált egymástól. Az apátság környezete, az „Oskolamester” középkori eredetű lakóháza és a kapcsolódó, ma a romkertben bemutatott építészeti alkotások nagysága és minősége a középkori város jelentőségét mutatják ma is a pásztóiaknak és a városba látogatóknak. A XVIII-XIX. század fejlődésének legfontosabb épített emlékei a Fő utcán álló, barokk stílusban épült kispolgári lakóház, és a mai Zeneiskola klasszicista épülete, valamint a Fő utca értékes, jellegzetesen kisvárosias léptéket mutató térfala.

A város a XX. század elején is megőrizte kisvárosias jellegét, a lelassuló városi dinamizmus ellenére több fontosabb fejlesztés valósulhatott meg a városban, ilyen például a XX.sz. elején felépült városi kórház. A háború utáni szocialista városépítészet jegyei az 50-es évektől hagytak nyomot a településen. A 60-70-80-as években a város központi részén létesült lakótelep jellegű beépítések a hagyományos szövetbe ágyazódva kerültek kialakításra, léptékében a kisvárosi jelleghez igazodva, azonban kialakításukban rosszul értelmezett épített környezetet létrehozva. Építészetiileg a volt áruház épülete, a könyvtár, vagy a polgármesteri hivatal épületei szimbolikus helyeken és funkciókkal, de a kisvárosi hagyományoktól eltérő formában kerültek kialakításra.

A városközpont mai összképe jellegzetesen eklektikus, XX. századi. A szocialista „városalakítás” okozta a legtöbb kárt az alapokban; ez tendenciózusan romboló magatartásforma volt, amelynek példái szinte minden vidéki városunkban fellelhetők. Az ideológia és a megvalósítás építészeti értelemben alapvetően a hagyományok

elsorvasztását célozta. Az építve rombolás szisztémája elsősorban a központilag vizionált infrastruktúrateremtésen és a lakófunkciók tudatos történelmi városközpontokba telepítésén alapult. Az eredeti struktúrák felbomlottak és olyan sérülések keletkeztek a városszövetben, melyek korrigálása aránytalanul nagy áldozatokat kíván az egyébként is hátrányos pozícióban lévő közösségtől. Az elmúlt évtizedek hozadéka a közösségi területek ma látható, meglehetősen kusza összképe. A hirdetőfelületek, utcatáblák, utcabútorok nem képviselnek egységes koncepciót, inkább ad-hoc képződmények.

A Pásztói Városháza évtizedek óta ugyanabban az épületben működik. A rendszerváltás óta a térség központjára és annak egyetlen városára való tekintettel folyamatos feladat-átcsoportosításokra került sor. Az új feladatok ellátására az aktuális években kisebb átalakításokat volt szükséges végrehajtani annak érdekében, hogy a többletfeladatok elvégzéséhez zavartalan körülmények álljanak rendelkezésre a dolgozók és az állampolgárok részére egyaránt. A folyamat végeredményben többé-kevésbé sikeresen lezárult. Emellett azonban maga az önkormányzati épület már több évtizede nem kapott építészeti, illetve épületgépészeti felújítást, mivel az önkormányzat folyamatosan forráshiányos. Az elvárható megfelelő munkafeltételek biztosításának érdekében, valamint a kisváros építészeti stílusához, városképéhez igazodóan a tetőtér beépítése hamarosan szükségessé válhat.

A település művi védett értékei⁴:

Szent Lőrinc plébániatemplom (Pásztó, Múzeum tér 1.): Gótikus stílusú római katolikus templom. 1723-1786 között barokk stílusban építették újjá. Közvetlen környezete műemléki környezet.

Római katolikus plébánia (Pásztó, Múzeum tér 2.): Barokk stílusú, 1745-ben épült plébánia.

Lakóház (Pásztó, Múzeum tér 4.): Klasszicista, szabadon álló kontyvetős lakóház.

Középkori romkert és üveghuta: A kolostor kertjében a XI. század végén épült bencés, később ciszterci apátsági templom és kolostor romjai találhatóak. A múzeum északkeleti sarkánál található a bencések és később a ciszterek által is használt XII. századi üveghuta és kovácsműhely maradványai.

Barokk kolostor (Pásztó, Múzeum tér 5.): A ciszterek által épített XVIII. századi, barokk stílusú, emeletes, kontyvetős kolostor. 1987-89 között került sor a rekonstrukciójára, múzeummá való átalakítására.

Oskolamester háza (Pásztó, Múzeum tér 6.): A XV. század elején épült, majd a XVI. században – tűzvészt követően – újraépült, gótikus stílusú, zsindegyfedésű lakóház. A kőből épült ház egyedülálló érték: átmenetet képez a nemesi udvarházak és parasztházak között, Magyarország egyetlen épen maradt ilyen jellegű épülete. 1968-ig a pásztói kántortanító és családja lakott benne, jelenleg régészeti kiállítás látható benne.

---

4 Forrás: www.koh.hu

Csohány galéria (Pásztó, Múzeum tér): Csohány Kálmán (1925-1980) grafikusművész állandó kiállítása látható az 1870-es években épült műemlék épületben.

Kőhid és Nepomuki Szent János-szobor (Pásztó, Múzeum tér): A Kövicses-patak feltöltődött, kiszáradt patakmedre fölött átívelő barokk stílusú híd, keleti mellvédjének közepén a szent szobrával.

Monostori malom romjai (Pásztó, Szent Imre tér 12.): Középkori vízimalom maradványa a Kövicses-patak mellett.

Cserteri vár: A Kövicses-patak északnyugati oldalán, ma megközelíthetetlen helyen található a vár romja. A XIV. században andezitből épült, a pásztói hadi út védelme céljából. Magja egy ötszögletű torony volt, melyet vastag falú négyzetes torony védett.

Lakóház (Pásztó, Fő u. 54.): A barokk stílusú lakóház a XVIII. században épült középkori falak felhasználásával, majd a XIX. században átalakították, később kibővítették. Földszintes, nyeregtetős ház, félnyeregtetős toldalékkal.

Lakóház (Pásztó, Gábor Áron utca 11.): Nyeregtetős, tornácos, XVIII. században épült családi ház.

Zeneiskola (Pásztó, Fő út 54/A.): 1820 körül épült, klasszicista épület. Régen községháza volt, ma zeneiskola működik az épületben.

Szent Lélek kápolna (Pásztó, Fő u. Temető): Római katolikus barokk stílusú kápolna. A XV. század első felében épült, a XVIII. században újjáépítették, majd a XIX. században renoválták. Itt nyugszik Pásztó híres szülője, Csohány Kálmán.

Vasúti épületegyüttes (Pásztó): A vasútállomás 1898-ban, típusterv alapján épült együttese. Tervezője és kivitelezője Wellisch Hugó volt.

Római katolikus templom (Hasznos, Dobó utca 2.): Gótikus stílusú kéthajós templom.

Nepomuki Szent János-szobor (Hasznos, Bercsényi utca): A posta bejárata előtt álló, barokk stílusú szobor. Az eredeti szobrot 1975 után újabbra cserélték.

Lakásállomány

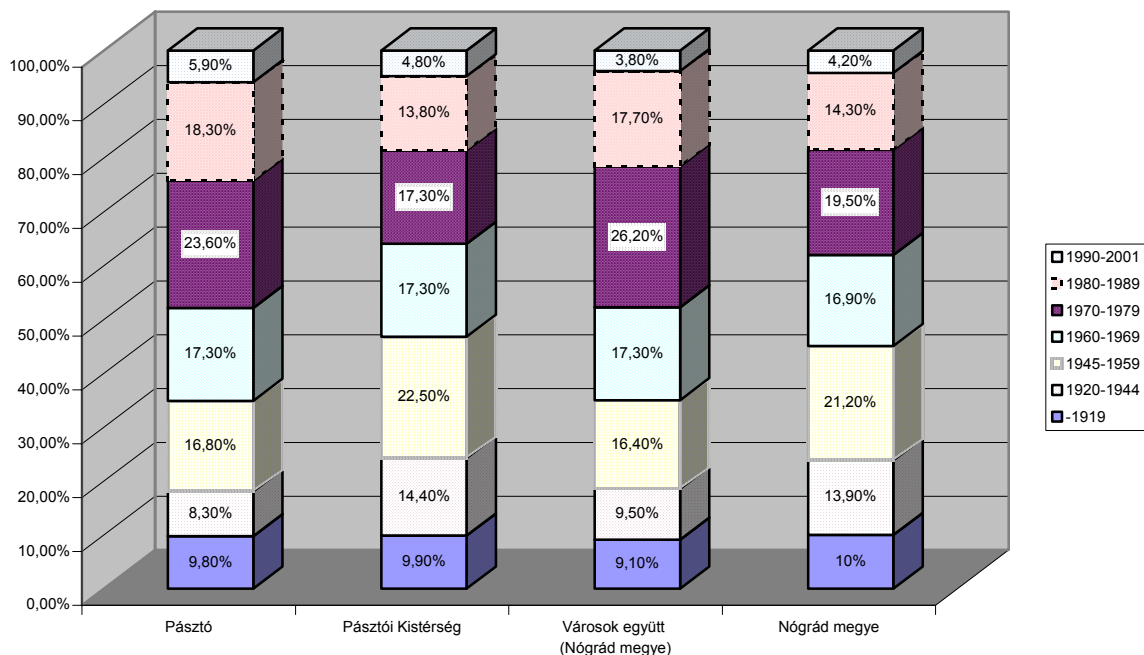
Az épített környezet egyik fontos jellemzője az épületállomány. Pásztón a lakásállomány növekedése a gazdasági, társadalmi nehézségek ellenére 1990-hez képest 2004-re a statisztikai adatok szerint 1,07-szorosára nőtt. A növekedés üteme mind a megyei lakásállomány, mind a megyei városok lakásszám bővülését felülmúlja. A megyei növekedés 1,05 míg a városi 1,04-szeres volt. Ez természetesen nem minden esetben a tőkeerős lakossági csoportok lakásépítéseit takarja, magában foglalja a jelentős támogatásokat igénybe vevő hátrányos helyzetű népesség lakásépítéseit, vagy éppen az azokat kiszolgáló vállalkozási alapon zajló építkezések eredményét is.

Rövidebb időintervallumban, az ezredforduló utáni években (2001 és 2005 között) is a lakásállomány gyarapodása figyelhető meg. Öt év alatt Pásztón összességében 83-al nőtt a lakások száma, ami 2 %-os növekedésnek felelt meg. 2003-ban 16 új lakás épült, ebből 11 db volt 4 és több szobás. 2004-ben az újonnan épített 22 lakásból 15 db volt 4 és több szobás. 2005-ben viszont a 32 épített lakásból már csak 6 db volt 4 és több szobás, vagyis e

vizsgált három évben folyamatosan nőtt az épített lakások száma, ezeken belül viszont a 4 és több szobás lakások aránya csökkent. 2006-ban már csak 14 új lakás épült, aminek 50%-a 4 és több szobás.

Pásztó lakásállománya a 2001. évi népszámlálási adatok alapján 3.964 lakásból állt, melyek legnagyobb része (kb. 24%) az 1970-es években épült. Viszonylag alacsony (kb. 10%) az 1920 előtt épült és a relatíve új építésűnek mondható, 1990 után épült lakások aránya (6%). Komfortfokozat alapján a lakásállomány 44 %-a összkomfortos, 34 %-a komfortos, kb. 4 %-a félkomfortos, 14 %-a komfort nélküli, valamint a szükség és egyéb lakások aránya 4%-ot tett ki.

Település	Lakás-állomány (db)	Külterületi lakott hely (db)	Lakások megoszlása az építés éve szerint							Komfortfokozat				
			-1919	1920-1944	1945-1959	1960-1969	1970-1979	1980-1989	1990-2001	Össz-komf.	Komf.	Fél-komf.	Komf. nélkül	Szükség és egyéb
Pásztó	3964	19	391	332	666	675	936	727	237	1743	1351	153	555	162

Forrás: Népszámlálás - 2001

Az ábrából látható, hogy a város lakásállománya öregedő, mivel a legfiatalabb, az 1990 után épült lakások aránya a legalacsonyabb (5,9 %). Látható, hogy a teljes lakásállomány több mint 40 %-át (41,9%) teszik ki az 1970-1989 között épült lakások (azaz többségében a házigyári technológiával épült lakások), a többi ház családi házas jellegű. A megyén belüli összehasonlítások alapján ugyanakkor Pásztó nem áll rosszul, a megyei városokban például jóval alacsonyabb a legújabb építésű lakások aránya, a lakásállományon belül mindössze 3,8 %-ot elérve.

A lakókörülményekről ad információt a 100 lakásra jutó lakosok száma statisztikai mutató, amely 2005-ben Pásztón 250, a megyei városokban 236, míg az országos átlag 239 volt. Ez alapján megállapítható, hogy a viszonyítási szintekhez képest Pásztón relatíve rosszabbak a lakhatási körülmények, mivel a lakásokra jutó átlagosan több ember zsúfoltabb körülményeket jelent.

Közlekedés

Közúti közlekedés

Pásztó kedvező helyzetben van abból a szempontból, hogy a Hatvan-Salgótarján közötti átmenő forgalom elkerüli a települést, mivel a 21.sz. főút a város nyugati szélén, a lakott területtől megfelelő védőtávolságban halad. A főúthoz képest keleti fekvésnek viszont az a következménye, hogy a Mátra felé és vissza áramló forgalom a településen halad keresztül a 2408.sz. összekötő úton. Ennek az átmenő forgalomnak a kiváltása céljából tervezi a megyei Közútkezelő Vállalat a 2408.sz. közút nyomvonalának megváltoztatását. Az új nyomvonal, a Pásztói északi elkerülő a 21. sz. főút 32,236 km szelvényéből indulna, vasúti felüljáróval kiváltva a jelenlegi szintbeni kereszteződést, és ettől a csomóponttól kezdve, kiváltva a Mátraszőlősi és a Fő utca terhelését, tartana Hasznos és Mátrakeresztes irányába. A terv realizálásával megszűnne a 24303.sz. bekötőút, valamint a 2408.sz. összekötő út átkelési szakasza. A tervek már elkészültek, építési engedély és forrás a megvalósításra még nincs. A beruházás végrehajtása 2007-ig nem történt meg, idén kerülhet napirendre az aktuális pályázatok sorában.

Ugyancsak a Közútkezelő Kht. tervei között szerepel egy körforgalom kialakítása Pásztón. A Csillagterre tervezett körforgalom építési engedélye még érvényben van, de egyelőre erre sincs még rendelkezésre álló forrás. Nem a Közútkezelő Kht. illetékességébe tartozik, hanem az önkormányzat tulajdonában lévő helyi út fejlesztésének kategóriájába esik a Hunyadi utca kiszélesítése. Az útfejlesztés megvalósulásával az eddig egyirányú utca kétirányúvá válik, egy újabb átmenetet biztosítva ezzel a Fő utca és a 21.sz. főútra kivezető Irinyi utca között.

A belterületi utak hossza 60 km, melyből a kiépített belterületi utak hossza 41 km (2006-os adat), a kiépítetlené 19 km. Az utak fizikai állapota közepesnek mondható. A 41 km-es kiépített útból 32 km aszfaltbeton illetve öntöttaszfalt, 1 km kő, 7 km utótömörődő aszfalt és 1 km beton. A legrosszabb állapotban lévő utcák a kiépítetlen belterületi utak, melyek nem aszfaltburkolatúak.

Utca neve	km
Sziget	0,17
Dankó	0,13
Klapka köz	0,13
Munkácsy	0,75
Erdész	0,07

Kishegy	0,03
Tücsök	0,17
Csohány K.	0,37
Derkovits	0,45
Fő u.	0,07
Nagymező	0,07
Régivásártér	0,68
Vidróczki	0,07
Irinyi útról leágazó	0,27
Tóthegyesi útról leágazó	0,36
Kövicses patak melletti utak	0,66
Gyöngyösi útról leágazó	0,10
Gábor Áron	0,03
Mátraszőlősi-Csohány összekötő utak	1,07
Zsigmond K. útról nyíló	0,24
Muzslai utak	2,05
Békástói utak	1,94
Egyéb zártkerti és jelenleg mezőgazdasági művelési területtel érintett utak	9,383
ÖSSZESEN:	19.263

Tervezett útfelújítások

Hol	Mekkora szakaszon
Régivásártér utca	850 m
Irinyi utca	
Fő utca 122-130.	120 m
Nyomda utca	168 m
Eszet Tamás utca	238 m
Nyírfácska utca	180 m
Csermely utca	161 m
Ágasvár utca	200m
Tóth Árpád utca	172 m
Sallai utca	280 m
Kossuth 2-38. utca	250m
Kossuth utca	270m
Ady Endre utca	150m
Béke utca	300m
Nagymező utca	660m

Tervezett útépitések

Hol	Mekkora szakaszon
Hunyadi utca	300 m
Zagyva köz	135 m
Bajcsy-Zsilinszky	120m
Vezér utca	160 m
Derkovits utca	145 m

Tücsök utca	180 m
Vidróczki utca	70 m
Munkácsy utca	120 m

Kerékpáros közlekedés

Pásztón jelenleg mindössze egy 0,686 km-es kerékpárút szakasz található, ezért azt lehet megállapítani, hogy a kerékpáros közlekedés infrastrukturális feltételei, annak ellenére, hogy a térség a kerékpáros-turizmus szempontjából kitűnő domborzati és tájképi adottságokkal rendelkezik, nem túl kedvezőek a városban.

Parkolás

Pásztón az autósok számára parkolás céljából több helyen is kiépült parkolók állnak rendelkezésre. A városban ugyanakkor a Fő utca mentén számos vállalkozás üzlethelyisége működik, ahol az áruszállítás és ezzel összefüggésben az áruakadás az áruszállító járművek várakozása miatt forgalmat akadályozó problémaként jelentkezik. Megoldásképpen az önkormányzat a még lehetséges helyeken leállósávok kialakítását tervezi. A parkolás kérdésének megnyugtató megoldása érdekében az önkormányzat további parkolóhelyeket szándékozik létesíteni. Ilyen parkoló épült 2005-ben a Nagymező utca – Diófa utca sarkán, önkormányzati ingatlanon kialakított, 22 autó befogadására alkalmas parkoló, de elkészült a Mikszáth Gimnázium előtti parkolóhelyek számának bővítése is. A Margit Kórház előtt 2008-ra tervezik a parkolóhelyek bővítését.

Gyalogos közlekedés

A fogyatékosok közlekedését segítő és lehetővé tevő gyalogosforgalmi útvonalak, valamint a városban található közintézmények és középületek akadálymentesítésének programjára Pásztó Város Önkormányzata 2002-ben stratégiai tervet készített, melyben ütemezve kerültek felvázolásra a megvalósításra váró feladatok. Az önkormányzat pénzügyi lehetőségeit figyelembe véve ugyanakkor megállapítható, hogy a feladatokat pályázati támogatással lehet reálisan megvalósítani. Az útépítéssel és felújítással együtt megtörtént az akadálymentesítés a Baross Gábor út – Iskola út kereszteződésében valamint a Nagymező úti parkolónál. A pásztói Margit Kórház előtt nincs kijelölt gyalogos-átkelőhely, melynek kialakítását indokolt lenne elvégezni.

Tervezett járdafelújítás, járdaépítés

Hol	Mekkora szakaszon
Alkotmány utca alsó	163 m
Alkotmány utca felső	291 m
Mátyár kir. utca	450 m
Nagymező utca 21-37.	130m
Baross Gábor utca 33-49.	180 m
Kossuth utca a Szent Imre tértől lefelé	300 m
Május 1 utca	480 m
Muzsla utca	200 m

Ifjúság utca	210 m
--------------	-------

Vasúti közlekedés

Pásztón a térséget az országos hálózatba kapcsoló 81-es sz. vasúti fővonal halad keresztül. Az elhasználdott állapotban lévő vasúti pálya nem teszi lehetővé a mai kor követelményeinek megfelelő utazási körülmények biztosítását, amely főleg a jelentősen megnövekedett, illetve az évtizedek alatt nem csökkenő menetidőben nyilvánul meg leginkább. Az elavult, csak jelentős mértékű sebességkorlátozással használható vasútvonal időszerű felújítása már évek óta megoldásra váró feladatként szerepel a térségre vonatkozó fejlesztési tervekben. A megvalósítás azonban még továbbra is várat magára, és nagy valószínűséggel ez a közel jövőben sem fog bekövetkezni.

Info-kommunikáció

Az információs társadalom kialakulását biztosító háttérinfrastruktúra jellemzését a rendelkezésre álló statisztikai adatok alapján a távbeszélő fővonalak, illetve az ISDN-vonalak számának, valamint a kábel-TV hálózatba bekötött lakások arányának megvizsgálása alapján végezhetjük el. Bár a mobiltelefonok elterjedésével párhuzamosan a vezetékes telefonálás a lakosság körében fokozatosan veszített jelentőségéből, azonban a közületek szférájában a távközlésnek ez a formája továbbra is meghatározó maradt, és nagy valószínűséggel a közel jövőben is marad. E tekintetben tehát, ha kisebb mértékben ugyan, de továbbra is releváns információval bír a távbeszélő fővonalak fajlagos számának az alakulása. 2005-ben Pásztón 286 vezetékes fővonal jutott ezer lakosra, amely értéket a megyei városok adata (320) 12, míg az országos átlag (343) 20 %-al haladta meg, vagyis a város ellátottsága e téren relatíve gyengének mondható. A vezetékes távközlésben fejlettebb technológiát jelentő ISDN-vonalak fajlagos számát nézve még nagyobb a település elmaradása a megye városaihoz viszonyítva, melyek átlagos mutatója (40) 2,3-szer nagyobb Pásztó arányszámánál (17). Negatív szempontból érdekesség, hogy e vonalak számának változása esetében a tendencia csökkenést mutat. A 2005-ös adatok szerint a pásztói lakásoknak megközelítőleg a fele (49 %) kábel-tv hálózatba volt kötve, ami ugyancsak elmarad a megyei városok átlagos arányszámához (58 %) képest. Itt viszont növekvő tendencia regisztrálható a bekapcsolt lakások számában.

Az info-kommunikáció legalapvetőbb eszközének, az Internet-használat lakosság körében való elterjedtségéről nem állnak rendelkezésre adatok. A közösségi hozzáférési pontokról annyi tudható, hogy ezt a szolgáltatást is nyújtó Teleház működik a városban, valamint a városi könyvtárban nyilvános Internet-hozzáférés biztosított.

2.4. KÖZSZOLGÁLTATÁSOK

Vízi közművek

Ivóvízellátás

Pásztó város ellátásához szükséges és elegendő ivóvízbázissal nem rendelkezik a szolgáltató. A település tulajdonában lévő és az ellátásban szerepet játszó felszín alatti vízbázisok mennyiségileg nem elégítik ki a közigazgatási területen élő lakosság és a gazdálkodó szervezetek vízigényét. Ezért Pásztó vízellátása részben a városi vízműről, részben pedig a hasznosi ivóvíztározóból kerül biztosításra. A vízműtelepi kutak vízének nitráttartalma csökkenő tendenciát mutat, és a hasznosi vízmű által szolgáltatott vízzel keverve határérték alatti szennyezést ad. A város vízműtelepén egy 200 m³-es mélytározó medence áll szükség esetén rendelkezésre. Az ÉRV Rt. hasznosi vízbázisa 1986 óta üzemel. A felszíni víztározó kapacitása 2,1 millió m³, a tisztítómű átlagkapacitása 10.000 m³/d. Az ÉRV Rt. csórréti vízbázisa 1998-tól lépett be a szolgáltatásba, és kizárólag csak Mátrakeresztes városrész ellátását biztosítja. A három vízbázis már bőségesen kielégíti a város ellátásához szükséges mennyiséget. A lakosság vezetékes ivóvízzel való ellátása gyakorlatilag teljes körűen biztosított, hiszen a bekapcsolt lakások aránya 100 %, ami mind az országos (94 %) és mind a megyei városok arányszámát (92 %) jelentősen meghaladja.

Felújításra váró szakaszok:

Fő út teljes hosszában

Kossuth utca (Templomtól az Árpád útig)

Kölcsey utca (Tűzoltóság és a Fő utca közötti szakasz)

Hunyadi út (Nagymező út és a Fő út között a családi házas beépítés oldalán)

A hosszú távú rendezési terv szerint a Kölcsey utcában a családi házas beépítés megszűnik és többszintes, korszerű lakóépületek kerülnek a helyükre, melyekhez korszerű rendszert kell kiépíteni. A teljes városi rendszer rekonstrukciója lassan elengedhetetlenné válik.

Szennyvíz

A pásztói szennyvíztisztító-telep teljes korszerűsítése és átépítése 2002-ben történt meg, amelynek keretében jelentős nagyságrendű kapacitásbővítésre került sor. Ennek eredményeképpen a tisztított vízmennyiség előírt minősége javult, és a város, illetve városrészei szennyvízhálózatának teljes rákapcsolása is megalapozottá vált. A telep kapacitása 2.000 m³/d. Pásztón jelenleg a közcsatorna-hálózat kiépítettsége közel 100%-os, a bekötési arány azonban ettől elmaradva 60% körüli. A telep jelenleg kb. 700 m³ szennyvizet fogad naponta, ami nagyjából 35 %-os kihasználtságnak felel meg, tehát szabad kapacitással még bőven rendelkezik. A város teljes becsatornázása után is marad még vagy 100-200 m³ felesleges kapacitás, de igény esetén a telep további bővítése is szóba jöhet. Mátrakeresztesen a szennyvízcsatorna-hálózat és tisztítómű 1998 év végén került átadásra. Eleinte tisztítási gondok merültek fel, de ezt a problémát mára már megoldották. A tisztítómű működése azonban nem hosszú távra tervezett, ideiglenesen üzemel a hasznosi beruházás elkészültéig, amikor is bezárásra kerül a telep. Onnantól kezdve mindkét városrész szennyvize a csatornahálózaton keresztül a pásztói tisztítótelepre lesz vezetve.

A 2005-ös KSH statisztikai adatok alapján a szennyvízcsatorna-hálózatba bekötött lakások aránya 58 % volt a településen, amely érték rendkívül alacsonynak számít. Pásztó arányszáma mind az országos átlagtól (65 %) és mind a megyei városokra aggregált értéktől (79 %) jelentősen elmarad. Ebből kifolyólag a városi közműöllő rendkívül szélesre nyitott (41 %), több mint háromszorosan meghaladva a megye városainak átlagos közműöllő-értékét (13 %), valamint közel másfélszeresen az országos közműöllő-nyitottságot (29 %). 2006-ra valamelyest javult a helyzet, mert a szennyvízcsatorna-hálózatba bekötött lakások aránya elérte a 70 %-ot.

Csapadékvíz-elvezetés

A városban, azon belül is Mátrakeresztes településrészen különösen jelentőségteljes feladat a vízrendezés és vízkárelhárítás problémakörének biztonságos megoldása, amire a két évvel ezelőtt történt mátrakeresztesi katasztrófa irányította rá a figyelmet. Egyébiránt a település már a sajnálatos események előtt A-kategóriás, vagyis erősen veszélyeztetett besorolást kapott a 18/2003 (XII.9.) számú, a települések ár- és belvíz veszélyeztetettségéi alapon történő besorolásáról szóló KvVM-BM együttes rendelete alapján.

Pásztó város területére hulló, lefolyásra kerülő felszíni vizek befogadója a Zagyva folyó. A terület egy részéről lefolyó vizek a Kövecses-patakon keresztül jutnak a Zagyvába. Az Ágasvár utca fölötti területről levonuló vizeket az Övárok és Nyikom-patak vezet a Kövecses-patakba. Pásztón a csatornahálózatra jellemző, hogy elválasztott rendszerű. A meglévő zárt csapadékcatorna-hálózat jórészt betoncsövekből épült elvezető rendszerének korróziója előrehaladott, és jelentős karbantartási, illetve felújítási ráfordítást igényel. Zárt csapadékcatornával rendelkezik a Cserhát-lakótelep, a Fő utca, a Deák F., a Diófa, Nagymező, Madách, Rákóczi, Baross, Sport, Kazinczy és Árpád utca. A város más részein föld, illetve burkolt árkok szállítják a csapadékvizet a befogadóba. A város területén 15.000 fm földárkok és 2.395 fm burkolt (zárt) csapadékcatorna szolgál a csapadék elvezetésére. Az árkok állapota nem minden esetben kielégítő, több helyen hordalékkal feltöltődött, környékük gazos, de a várost érintő felszíni vízfolyások medre is több helyen hordalékkal túlterhelt, amit patakmeder-tisztítás keretében szükséges megszüntetni. Egyes helyeken a patakok burkolt mederben folynak, ezek állapotát, az esetleges további kiépítés lehetőségét meg kell vizsgálni.

Hulladékgazdálkodás

A városi kommunális hulladék lerakót 2002-ben zárták be, melynek rekultivációjára a mai napig nem került sor, amire egyébként azért is égetően szükség lenne, mivel a telepet bizonyos lakók a mai napig is hulladéklerakásra használják illegálisan. 2001-től a város saját gépjárműveivel a bátonyterenyei lerakóba szállítja a keletkező hulladékot. A rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya 84 %, ami nem éri el a megyei városok átlagos arányszámát (89 %). A 2006-os évben ez az arány nem változott.

A város kommunális hulladékát befogadó Bátonyterenye – Gyula-aknai hulladéklerakó jelenlegi működési engedélye 2021-ig szól. Az EU-s normáknak is megfelelő

környezetvédelmi működési engedély kiadása jelenleg van folyamatban. A minisztériumi állásfoglalás ugyan a Salgótarjáni Hulladék-Centrumot jelöli meg fő, hosszú távon működtethető telepnek, ugyanakkor a rendkívül jól felszerelt, és jelentős nagyságú (a jelenlegi 6 %-os kihasználtság mellett a rendelkezésre álló szabad kapacitás még kb. 160.000 m³), szabad befogadó-kapacitással bíró bátonyterenyei lerakó hosszú távon képes megoldani a város, és környékének kommunális hulladékának elhelyezését.

Pásztón ezidáig a szelektív hulladékgyűjtés bevezetésére még nem került sor. A „Pásztó és kistérsége kommunális hulladékkezelési, -gazdálkodási program” keretében ugyanakkor a kistérség komplex módon tervezi megvalósítani a területén keletkezett kommunális hulladék EU-s normáknak is megfelelő szelektív gyűjtését, a fel nem használható anyagok tömörítését, és az engedéllyel rendelkező, hosszú távon fenntartható hulladéktárolókba történő szállítását.

Pásztó város folyékony hulladékának kezelése a települési szennyvíztisztító-művekben történik. Az ott keletkezett szennyvíz-iszapot az elválasztás után ülepítik, stabilizálják, és szalagos préselés után konténerbe gyűjtik össze. Az iszapot, mivel engedélyezett iszaplerakó-hely jelenleg sincs az egész megye területén, egészen a közel múltig a Bátonyterenye – Gyula-akna települési hulladéklerakóba szállította az üzemeltető Dél-Nógrádi Vízmű Kft. nem régóta viszont az iszap az időközben engedélyt kapott Heves megyei Lőrinci Pernye-hányón helyezik el.

Energiaellátás

Vezetékes gáz

Pásztón a 2004-es adatok szerint a lakások 77%-ába van bevezetve a gáz. A vezetékes gázt fogyasztó háztartások fajlagos mutatója már egy évvel frissebb, 2005-ben ezer lakosra 315 gázt fogyasztó háztartás jutott a településen, ami nagyjából megfelel az országos értéknek (313). A megyén belül ez az ellátottság viszont kimagaslónak számít, hiszen a városi érték jóval meghaladja a megyei városokét (275). Ugyanakkor a gázár-támogatási rendszer megváltozásával együtt járó költségemelkedés hatására fennáll annak a lehetősége, hogy a már bekötött háztartások közül mind többen állnak vissza a szilárd tüzelőanyagú fűtésre. 2006-os évben a lakások 79%-ába van bevezetve a vezetékes gáz. A Pásztó fejlesztési terveiben szereplő ipari terület gázellátása megoldandó feladat.

Villamos energia

A Pásztó ellátását szolgáló nagybátonyi 120/35/20 kV-os táppont, valamint a Mátra 120/20 kV-os táppont (Lőrinci), és az onnan indított 20 kV-os gerincvezetékek kiterheltsége és kapacitása a jelenlegi terheléseknek megfelel, de a várható energiaigény miatt a város területén új 120/20 kV-os táppont létesítése szükséges. A MÁV és az IPM közös fejlesztési tervében a 21-es közútra csatlakozó városi bekötőút és a Hatvan-Salgótarján vasútvonal által közrezárt területen egy új 120/25/20 kV-os alállomás kiépítése szerepel. A 20 kV-os középfeszültségű hálózat kiterheltnek tekinthető, a szabad kapacitás 1 MW alatti. A tervezett iparterületek részére a várhatóan

5-6 MW-nyi villamos energia igény a pásztói alállomás üzembe helyezése után, a csatlakozó gerincvezetékek kiépítését és 20/0,4 kV-os TR-állomások telepítését követően biztosítható. A meglévő ipari üzemek esetében a részükre telepített 20/0,4 kV-os transzformátor állomások hosszú távon is fedezni tudják az esetleges fejlesztések során fellépő további igényeket. A villamos energia hálózat kiépítettsége a településen gyakorlatilag teljes körűnek tekinthető. Az iparterület felé szükség az elektromos rendszer kiépítésére. Az elektromos energiaellátás megoldása a tervezett ipari park területén is feladatként jelentkezik.

Közösségi közlekedés

A lassú és korszerűtlen vasúti közlekedés miatt a közúti buszközlekedés térnyerése figyelhető meg az előbbi rovására. Az utasszám folyamatos növekedéséhez emellett a járműpark fokozatos korszerűsítése is jelentősen hozzájárult. Így a megyeszékhely Salgótarján, vagy a főváros Budapest megközelítése is viszonylag gyorsan történhet. Ugyanakkor más utazási feltételek tekintetében már problémák jelentkeznek, a ritka járatszámokból következően bizonyos időszakokban zsúfoltság alakul ki a járatokon.

Közoktatás

Jelenleg az oktatás-nevelés, valamint a pedagógiai szakszolgáltatás Pásztón egy integrált óvodában, két általános iskolában, egy fogyatékosokat nevelő Általános Iskola Diákotthon és Pedagógiai Szakszolgálat intézményben, egy közös igazgatású gimnázium, szakközépiskola és kollégiumban, egy alapítványi szakközépiskolában, illetve egy alapfokú művészetoktatási intézményben folyik. A mátrakeresztesi illetőségű összes óvodás és általános iskolás gyermek, továbbá a hasznosi illetőségű általános iskolások közül az 5.-8. osztályosok a Pásztón lévő anyaintézményekbe járnak. Utaztatásuk az utóbbi gyermekek esetében helyközi járatokkal, a mátrakeresztesi gyermekek esetében pedig iskolabusz biztosításával történik.

Óvodák

A városban 1 integrált óvoda működik 1 székhellyel és 3 tagóvodával (Gyermekkert Óvoda I és II., Hasznosi Tagóvoda). 2005-ben az összes óvodai férőhelyek száma 335 volt, ahová 316 óvodás gyermeket írtak be szüleik. Az óvodai gyermeklétszám a 2000/2001. és a 2003/2004. nevelési évek között 18 %-kal csökkent, melynek pozitív hatásaként a pásztói anya- és tagóvodák jelenleg optimális kihasználtsággal működnek (2005-ben 100 óvodai férőhelyre 94 óvodába beíratott gyermek jutott). A gyermekszám-csökkenés negatív következményeként viszont a mátrakeresztesi tagóvoda megszűnt. Az anyaintézmény egyik tagóvodájában cigány kisebbségi nevelést - oktatást biztosít, amely kedvező fogadtatásra talált. 2005-ben 29 óvodapedagógust foglalkoztattak a városban, így az egy pedagógusra jutó gyermeklétszám 11 főt tett ki.

Általános Iskolák

A város két általános iskolája egy-egy tagintézménnyel működik. Az általános iskolai tanulói létszám 2000/2001.-2003/2004. tanévek között összességében 18 fővel csökkent, de amíg 2000/2001-es tanévben 107 fő bejáró tanuló volt jelen a két iskolában, addig a 2003/2004-es tanévben ugyanez a mutatószám már 153 fő volt. Ez azt jelenti, hogy az adott időszakban a pásztói általános iskolások száma 64 fővel csökkent. A hasznosi tagiskola tanulói létszáma a 2000/2001.-2003/2004. tanévek között 27 %-al csökkent, ezért itt két osztály összevonásra került. A demográfiai változások következményeként tehát a fenti időszakban 2-vel csökkent a tanulócsoportok száma. A 2004/2005-ös tanévben a létszám-csökkenés tovább folytatódott (41 fővel), melynek következtében a tanulócsoportok száma további 1-el csökkent. Ugyanakkor a korábban rendkívül gazdaságtalanul működő mátrakeresztesi tagiskola is megszűnt. A vidéki iskolabezárások következtében azonban (az Alsótoldi Általános Iskola szűnt meg, és a tanulókat Pásztó vette át) a közel múltban a létszám-csökkenés megállt. A tanulói létszám 2005-ben 1.142 főt ért el, míg a fajlagos érték ugyanekkor 113 volt, ami az országos és a megyei városok mutatóját (85 és 99 tanuló / ezer fő) egyaránt jelentősen meghaladta. Az egy osztályra jutó tanulószerződés városi átlagban 22 fő volt 2005-ben, míg az egy pedagógusra jutó gyermeklétszám 11 fő.

Intézmények:

- Dózsa György Általános Iskola pásztói székhellyel, egy tagintézménnyel (Kis Dózsa), továbbá 1 erdei iskola tagintézménnyel (a nem régen megszüntetett mátrakeresztesi iskola épületében),
- Gárdonyi Géza Általános Iskola pásztói székhellyel és egy hasznosi tagintézménnyel

Középiskola, Kollégium

A városban 2 középiskola működik. Az egyik intézmény alapítványi, a másik önkormányzati fenntartású. Az alapítványi iskola tanulói létszáma a 2004/2005-es tanévben 60 fő volt, míg az önkormányzati intézményben 472 diák tanult. A nem pásztói illetőségű beiskolázottak száma jóval több mint 300 fő. A városban működő középiskolákat szolgálja ki a Tittel Pál Középiskolai Kollégium nevet viselő tagintézmény. A kollégiumban elhelyezett tanulók száma a vizsgált évben 120 fő volt. A kollégiumi tanulólétszám folyamatos csökkenést mutat annak ellenére, hogy több éve már az alapítványi fenntartású közgazdasági szakközépiskola tanulói is itt kapnak elhelyezést. A jelenség oka alapvetően az, hogy a középiskola beiskolázási körzete leszűkül, illetőleg a nem pásztói tanulók között nagymértékben nőtt a bejárók aránya. A középiskolás tanulólétszám a 2000/2001. és 2003/2004. tanévek között 50 fővel emelkedett, mely alapvetően az új szakképzés beindításának volt köszönhető. Ennek ellenére a szakképző osztályok létszámának biztosítása okoz rendszerint problémát, a gimnáziumi osztályok létszámának változásában csak apróbb ingadozások tapasztalhatók. Mindazonáltal a továbbtanulási mutatók évről-évre jó eredményeket mutatnak, ezen a téren különösen a kéttannyelvű képzés eredményei kiemelkedőek (az intézmény a vegyes profilú középiskolák között 2004-ben az országos ranglista a 28. helyét szerezte meg). A város fenntartásában működő középfokú intézmény működésének garanciája a többféle profil

megtartása. Ezek közül a kéttannyelvű képzés eredményei jó reklámot jelentenek az iskolának, bár e tagozaton is csökken a felvételizők száma. Ennek oka, hogy az országban egyre több helyen indul hasonló képzés, növekszik a konkurencia. Jelenleg a 6 éves képzési idejű postaforgalmi képzés terén jelentkezik a legnagyobb érdeklenség, bár a nyelvi előkészítő beindulása eredményeként valamelyest növekedett a létszám. A tanulók száma 2005-ben a KSH adat szerint 500 főt tett ki, az ebből számított fajlagos mutató ugyanekkor 49 volt, ami az országos átlagot (44 tanuló/ezer fő) valamelyest túllépte, de a megye városainak átlagától (79 tanuló/ezer fő) jelentősen elmaradt. Az egy osztályra jutó tanulószám 36 fő volt, amely létszám mind az országos értéket (29) és mind a megyei városok átlagát (28) jelentősen meghaladta. Az egy pedagógusra jutó gyermeklétszám a KSH adatok szerint 10,4 fő volt a vizsgált évben.

Intézmények:

- Mikszáth Kálmán Gimnázium, Postaforgalmi Szakközépiskola és Kollégium (2003-ban lett összevonva többcélú intézménnyé), benne:
  - 5 osztályos gimnáziumi képzés 1 éves idegen nyelvi előkészítővel, a 2004/2005-ös tanévtől,
  - 5 éves francia-magyar kéttannyelvű képzés,
  - 5 osztályos szakközépiskolai képzés 1 éves idegen nyelvi előkészítővel, majd 1 éves, érettségire épülő középfokú postai üzleti asszisztens, valamint középfokú végzettséget adó számítástechnikai-szoftverüzemeltető szakképzés a 2004/2005-ös tanévtől,
- Tittel Pál Középiskolai Kollégium,
- Alapítványi Közgazdasági Szakközépiskola, érettségi utáni középfokú reklám- és marketing, külkereskedelmi, logisztikai, statisztikai, szállítása ügyintéző szakképzés.

Alapfokú művészetoktatás

Az önkormányzati fenntartású Rajeczky Benjamin Művészeti Iskola alapfokú zeneoktatási, illetve képzőművészeti oktatási feladatot lát el. A tanulói létszám a 2003/2004-es tanévben 233 fő volt, melyből a bejáró tanulók száma 40 főt tett ki. Az iskola tanulólétszám változásait nézve az látható, hogy a 2000/2001-es és a 2003/2004-es tanévek között jelentős változás történt, ami a 2003. évi racionalizációs intézkedésekből adódik, amikor is a képviselő-testület 250 főben maximalizálta a növendék-létszámot.

Egyéb intézmények

Megyei fenntartásban működik az enyhe fokú értelmi fogyatékosok nevelését-oktatását végző Óvoda, Általános Iskola és Diákotthon. Az intézményhez integráltan végzi feladatát a Pedagógiai, Pszichológiai Szakszolgálat, melynek kínálatában nevelési tanácsadás, beszédjavítás, pályaválasztás, korai fejlesztés, gyógytestnevelés, illetve utazó gyógypedagógiai hálózat működtetése szerepel.

Tárgyi feltételek

Az elmúlt időszakban több intézményben történt előrelépés a felújítások terén, illetve jelenleg is folyamatban vannak ezek előkészítési munkálatai (pályázati források megszerzése).

Az óvodák főépületei általában jó állapotúak. A közelmúltban elvégzett karbantartási munkákkal, illetve a volt bölcsődei épület átalakításával lényegesen javult a helyzet.

Az általános iskolák vonatkozásában a legsúlyosabb probléma, a Gárdonyi G. Általános Iskola tanterem hiánya megoldódott, mert évfolyamonként már csak 2 tanulócsoporthoz működik. Az utóbbi években mindkét intézményben végeztek komoly nagyságrendű felújításokat, de ennek ellenére további problémák forrása a folyamatosan jelentkező felújítási, karbantartási igény, amely mindkét intézménynél jellemző.

A gimnázium mindkét épületében jelentős fejlesztésekre van szükség annak ellenére, hogy a közelmúltban is zajlottak jelentős felújítási munkák. A legnagyobb gondot az jelenti, hogy hiányzik az intézményből 8 helyiség (tanterem, nevelői szoba, orvosi szoba). Többek között ennek orvoslására is a főépület külső-belső felújítása 2005 nyarán kezdődött meg. Az intézmény részére befolyó, relatíve jelentősnek mondható szakképzési hozzájárulást, melyet pályázati pénzekkel próbálnak kiegészíteni, rendszerint a számítógépes eszközpark felújítására költik. Ennek köszönhetően a középiskola gépparkja többé-kevésbé naprakésznek tekinthető.

A kollégiumban az elhasználódott bútorzat cseréje jelenti a gondot. A három épületet (a két általános iskolát és a kollégiumot) ellátó gáztüzelésű kazán elhasználódott állapotban van, cseréje időszerűvé vált.

Közművelődés, helyi kultúra

Pásztó város könyvtárát és művelődési házát 1993-ban vonták össze Teleki László Városi Könyvtár és Művelődési Központ néven, egy intézménnyé.

A 2005-ben közel 80 ezer kötetes könyvtárban négy részleg került kialakításra: felnőtt, gyermek, valamint helyismereti és közhasznú részleg, és folyóirat-olvasó. Az előbbi két részleghez kézi könyvtárak is tartoznak. A könyvtár plusz szolgáltatásai között található az ingyenesen nyújtott Internet-elérési lehetőség, aminek köszönhetően a könyvtár népszerűsége a lakosság körében ugrásszerűen megnőtt. 2006-ban a beiratkozottak száma 1.506 fő, ami az összlakosság 15 %-ának felel meg. A könyvtár technikai felszereltsége jónak mondható, bár digitális katalógussal nem rendelkezik. A könyvtár épületének elektromos- és szennyvízcsatorna-hálózata rendkívül elhasználódott, ami lassan a működést is veszélyeztető problémaként jelentkezik. Emellett az épület nyílászárói is cserére érettek. Mindezekből kifolyólag az épület teljes külső-belső, valamint épület-gépészeti felújításra szorul. A könyvtári egységek népességarányos száma a 2005-ös adatok szerint 7.854, ami kiemelkedően magas ellátottságra utal, hiszen összehasonlításképpen a megyei városokban ez a szám 7.172, míg az országos adat mindössze 4.541 volt a vizsgált évben.

A forráshiány következtében elmaradó fejlesztések az egyébként is csak rendkívül nagy erőfeszítések árán működni képes Művelődési Központ műszaki állapotának leromlásához vezettek a városban. Az intézmény ugyanakkor a mostoha körülmények ellenére jelenleg is

élénk és változatos kulturális élettel működik. Az épületben egy 250-300 fő befogadására alkalmas nagyterem (ahol mobilizálható fapados üléseket használnak), kettő, csoportos foglalkozások, összejövetelek megtartására alkalmas közösségi klubhelyiség, valamint irodák és kiszolgáló egységek találhatóak. Az objektum elhasználdott állapotban van, külső-belső felújításra szorul. A fenntartó önkormányzat szűkös anyagi lehetőségei miatt az intézmény helyiség-bérbeadásból, különböző vásárok lebonyolításából származó saját bevételei növelésével igyekszik a költségvetés támogatási részét kiegészíteni, annak érdekében, hogy legalább a szinten tartó működést finanszírozni tudja.

Az intézmény falain belül 10-12 úgynevezett kiscsoport működik, melyek között több néptánc-csoport, színjátszókör, népdalkör, agykontroll-klub, stb. található. A város két, országos hírű néptánc-együttessel is dicsekedhet (Muzsla és Ágasvár együttesek). A folyamatos utánpótlás is biztosított, mivel a néptánc a gyerekek körében is népszerű, amit a Garabonciás gyermek néptánc-csoport is bizonyít. A népi hagyományok őrzése népdalkörök és hagyományőrző rendezvények (Szüreti felvonulás, Zsigmond-hét) formájában is biztosított. A városban több tucat civil szervezet tevékenykedik, melyek közül több is kulturális tevékenységet folytat, vagy szoros kapcsolatban van a kultúrával. Mindezekből kitűnik, hogy a városban a szegényes tárgyi és anyagi feltételek mellett is élénk kulturális élet zajlik.

Pásztón két múzeum látogatható, ahol 2005-ben 3.428 vendég fordult meg. Ez a látogatószám rendkívül alacsonynak számít más városok hasonló intézményeihez képest. A városban jelenleg filmszínház nem üzemel.

Egészségügyi ellátás

Az egészségügyi ellátás négy részre tagolódik: alapellátás a háziiorvosi szolgálatok tevékenységével, központi háziiorvosi ügyeleti szolgálat, kórházi fekvőbeteg-ellátás, amelyhez külön épületben járóbeteg-ellátás is kapcsolódik, valamint az országos mentőszolgálat, mentés és betegszállítási feladatok ellátásával. A szolgálatokra nagy terhet ró a megnövekedett igénybe vétel, amit a lakók pszichikai és szociális állapotának romlása okoz. A térségben végbemenő kedvezőtlen gazdasági, szociális és foglalkoztatási folyamatok előmozdították az egészségtelen életmód térhódítását, nőtt az alkoholisták, a máj- és idegbetegek száma.

Az egy főre jutó évi gyógykezelési vizsgálati esetek száma a járóbeteg szakellátásban fajlagos statisztikai mutató (amit öt év – 2000-2004 – értékeinek aggregálásával kaptunk) Pásztón rendkívül magas (102), majdnem háromszorosa a megyei városok átlagértékének (35), és ötszöröse a 2004-es országos arányszámnak (20). A kiugró érték háttérében több dolog is meghúzódik, jelzi egyrészt a város fejlett szakellátását, a térségben betöltött egészségügyi központ szerepét, de erős összefüggésben van a helyi lakosság rossz egészségügyi állapotával is.

Pásztón 4 háziorvos és 3 gyermekorvos látja el a betegeket, melyből következően egy orvos körzetébe átlagosan 1.435 lakos jutott 2006-ban. Ez a szám közel száz lakossal haladja meg a megye városainak átlagos értékét (1.355), viszont nem éri el az országos átlagot (1.529).

A járóbeteg szakellátás, szakrendelői szolgáltatás a kórháztól különálló épületben, a kórházzal párhuzamos rendszerben folyik. Emellett két gondozóintézet ügyel a betegek egészségének megvédésére (ideggondozó és tüdőgondozó). A munkát kórházi és külsős szakorvosok látják el. A pásztói Mentőállomás egy esetkocsi, egy mentőautó mellett egy szállítókocsival látja el a mentési és betegszállítási feladatokat.

A Pásztói Margit Kórház első, eredeti épülete idén száz éves, melynek 1982-ben kezdődött el átépítése, bővítése. Az I. ütemben elkészült és 1986-ban átadásra került egy új épület, amely a komplett ellátó rendszert tartalmazta - hőközpont, konyha, étterem, műhelyek, raktárak, garázsok, gyógyszertár, mosóhelység, stb.. A következő bővítésre több mint egy évtizedet kellett várni, végül 1998-ban kezdődött el a kórház-rekonstrukció II. üteme, melynek keretében épült a 125 aktív ágygal, jelenleg három alapszakmát felölelő, mátrix szervezeti felépítésű és rendszerű, korszerű, XXI. századi színvonalú kórház, amely 2000 augusztusában nyitotta meg kapuit.

A kórház vonzáskörzetében 35 ezer lakos él, akik szükség esetén aktív fekvőbeteg-ellátó belgyógyászati, sebészeti, valamint szülészeti-nőgyógyászati jellegű ellátást vehetnek igénybe. Az 5 szintes épületben a legmodernebb gép- és műszer ellátottság mellett fogadják a fekvő- és járóbetegeket, ahol központi diagnosztikai részlegek, úgy, mint röntgen (mammograph, tomograph, átvilágító, felvételező, UH), központi laboratórium, valamint endoscopos labor. állnak a betegek rendelkezésére.

2003 végére a régi kórház felújítása is megtörtént, megteremtve ezáltal a lehetőségét annak, hogy a fekvőbeteg ellátás a krónikus betegek ápolásával, rehabilitációs kezelésekkal, a 125 aktív ágy pedig további 20, a krónikus betegek, 10 az időskorúak, és 20 rehabilitációra szoruló beteg ápolására szolgáló betegágygal egészüljön ki. A mozgásszervi betegségek utáni rehabilitációt hidro- és fizioterápiás kezelések segítik. 2006-ra ezek az adatok teljesen más képet mutatnak, az aktív ágyak száma mindössze 20 db, ehhez hozzáadódik 15 db sebészeti ágy. A mozgásszervi rehabilitációs ágyak száma 75 db. A kórház 249 főt foglalkoztat, a főállású orvosok száma 16 fő.

Az 1 milliárd forintos költségvetésű kórház működtetése 2006-ig nem volt deficitese, a 2007-es évre viszont a költségvetése deficitessé vált. Az egészségügyi reform keretében tavaly megvalósított kórház-racionalizálás a Pásztói kórházat is érintette. A városi intézmény nem került be az országos szinten kijelölt súlyponti kórházak közé, ami többek között az aktív ágyak jelentős részének krónikus betegágygá történő átminősítésével is együtt járt. Jelenleg az OEP felől kieső finanszírozást a kórház nyilvános pénzgyűjtéssel, adakozásokból próbálja pótolni, így tartva fenn az eredeti funkciójú működést, ami azonban hosszú távon nem fenntartható megoldás. A kórház előbb-utóbb kénytelen lesz egyes, az OEP által nem kellően finanszírozott szolgáltatásait megszüntetni, vagy más megoldás nem lévén, szolgáltatási díjat bevezetni.

Szociális ellátás

A törvény által az önkormányzatok részére kötelezően előírt személyes gondoskodást nyújtó szociális és gyermekvédelmi ellátások közül Pásztón valamennyi szolgáltatás működik, melyek a következők: étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, idősek nappali szociális intézményi ellátása, idősek átmeneti elhelyezését nyújtó intézmény, gyermekek napközbeni ellátása, gyermekjóléti szolgáltatás, valamint a gyermekek átmeneti gondozása (12 férőhely).

Az Idősek Átmeneti Otthona elsősorban az önmaguk ellátására részben képes időskorúak számára készült, kölcsönösen kihasználva az egészségügyi intézmény közelségéből adódó előnyöket. Ezt az intézményt jól egészíti ki a 2004-ben a Margit Kórház felújított régi épületében létesített idősek átmeneti elhelyezését biztosító gondozóház, mely a teljes ápolásra szoruló időskorúak részére került kialakításra, 50 férőhellyel. A KSH adatok alapján 2005-ben a tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó otthonok működő férőhelyeinek száma a városban 50 volt, ahol összesen 46 főt gondoztak, ami 92 %-os kihasználtságnak felelt meg. A városban ugyanakkor a jelzőrendszeres házi gondozás is működik.

A közel múltban történt fenti fejlesztések ellenére a 2005-ös népességarányos statisztikai adatok szerint Pásztón relatíve jelentősen alacsony az időskorú gondozottak száma. A tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézményben gondozottak fajlagos száma a városban 4,5 fő/1000 fő, amely értéket a megyei városok arányszáma (8,6) és az országos átlag is (8,1) jelentősen meghaladja. Ennek oka abban keresendő, hogy a városban tartós bentlakásos intézmény az időskorúak számára nem működik (egy ilyen intézmény fenntartása egyébként nem tartozik a kötelező kisvárosi feladatok sorába).

A növekvő lakossági igényekre reagálva Pásztó város hasznosi városrészében a közel múltban kezdte meg működését egy 30 férőhelyes idősek klubja. Pásztón 40 férőhelyes idősek klubja működik, amely intézmény 1993-ban egy korszerűen felújított épületbe kerülhetett. Az intézmény a jogszabályban előírt összes helyiséggel rendelkezik, azonban a helyiségek méretei, a kihasználtság javulásával arányosan egyre inkább szűkösnek bizonyulnak.

A gyermekjóléti és családsegítő szolgálat a Területi Gondozási Központ keretén belül önálló szakmai egységként funkcionál, de a védőnői szolgálat is a gondozási központhoz integráltan működik.

Klasszikus értelemben vett bölcsőde nem működik a városban. A gyermekek napközbeni ellátása az óvodákban és az iskolai napközi-otthonokban történik, nem működik viszont a városban családi napközi és házi gyermekfelügyelet. Ugyanakkor a gyermekek átmeneti gondozását ellátó intézmény a kollégium kihasználatlan szárnyában került kialakításra, 15 férőhellyel.

A személyes gondoskodás mellett a szociális ellátások másik fajtája a pénzbeli juttatások formája. Az ide vonatkozó egyik statisztikai adat – az önkormányzat által rendszeres szociális segélyben részesítettek évi átlagos száma – alapján Pásztón relatíve alacsony az

ilyen juttatásban részesülők száma. A 2001 és 2005 közötti évek adatait aggregálva a kapott népességarányos mutató mindössze 8 fő/1000 fő, aminek nagyjából a háromszorosa a megyei városok átlagos értéke (23), de a 2005-ös országos arányszám is (16) a pásztóinak a kétszerese. A vizsgált évek alatt azonban az érték folyamatosan emelkedett, és a 2001-es 50-ről 2006-ra 135-re növekedett, ami azt jelenti, hogy az ilyen ellátásban részesülő személyek száma öt év alatt több mint a duplájára nőtt. Az előzőekhez hasonló megállapítások tehetők a közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők fajlagos számának a vonatkozásában is. Az öt évre aggregált pásztói érték (30 fő/1000 fő) itt is jóval alacsonyabb a viszonyítási szintek értékeihez képest (megyei városok aggregált értéke: 47, 2005-ös országos átlag: 53). A tendencia itt is emelkedő, az előző mutatóhoz képest annyi különbséggel, hogy itt csak az utolsó három évben figyelhető meg az ilyen típusú juttatást kapó személyek számának jelentős növekedése. A 2003-ban regisztrált 277 főről mintegy százzal emelkedve 2005-re számuk 374 főre változott. Többek között a növekvő munkanélküliségben megmutatókozó helyi gazdasági és társadalmi válság jelei a fenti adatokban egyelőre csak az értékek meredek növekedésében látszanak. 2006-ra valamelyest javult a helyzet és a 374 fő 302 főre csökkent közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők fajlagos száma.

Rekreációs lehetőségek

Pásztón több, rekreációra és sportolásra alkalmas objektum is található. A Hajós A. utcai városi sporttelep rendkívül rossz állapotban van, a 70-es évek eleje óta, tehát már több mint harminc éve felújítást nem végeztek rajta, ezért a sporttelep átfogó felújítása szükséges.

Az oktatási intézmények tornatermeinek méretei nem teszik lehetővé szabályos kézilabdapálya kialakítását. A városi hagyományokkal rendelkező nemzeti sportág, a kézilabda feltételeinek javítása érdekében tehát, valamint a szélesebb rétegeket megmozgató, nagyobb, elsősorban városi, de térségi közönséget egyaránt csábító rendezvények, illetve események lebonyolításának a céljából jelentős igény mutatkozik egy városi sportcsarnok megépítésére.

A városi strandfürdő 32-33 °C-os termálvize a térség egyedüli, hatóságilag is gyógyvíznek minősített fürdővize. Az évente kb. 30-40 ezer látogatót fogadó, 2 medencével (egy kb. 50x20 m-es, vízforgatóval ellátott nagymedencével és egy kisméretű gyermekmedencével) üzemelő strand leromlott állapotban van. A létesítmény fejlesztése az egyik kitörési lehetősége a városnak.

Pásztón 12 köztéri, 1 iskolai és 4 óvodai játszóteret használhatnak a gyerekek. 2007 óta a Kölcsey udvarban működik az egyetlen szabványnak megfelelő játszótér. A játszótér lakossági pályázat eredményeként épült meg 7 m Ft értékben. Az összes játszótér esetében elmondható azonban, hogy az előírt biztonságtechnikai szabványossági felülvizsgálatban előírt balesetveszélyes hiányosságokat elhárították, de a játszótérek felújítása szükségszerű lenne. Van, ahol kiegészítő beruházásokat (pl. rugalmas aljzat, kerítés kiépítése stb.) kell

végezni, és akadnak olyan játszóterek, ahol a játszóeszközök átalakítása vagy esetleges elbontása válhat szükségessé.

2.5. PÁSZTÓ SWOT ELEMZÉSE

Erősségek	Gyengeségek
<p>A város Budapesthez, illetve az M3-as autópályához közel helyezkedik el</p> <p>A városban szabad ipari ingatlanok állnak rendelkezésre</p> <p>Jelentős létszámú, munkakultúrával és tapasztalattal rendelkező munkaerő áll rendelkezésre</p> <p>A város turisztikailag hasznosítható természeti, épített és kulturális értékekben gazdag</p> <p>A Pásztói Strand termálvize a megye egyetlen minősített gyógyvize, melynek fejlesztésére a város kidolgozott tervekkel rendelkezik</p> <p>Az alapvető üzleti szolgáltatások elérhetők a lakosság és a vállalkozások számára</p> <p>A városban fejlett szociális ellátórendszer épült ki</p> <p>A város fejlett egészségügyi, oktatási és kereskedelmi intézményrendszerrel rendelkezik, kulturális élete gazdag</p>	<p>A működőtőke befektetések elkerülnek a térséget</p> <p>A városban az utóbbi években jelentős üzembeszakadásokra és létszámleépítésekre került sor</p> <p>A zöldmezős ipari területek marketingje nem megfelelő</p> <p>Alacsony vállalkozói aktivitás mellett a vállalkozások tőkehiányosak, innovációs és technológiai színvonaluk alacsony</p> <p>A munkanélküliségi ráta magas, és az utóbbi években újra növekedést mutat</p> <p>A város szabad munkaerőjét nagyrészt alacsony képzettségi szint jellemzi</p> <p>A városban a turisztika szerepe elmarad a lehetőségektől</p> <p>A térségi és települési marketingtevékenység gyenge</p> <p>A 21. sz. főút kétszer kétsávos gyorsforgalmi úttá fejlesztése késik</p> <p>A várost érintő 81 sz. vasúti fővonal műszaki állapota rossz</p> <p>A városi gyógy- és termálvíz hőfoka alacsony, a Strand jelenlegi állapotában nem alkalmas megyeinél jelentősebb szerepkör betöltésére.</p> <p>A városi közcsatorna-hálózat kiépítettsége nem teljes körű</p> <p>A város területén a vízrendezés, vízvezetés és vízkár elhárítás nem megfelelően megoldott</p> <p>A helyi lakosság környezettudatossága alacsony szinten van</p> <p>A város munkaképes korú népessége jelentős számban kénytelen naponta ingáznia</p> <p>Jellemző a fiatalabb, képzetesebb rétegek elvándorlása</p>
Lehetőségek	Veszélyek
<p>Szlovákia, Lengyelország és a Baltikum irányába az egyik hagyományos gazdasági tranzitvonal a városon keresztül vezet</p> <p>Budapesten és az agglomerációban egyre fokozódó igény jelentkezik a tiszta környezetben történő rekreációra</p> <p>Nyugat-Európában is növekvő igény mutatkozik a „zöld” és az aktív turizmus termékei, a természetközelség és az élő hagyományok megismerése iránt</p>	<p>Kelet-Közép-Európa, és Magyarország versenyképessége kedvezőtlenül alakul</p> <p>A külső befektetések a már kialakult, egyéb gazdasági központokban koncentrálódnak</p> <p>A megye keleti részében továbbra is a kedvezőtlenebb gazdasági folyamatok maradnak túlsúlyban</p> <p>Az alacsony képzettségű munkaerőre épülő iparágak egyre inkább leépülnek, külföldre települnek</p> <p>A régióban a területi fejlettségbeli különbségek nem csökkennek</p>

3. PÁSZTÓ VÁROSRESZEINEK ELEMZÉSE

3.1. A FŐBB TELEPÜLÉSSZERKEZETI JELLEMZŐK BEMUTATÁSA – A VÁROSRESZEK LEHATÁROLÁSA

Pásztó több településmagból kialakult kisváros, történeti központja a műemléki védettséget élvező tömb, amely azonban ma a városközponti funkciók legtöbbszörét elvesztette, a városközpont fejlődéstörténeti okokból a Fő utcára középső szakaszára tolódott át. A városi területek ma alapvetően a Fő utcára szerveződnek, a fő városi egységhez kapcsolódik Pásztó-Hasznos, és Mátrakeresztes településrészei. A városrészeket a 21.sz. főút kapcsolja a városhálózatba, amely külterületen, Fő utcával párhuzamosan, a várostól nyugatra halad. A Fő utca a régi zagyva-völgyi útvonal része, amely Gyöngyöst Salgótarjánnal kötötte össze, a Pásztó északi határán keleti irányba a Mátra felé tartó út Hasznos és Keresztes városrészeit tárja fel, és a Mátra magasabb részein fekvő településeket (Mátraszentimre, Szentlászló, Szentistván, Galyatető) kapcsolja a 21.sz. fő közlekedési úthoz.

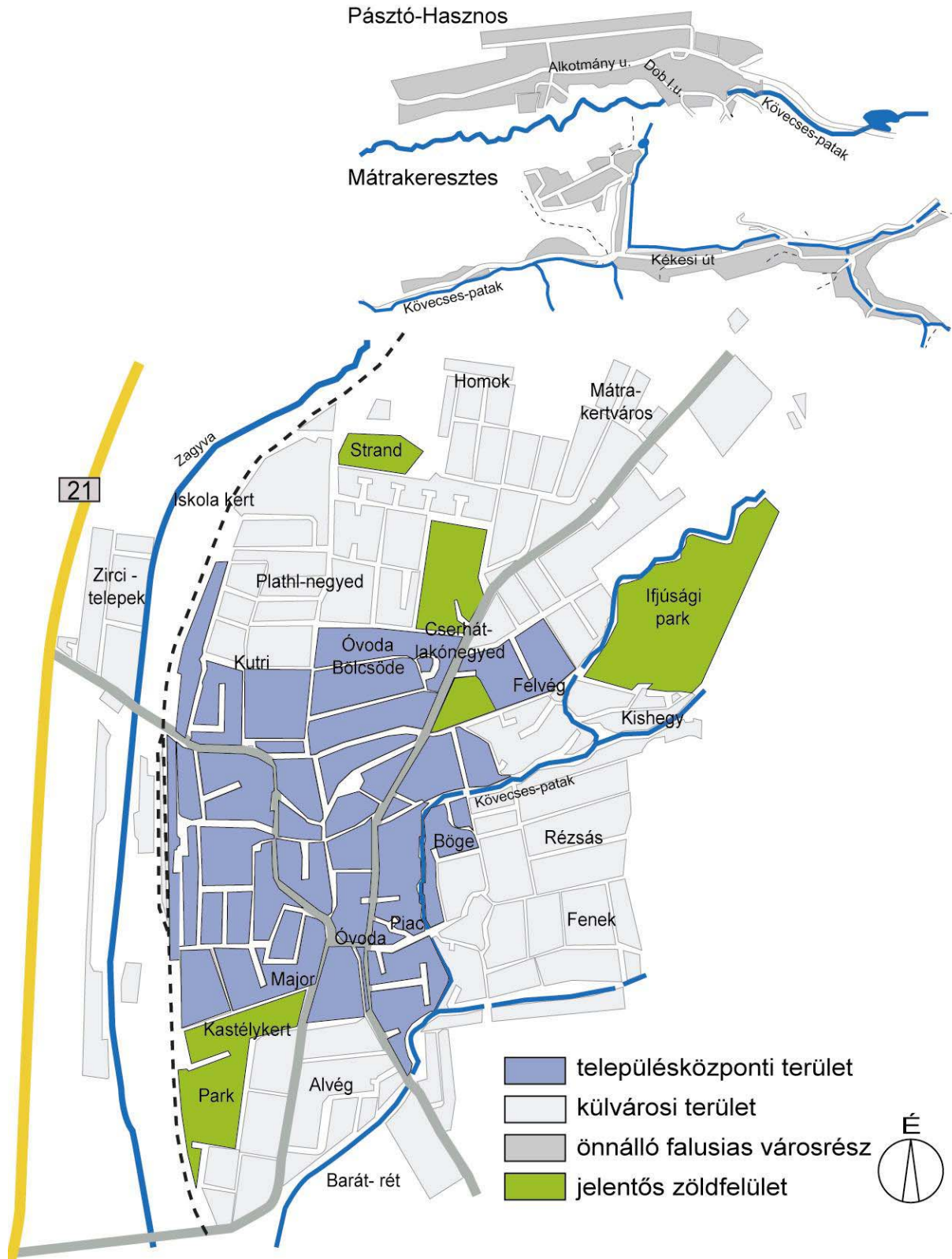
A város alapvetően három városrészeire bontható:

- Mátrakeresztes: a városi szövetből különálló, falusi jellegű terület
- Hasznos: egykor a várostól különálló, mára részben a városi területekkel összeépült, falusias jellegű terület
- Pásztó: kisvárosi jellegű városrész, ahol elkülöníthető a kisvárosias központi terület, illetve a külvárosi, családi- házas, részben falusias terület

Pásztó és városrészei - áttekintő térkép

Mátrakeresztes településszerkezeti, -építészeti jellemzői

Mátrakeresztes a Mátra felsőbb régióiban, Pásztó közigazgatási területén, de a várostól mintegy 8,5 km-es távolságban helyezkedik el. A településrész a mindennapi élet szempontjából önálló életet él, gazdasági életében meghatározó a fa használati tárgyak készítése, illetve a turizmus, hiszen a falusias Keresztes mellett a mátrai turizmus olyan kiemelkedő települései helyezkednek el, mint pl. Fallóskút, Bagolyirtás, Mátraszentimre; Galyatető nem több mint 15 km távolságban van. Keresztes tipikusan völgytalpi egyutcás faluból fejlődött, a település központjában, a Kövecses-patakkal párhuzamosan futó főutca, a Kékesi út, amelyből északra, illetve a városrész központjában délnyugati irányban nyitottak utcákat. Mátrakeresztes egyöntetűen falusias jeleget mutat, a jellemző telekforma utcára merőlegesen elnyújtott, a beépítés telekhatáron, illetve részben szabadon álló. Az épületállományban a hazai faluképre általában jellemző módon keverednek a hagyományos falusi építészet oldalhatáron álló, utcára merőleges gerincű épületei, az 50-es évektől kezdődően épített sátoztetős, illetve 70-80-as évektől jellemző nyeregtetős, léptékében és tömegében a hagyományoktól eltérő épületei.

Mátrakeresztes többé-kevésbé különálló része a főutcától (Kékesi u.) északra található, az Óvár utcával feltár Békástói üdülőtelep, amely a 70-80 évek mátrai üdülőtelep-építészetének jegyeit mutatja, jelenleg a telep – bár adottságai igen kedvezőek – igen eklektikus képet mutat, a néhány felújított üdülőház mellett a legtöbb épület időszerű rekonstrukciójára nem került sor.

A városrész központját – a hagyományoknak megfelelően – a templom jelöli ki, amely a főutca, illetve attól délre elágazó utca kereszteződésében található. Keresztes a turizmus és vendéglátás szempontjából fontos – alközpontnak aligha nevezhető – része még a Kövecses-patak és Csörgő-patak összefolyása – a falu „fogadótere”, az északi üdülőtelepet feltáró út és a főutca kereszteződése.

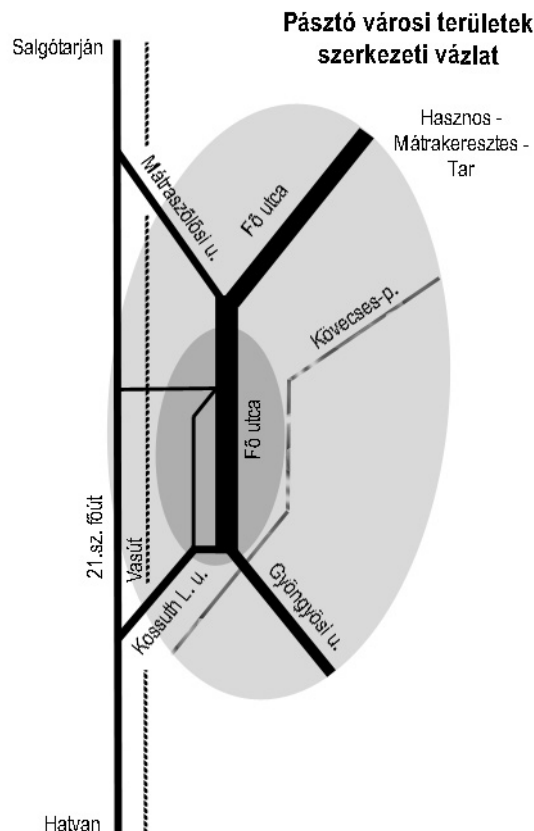
Hasznos főbb településszerkezeti, -építészeti jellemzői

Hasznos településrész a város összefüggő fő szövetéből, annak északi részén, keleti irányban, a Mátra lábainál fekszik, a Kövecses-patak a Mátra (és Mátrakeresztes) felé elnyúló völgyében. A településrész alapvetően völgytalpi, eredendően egyutcás szerkezetű, egykor a Hasznosi (Cserteri) vár birtoka volt. Az egykor – Mátrakereszteshez hasonlóan – önálló településrész mára Pásztó fő városi szövetével, a központi városrész északi részén összenőtt. Hasznos fő tengelye a Pásztó Fő utcájából keleti irányba húzódó Alkotmány utca, amely az egykori falu egyetlen utcája volt; a Zagyva völgyét ezen útvonal kötötte össze a Mátra felsőbb régióiban lévő településekkel (Mátrakeresztes, Mátraszentimre, Galyatető, stb.). A településrész fejlődése során a kisebb mellékvölgyekbe, illetve a környező domboldalak irányában, az Alkotmány u.-val párhuzamos utcák által meghatározott szerkezetben bővült (Vár u., Dobó I. u.). Hasznos ma elsősorban lakófunkciókkal bír, a településrész egyértelműen Pásztó összefüggő városrészéhez kötődik. A településképpen – hasonlóan Mátrakereszteshez – az egyre inkább eltűnő hagyományos építészeti, városépítészeti kialakítás mellett, a városiasodás nyomai is kimutathatók, mint pl. az

Alkotmány u. kvázi zárt sorú beépítésű részei, a határozott kőkerítések által kijelölt zárt térfalak, illetve a középületek (iskola) a településrészen megszokottól eltérő arányai és tömegei. Bár a települési-központi funkciók a főutcán hosszan elszórtan találhatóak, a városrész központja az Alkotmány u. és a Dobó I. u. kereszteződése, ahol templom, iskola, vendéglátó- és szálláshelyek is találhatóak.

Pásztó, városi területek, központi és külvárosi területek

Pásztó városi területeinek szerkezete elsősorban az észak-déli irányú Fő utca, illetve kisebb mértékben a délnyugati, délkeleti, illetve az északkeleti és északnyugati irányból erre csatlakozó tengelyekre szerveződik. A város fontos térszervező tengelye így még a Mátraszőlős – és a Kelet- Cserhát – felé vezető, Mátraszőlősi u., a Gyöngyösi u. és a Kossuth L. u.; a 21.sz. fő közlekedési úthoz délen a Kossuth L. u, északon a Mátraszőlősi u., ill. a városközpontnál a Hunyadi J. u. kapcsolja város fő tengelyét. A mai Fő utca a Zagyva völgyének késő-középkori közlekedési tengelyére illeszkedik, a kora középkori tengely a mai Kossuth L. – Kölcsey u. – Fő u. nyomvonalán haladt. Sematikusan a városi tengelyek az alábbiak szerint értelmezhetők:

A városszerkezet fejlődésében a Fő utca mellett a másik legfontosabb elem a Kövecses-patak, amely a városba keletről érkezve a központi területeken a Fő utcával párhuzamosan halad, majd a város déli határában a Zagyvába torkollik. (A Kövecses-patak egykor a

városközponton keresztül, a kora-középkori tengelyek mentén folyt, amit a mai napig meglévő patakmeder, középkori eredetű híd és malomrom is bizonyít.) Pásztó a Fő utcára szerveződő szövetében a tengely központi részét déli irányból a Gyöngyösi út a Fő utca kereszteződésében lévő kiteresedése, a Csillag tér, északi irányban pedig a Cserhát lakónegyed határolja. Keleti irányban a központi területeket a Kövecses-patak, nyugati irányban pedig a vasút jelöli ki.

A beépítés a város központi területein jellemzően kisvárosias, 2-3 szintes épületek zárt sorú beépítésével, a központon kívül eső területeken családi házas övezetek, sokszor falusias jelleggel a meghatározók. A központból kivezető tengelyeken a városszélek felé haladva a beépítés sűrűsége csökken, és a zárt sorú többszintes beépítés falusias beépítésnek adja át a helyét. Ez alól néhány közösségi funkciójú épület kivétel, amelyek így a meghatározó városképi elemmé válnak. A város központi részén a különleges területek közé tartoznak a műemléki tömb, ahol városi szimbólumok, jelentős közparkok / zöldfelületek és közösségi funkciójú épületek sorakoznak (Múzeum tér), illetve a Cserhát lakónegyed, ahol a 70-80-as évekből való 3-4 szintes lakótelepi házak jellemzőek.

3.2. A VÁROSRESZEK TÁRSADALMI-GAZDASÁGI ADOTTSÁGAI

3.2.1. Városközpont

Demográfia

A város lakosságának 38%-a él a városközpontban, melynek lakónépessége 3867 fő, állandó népessége 3875 fő. A népesség korcsoportok szerinti megoszlására jellemző, hogy a 60 év fölöttiek száma (746 fő) meghaladja a 14 alattiak számát (621 fő), tehát a lakosság – követve az országos tendenciát - öregedő. A 15-59 évesek száma 2500 fő. (Forrás: KSH, 2001)

A városközpont lakosságának 7%-a 8 általánosanál alacsonyabb végzettséggel rendelkezik, 9,6%-a pedig felsőfokú végzettséggel. Látható, hogy a felsőfokú végzettségűek aránya igen kevés a városközponti területeken, melyből következik, hogy a vállalkozások nagy része alacsonyabb végzettségű munkaerőt igényel és kevés a felsőbb iskolai végzettséget megkövetelő vállalkozás a városban. A foglalkoztatottak aránya a városközponti lakosságot alapul véve 39,8%. 80 olyan háztartás található a központban, ahol nincs foglalkoztatott. A munkanélküliek aránya a városi és az országos szinthez képest alacsonynak mondható, mindössze 3,7%. (Forrás: KSH, 2001)

A városközponti területre a családi házas beépítés jellemző, de megjelentek a modern többszintes lakóépületek is, melyek száma a közeljövőben növekedni fog. A lakásállományt vizsgálva megállapítható, hogy a 40-79 m² közötti lakások száma 820 db a városközponti lakásállomány 59 %-a. A 80 m² feletti lakások száma 513 db, míg 39 m² alatti lakások száma mindössze 66 db. A lakások komfortfokozat alapján a következő besorolásba esnek:

Összkomfortos	611 db
Félkomfortos, komfortos	586 db
Komfort nélküli, szükségelakás, stb.	202 db

Forrás: KSH, 2001

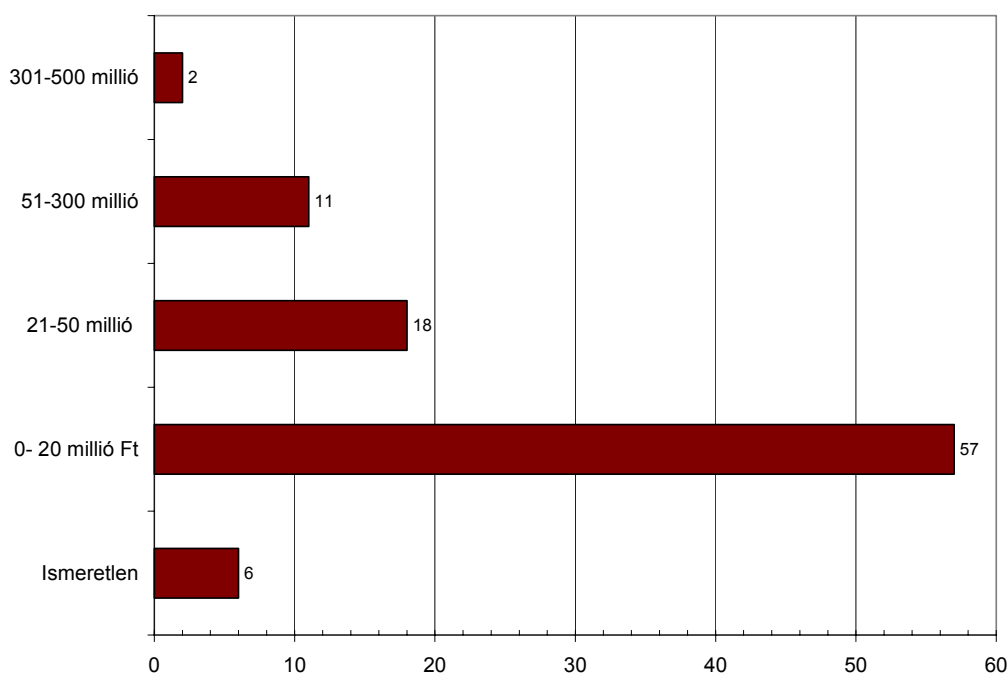
Vállalkozások

A városközpontban a kis- és középvállalkozások túlsúlya jellemző. Kiskereskedelmi üzletek száma (humán gyógyszertárak nélkül) 69 db, humán gyógyszertárral 71 db. Mindössze egyetlen nagyvállalkozás van a városközponti területen, melynek foglalkoztatotti létszáma 50-99 fő között van. Az ábrából leolvasható, hogy a vállalkozások túlnyomó többsége 20 millió Ft alatti éves bevétellel rendelkező kisebb vállalkozás, csupán két vállalkozás éves bevétele éri el a 301-500 millió Ft-os kategóriát.

A városközpontban működő vállalkozások mintegy 60%-a (52 db) alig 1-2 főt foglalkoztató mikro vállalkozás, három vállalkozás foglalkoztat 20-49 fő közötti létszámot és egyetlen egy vállalkozásnak van 50-99 fő közötti alkalmazottja.

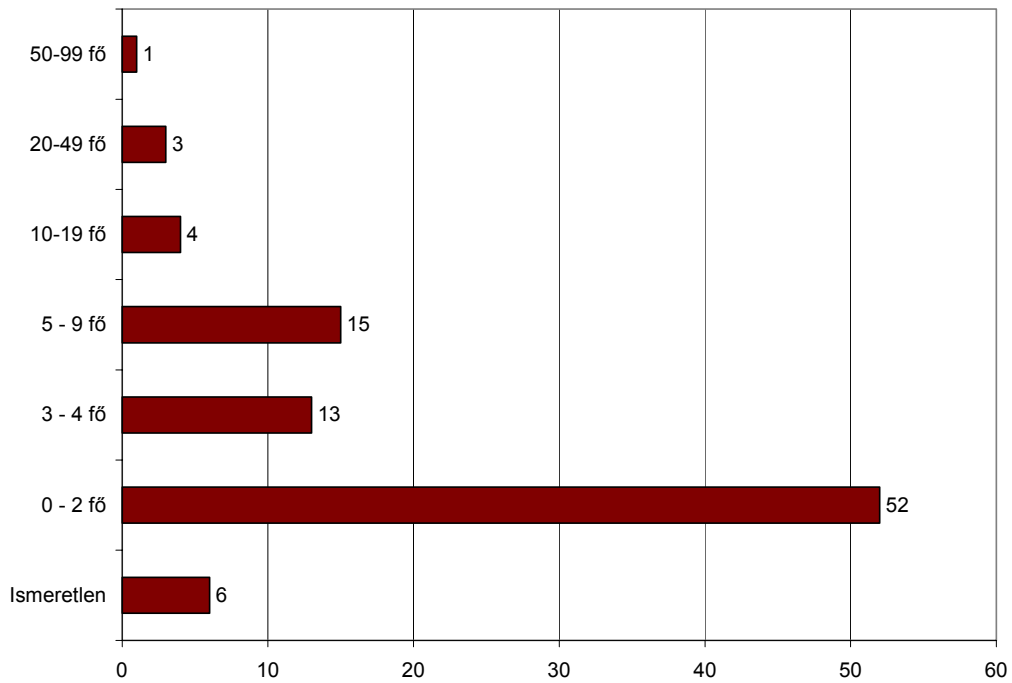
A városközpontban működő vállalkozások tevékenységek szerinti megoszlása alapján a vállalkozások nagy része a szolgáltató szektorban tevékenykedik, kis részük foglalkozik ipari tevékenységgel és nincs mezőgazdasági tevékenységgel foglalkozó vállalkozás. A vállalkozások 15%-a produktív (gyártási) tevékenységet végez, 14%-a építési szektorban tevékenykedik. A kiskereskedelemmel foglalkozó vállalkozások 25%-ot tesznek ki. Vendéglátással mindössze 3% foglalkozik.

Vállalkozás száma árbevétel szerint, 2006

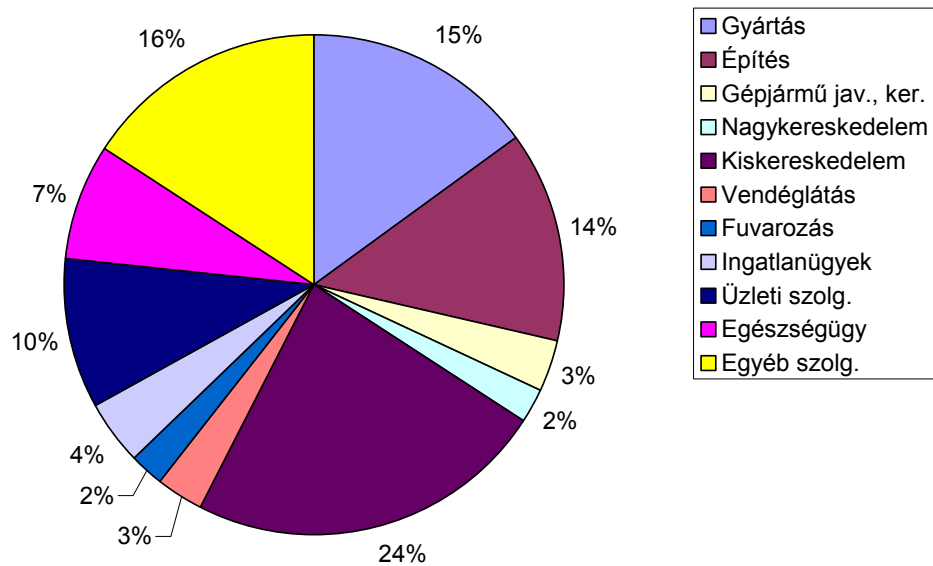

Vállalkozás száma foglalkoztatottak létszáma alapján, 2006

Az városközpont vállalkozásainak szektorális megoszlása, 2006

Forrás: KSH, Cégekódútár, 2006

Funkcióellátottság

Pásztó városközpontja funkcióellátottság tekintetében megelőzi az összes városrészt, hiszen a főbb gazdasági, közösségi funkciók ebben a városrészben tömörülnek. Itt található a piac, mely jelentős felújításra szorul, a pénzügyi központ is a városközpontban van, a város mindhárom pénzügyintézete itt található. A városnak mindössze egy szállodája van, a vendéglátóegységek 56%-a a városközponti területen koncentrálódik.

A városközponti területen 3 buszmegálló és két postahivatal található. A könyvárba beiratkozottak száma 2007. december 31-én 1352 fő, jelenleg folyamatban van a könyvtár digitális katalógusának elkészítése, de ember és technika hiányában ez nagyon lassan megy. A városban polgárőrség működik, egyelőre telephely nélkül.

A tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó szociális intézmény két tagesegységből áll, az ifjúsági átmeneti otthon 12 férőhelyes, kihasználtsága jelenleg 25%, az időskorúak átmeneti otthona 50 férőhelyes, kihasználtsága jelenleg 98%.

A városközpontban működő bölcsőde bezárás előtt van, a városközponti területen kívül helyezkednek el a város óvodái. A két általános iskola gyereklétszáma 1021 fő, melyből 505 fő a Dózsa György Általános Iskola, 517 fő a Gárdonyi Iskola gyereklétszáma. Felsőoktatási intézmény nincs a városban.

Városrész SWOT analízise

Erősségek	Gyengeségek
<p>Jelentős létszámú, munkakultúrával és tapasztalattal rendelkező munkaerő áll rendelkezésre</p> <p>A városközpont turisztikailag hasznosítható természeti, épített és kulturális értékekben gazdag</p> <p>Az alapvető üzleti szolgáltatások elérhetők a lakosság és a vállalkozások számára</p> <p>A városközpontban fejlett szociális ellátórendszer épült ki</p> <p>A városközpont fejlett egészségügyi, oktatási és kereskedelmi intézményrendszerrel rendelkezik, kulturális élete gazdag</p>	<p>Alacsony vállalkozói aktivitás mellett a vállalkozások tökeghiányosak, innovációs és technológiai színvonaluk alacsony</p> <p>A városközpont a turisztika szerepe elmarad a lehetőségektől</p> <p>A városközponti területén a vízrendezés, vízvezetés és vízkár elhárítás nem megfelelően megoldott</p> <p>A helyi lakosság környezettudatossága alacsony szinten van</p> <p>A városközpont munkaképes korú népessége jelentős számban kénytelen naponta ingázni</p> <p>Jellemző a fiatalabb, képzettebb rétegek elvándorlása</p>
Lehetőségek	Veszélyek
<p>Budapesten és az agglomerációban egyre fokozódó igény jelentkezik a tiszta környezetben történő rekreációra</p> <p>Európában is növekvő igény mutatkozik a „zöld” és az aktív turizmus termékei, a természetközelség és az élő hagyományok megismerése iránt</p>	<p>Kelet-Közép-Európa, és Magyarország versenyképessége kedvezőtlenül alakul</p> <p>A külső befektetések a már kialakult, egyéb gazdasági központokban koncentrálódnak</p> <p>A megye keleti részében továbbra is a kedvezőtlenebb gazdasági folyamatok maradnak túlsúlyban</p> <p>Az alacsony képzettségű munkaerőre épülő iparágak egyre inkább leépülnek, külföldre települnek</p> <p>A régióban a területi fejlettségbeli különbségek nem csökkennek</p>

3.2.2. Külső városrész

Demográfia

A külső városrészben lakik a város lakosságának 49%-a, a városrész lakónépessége 5043 fő, állandó népessége 5048 fő. A városrész a városközponti területtel ellentétben fiatalodó, míg a 60 évesek száma 509 fő, addig a 14 év alattiak száma (806 fő) 58%-kal haladja meg az idősek számát. A 15-59 évesek száma 3278 fő.

A külső városrész lakossága körében nagyon magas a 8 általánosnál alacsonyabb végzettséggel rendelkezők aránya (15%), a városközponti adat kétszerese. A felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya ugyanakkor kiemelkedően alacsony (5%). A foglalkoztatottak aránya a városrész lakosságát alapul véve 32%. A munkanélküliek aránya 4,9%, mely megfelel a városi átlagnak. A városközpontban 106 háztartásban nincs foglalkoztatott (Forrás: KSH, 2001, önkormányzati nyilvántartások, 2008).

A külső városrésze is a családi házas beépítés a jellemző, melyen nem terveznek változtatni a közeljövőben, a többszintes társasházak építése a városközpontban történik. A lakások nagyságát vizsgálva elmondható, hogy a családi házas beépítés miatt kis számú 39 m² alatti lakás van a városrészben (144 db) és nagy számú (1123 db) 80 m² feletti lakás van a városrészben. Az átlagos 40-79 m² közötti lakások száma 1799 db. A lakások komfortfokozata szerinti összetétele (Forrás: KSH, 2001, önkormányzati nyilvántartások, 2008):

Összkomfortos	1320 db
Félkomfortos, komfortos	1280 db
Komfort nélküli, szükséglakás, stb.	466 db

Forrás: KSH, 2001, önkormányzati nyilvántartások

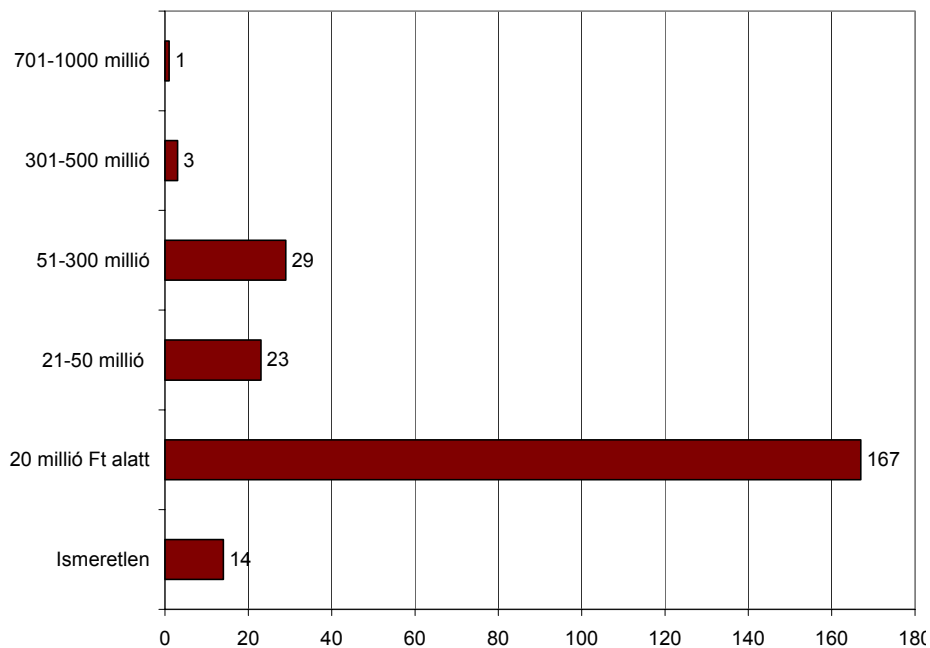
Vállalkozások

A külső városrészben a kis- és középvállalkozások túlsúlya jellemző. Kiskereskedelmi üzletek száma (humán gyógyszertárak nélkül) 186 db, humán gyógyszertárral 186 db.

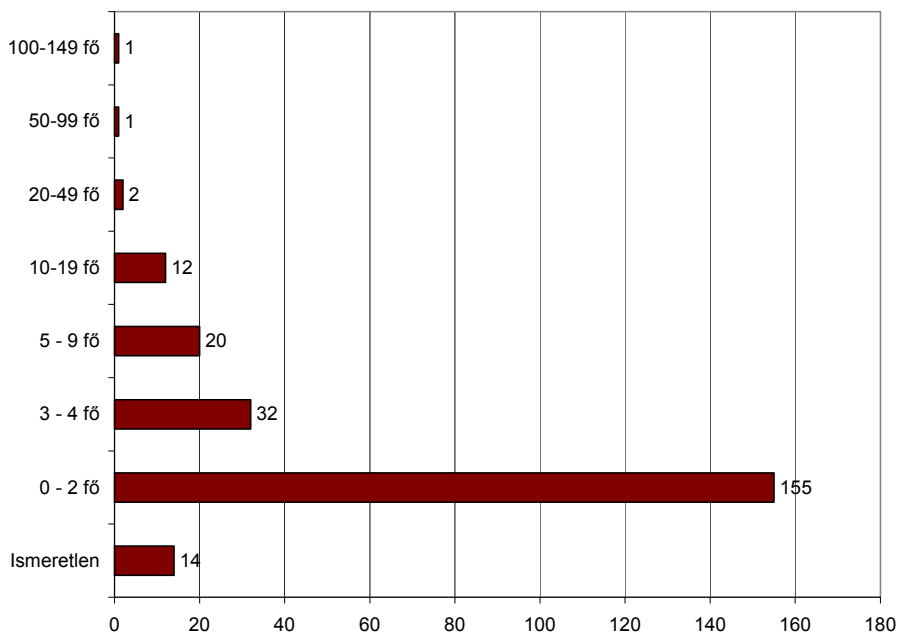
A külső városrész 237 vállalkozásának 70%-a kisvállalkozás, melyek alig 1-4 főt foglalkoztatnak. A legnagyobb foglalkoztató az Agro-Produkt Mezőgazdasági és Húsipari Kft., a cég által foglalkoztatott létszám 100-149 fő között van. Mindössze 4 nagyvállalkozás található ezen a városrészen. A legnagyobb éves árbevétele 701-1000 millió Ft közötti.

A városrész vállalkozásainak szektorális megoszlása alapján a vállalkozások 19%-a gyártó tevékenységet végez, 15% tevékenykedik az építőipar területén. Kiskereskedelemmel foglalkozó vállalkozások aránya 20%, mely az itt működő vállalkozások 1/5-e. Vendéglátással mindössze 4 % foglalkozik, ami kevés, hiszen a város egyik kitörési pontja a turizmusra, ehhez még több vendéglátóhelyre illetve szálláshely szolgáltatással foglalkozó vállalkozásra van szükség.

Vállalkozások száma árbevétel szerint, 2006

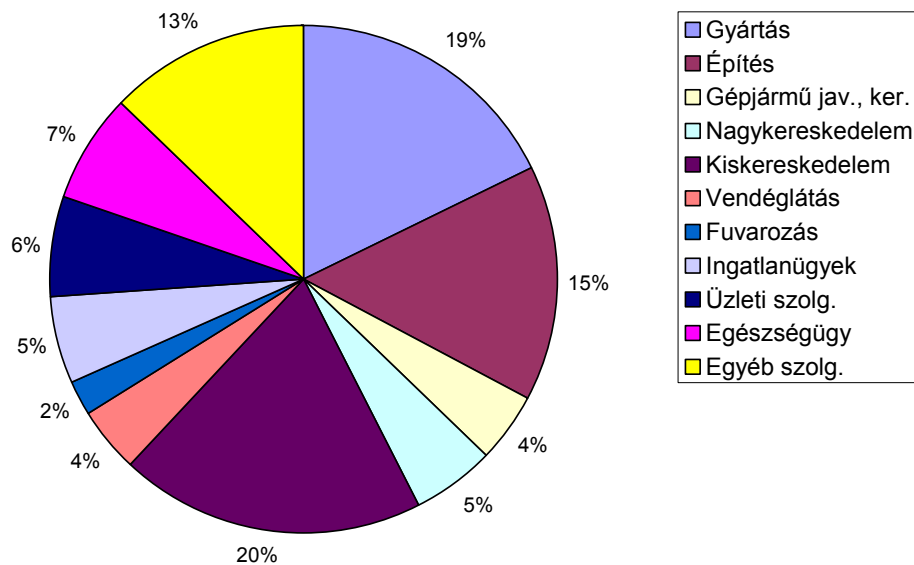

Vállalkozások száma foglalkoztatottak létszáma alapján, 2006

Forrás: KSH, Cégbójtár, 2006

A külső városrész vállalkozásainak szektorális megoszlása, 2006

Forrás: KSH, Cégekódár, 2006

Funkcióellátottság

Gazdasági funkció tekintetében a városrész funkcióhiányos, hiszen néhány vendéglátóhelyen, illetve az iparterületeken kívül egyéb gazdasági funkcióval nem rendelkezik. Ezek a funkciók a városközpontban koncentrálódnak. Egyelőre nincs kiépítve kereskedelmi és szolgáltató központ a külső városrészben.

Közlekedési, távközlési funkciók kielégítő szinten vannak, távolsági buszmegálló, vasútállomás, benzinkút található itt, ugyanakkor hiányosság, hogy postahivatal nem áll az itt lakók rendelkezésére.

Közösségi funkciók rendkívül hiányosak, a felújításra szoruló strand illetve egy sportpálya áll a lakók rendelkezésére, ugyanakkor sem színház, sem mozi és semmilyen kulturális intézmény nem található a városrészben. Ezek a hiányosságok városi szinten is fennállnak, nemcsak a városrészre jellemző. Államigazgatási, hatósági, igazgatási funkció teljes egészében a városközpontban koncentrálódik, a többi városrész lakói ezeket a szolgáltatásokat kizárólag ott tudják igénybe venni.

Humán szolgáltatási funkciókban sem bővelkedik a városrész, a mentőállomáson és a 3 óvodán (Százszor szép óvoda 103 gyerek, Hétpettyes óvoda 137 gyerek, Gyermekkert 30 gyerek) kívül más szolgáltatás nincs. A járó beteg szakellátást, fogászati ellátást illetve az oktatási szolgáltatásokat másik városrészben lehet igénybe venni.

SWOT analízis

Erősségek	Gyengeségek
-----------	-------------

<p>A külső városrészben szabad ipari ingatlanok állnak rendelkezésre Jelentős létszámú, munkakultúrával és tapasztalattal rendelkező munkaerő áll rendelkezésre A Pásztói Strand termálvizet a megye egyetlen minősített gyógyvizet, melynek fejlesztésére a város kidolgozott tervekkel rendelkezik A legalapvetőbb kereskedelmi szolgáltatások elérhetők a lakosság és a vállalkozások számára</p>	<p>A külső városrészben az utóbbi években jelentős üzembeszakadásokra és létszámleépítésekre került sor A városrész szabad munkaerőjének nagyrészt alacsony képzettségi szint jellemzi A városi gyógy- és termálvíz hőfoka alacsony, a Strand jelenlegi állapotában nem alkalmas megyeinél jelentősebb szerepkör betöltésére. A városrész területén a vízrendezés, vízelvezetés és vízkár elhárítás nem megfelelően megoldott A helyi lakosság környezettudatossága alacsony szinten van Jellemző a fiatalabb, képzettebb rétegek elvándorlása Közösségi, gazdasági, humán funkciók hiányossága</p>
Lehetőségek	Veszélyek
<p>Budapesten és az agglomerációban egyre fokozódó igény jelentkezik a tiszta környezetben történő rekreációra Nyugat-Európában is növekvő igény mutatkozik a „zöld” és az aktív turizmus termékei, a természetközelség és az élő hagyományok megismerése iránt</p>	<p>Kelet-Közép-Európa, és Magyarország versenyképessége kedvezőtlenül alakul A külső befektetések a már kialakult, egyéb gazdasági központokban koncentrálnak Az alacsony képzettségű munkaerőre épülő iparágak egyre inkább leépülnek, külföldre települnek</p>

3.2.3. Mátrakeresztes

Demográfia

Mátrakeresztes lakónépessége 388 fő, állandó népessége 392 fő. A lakosság korcsoportok szerinti megoszlása a városrész öregedését vetíti előre. A 14 év alattiak száma 62 fő, míg a 60 év felettiak száma 73 fő. A 15-59 év közöttiek száma 253 fő. (Forrás: KSH, 2001, önkormányzati nyilvántartások)

Mátrakeresztes lakosságának 20%-a 8 általánosnál alacsonyabb végzettséggel rendelkezik, csupán 3%-a végzett felsőfokú intézményben. Ez is oka lehet a kvalifikált munkaerőt igénylő vállalkozások hiánya a városrészben és tulajdonképpen az egész városban, ezért a magasabb végzettséggel rendelkezők kénytelenek elvándorolni. A foglalkoztatottak aránya a lakosságot alapul véve 45%, a munkanélküliség a városi átlagnak megfelelően % - alakul. Mátrakeresztesen 45 háztartásban nincs foglalkoztatott.

Lakásállomány tekintetében a családi házak túlsúlya a jellemző, a 39 m² alatti lakások száma 9 db, 40-79 m² közöttiek száma 122 db, 80 m² feletti lakások száma 78 db. Az átlagos nagyságú családi házak túlsúlya domináns. A lakások komfortfokozat szerinti összetétele a következőképpen alakul (Forrás: KSH, 2001):

Összkomfortos	90 db
Félkomfortos, komfortos	87 db
Komfort nélküli, szükségjelakás, stb.	32 db

Vállalkozások

Mátrakeresztesen mindössze 1 db bejelentett vállalkozás van, mely fafeldolgozással foglalkozik (Forrás: KSH Cégekdtár, 2006).

1. Erdélyi Fafeldolgozó és Kereskedelmi Bt.

Foglalkoztatottak száma: 1 fő

Árbevétel: 20 millió forint alatt

A fafeldolgozás nem új keletű a városrészben, hiszen 10-15 évvel ezelőtt Mátrakeresztes a fakanálkészítésről volt ismert a térségben. Magánháznál állították elő a fából készült kézműves termékeket, melyet elsősorban a térségbe látogató turisták vásároltak. Ez a fajta tevékenység napjainkban háttérbe szorult, pedig a városrésznek a turizmus lehet az egyetlen megélhetési lehetősége. A városrész legfontosabb ágazata a turizmus, több magánháznál foglalkoznak szállásadással, és Keresztesen étterem, és kocsmá is található, melyek a bakancsos turizmus szempontjából fontosak.

Kiskereskedelmi üzletek közül 1 található városrészben, gyógyszertár nem működik.

Funkcióellátottság

Funkcióellátottság tekintetében a városrész szinte teljes egészében funkcióhiányosnak mondható, falusi jellege a funkcióiban is megnyilvánul. Gazdasági funkció kimerül néhány vendégházban és „ivóban”, a közösségi funkció pedig egy sportpályát és egy művelődési otthont takar. Az itt élőknek mindenért a városközpontba vagy legalább is a külső városrészekbe kell utazniuk ügyes-bajos dolgaik intézésére, nagyobb befásárlásokhoz.

SWOT analízis

Erősségek	Gyengeségek
Mátrához való közelségéből következően jó földrajzi elhelyezkedés, igen kedvező turisztikai adottságok Faipari kézműves hagyományok	A városrészben a turisztika szerepe elmarad a lehetőségektől Turisztikai marketingtevékenység gyenge A városrész közcsatorna-hálózat kiépítettsége nem teljes körű A városrész területén a vízrendezés, vízelvezetés és vízkár elhárítás nem megfelelően megoldott A városrész munkaképes korú népessége jelentős számban kénytelen naponta ingázni Jellemző a fiatalabb, képzettebb rétegek elvándorlása Rendkívül funkcióhiányos városrész
Lehetőségek	Veszélyek
Hazánkban és Európában is növekvő igény mutatkozik a „zöld” és az aktív turizmus termékei, a természetközelség és az élő hagyományok megismerése iránt	A megye keleti részében továbbra is a kedvezőtlenebb gazdasági folyamatok maradnak túlsúlyban Az alacsony képzettségű munkaerőre épülő iparágak egyre inkább leépülnek, külföldre települnek A régióban a területi fejlettségbeli különbségek nem csökkennek

3.2.4. Hasznos

Demográfia

Hasznos városrész lakónépessége 988 fő, állandó népessége 1004 fő. A népessége enyhén öregedő, mert a 14 alattiak száma 160 fő, a 60 év felettek száma 188 fő. A 15-59 évesek száma 650 fő.

Hasznos lakosságának 16%-a 8 általánosnál kevesebb végzettséggel rendelkezik, 4%-a pedig felsőfokú végzettséggel. Ennek oka lehet a kvalifikált munkaerőt igénylő vállalkozások hiánya a városrészben, ezért a magasabb végzettséggel rendelkezők kénytelenek elvándorolni. A foglalkoztatottak aránya a városközponti lakosságot alapul véve 40%. A munkanélküliek aránya megfelel a városi átlagnak 4,3%. Hasznoson 30 háztartásban nincs foglalkoztatott. (Forrás: KSH, 2001, önkormányzati nyilvántartások)

Erre a városrészre is a családi házas beépítés jellemző, a kicsi 39 m² alatti lakások száma 23 db, 40-79 m² közöttiek száma 288 db, 80 m² feletti lakások száma 176 db. A lakások komfortfokozata szerinti megoszlása alapján látszik, hogy az összes lakásszámhoz képest magas a komfort nélküli, illetve szükséglakások száma. (Forrás: KSH, 2001)

Összkomfortos	209 db
Félkomfortos, komfortos	205 db
Komfort nélküli, szükséglakás, stb.	73 db

Vállalkozások

Hasznoson 4 vállalkozás van, mindegyik kis- és középvállalkozás kategóriába esik (Forrás: KSH Cégekdtár, 2006).

1. Stigma-Med Egészségügyi és Szolgáltató Kft.
Foglalkoztatottak száma: 5-9 fő
Árbevétel: 21-50 millió forint
2. Sándor-Sped Fuvarozó Kereskedelmi és Szolgáltató Bt.
Foglalkoztatottak száma: 5-9 fő
Árbevétel: 51-300 millió forint
3. Aurelio Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.
Foglalkoztatottak száma: 5-9 fő
Árbevétel: 20 millió forint alatt
4. Illés Szeszipari Kft.
Foglalkoztatottak száma: 3-4 fő
Árbevétel: 21-50 millió forint

Kiskereskedelmi üzlet a KSH adatai szerint egy működik városrészben, emellett néhány vendégház, és alacsonyabb színvonalú vendéglátóhely található a városrészben.

Funkcióellátottság

Mátrakereszteshez hasonlóan rendkívül funkciószegény városrészeről van szó. Gazdasági funkció mindössze 8 panziót és vendégházat és 2 vendéglátóhelyet takar. A településrészen van egy művelődési otthon és egy sportpálya. Az állami, igazgatási funkciók teljes egészében hiányoznak.

Egy körzeti orvosi rendelő viszont van a városrészben, és Hasznoson található a Pitypang óvoda is, melynek gyereklétszáma 32 fő. Ezen túlmenően a városrészben idősek klubja is működik 35 fővel.

SWOT analízis

Erősségek	Gyengeségek
Hasznosi vár és a Kövecses-patak alatt húzódó völgyben épült víztározó, illetve a Mátra közelsége kiváló turisztikai lehetőségeket rejt magába	<p>A városrész szabad munkaerejét nagyrészt alacsony képzettségi szint jellemzi</p> <p>A városban a turisztika szerepe elmarad a lehetőségektől</p> <p>A térségi és települési marketingtevékenység gyenge</p> <p>A városrészen a közcsatorna-hálózat kiépítettsége nem teljes körű</p> <p>A városrészben a vízrendezés, vízelvezetés és vízkár elhárítás nem megfelelően megoldott</p> <p>A helyi lakosság környezettudatossága alacsony szinten van</p> <p>Jellemző a fiatalabb, képzettebb rétegek elvándorlása</p>
Lehetőségek	Veszélyek
Budapesten és az agglomerációban egyre fokozódó igény jelentkezik a tiszta környezetben történő rekreációra Európában is növekvő igény mutatkozik a „zöld” és az aktív turizmus termékei, a természetközelség és az élő hagyományok megismerése iránt	<p>Kelet-Közép-Európa, és Magyarország versenyképessége kedvezőtlenül alakul</p> <p>A külső befektetések a már kialakult, egyéb gazdasági központokban koncentrálnak</p> <p>A megye keleti részében továbbra is a kedvezőtlenebb gazdasági folyamatok maradnak túlsúlyban</p> <p>Az alacsony képzettségű munkaerőre épülő iparágak egyre inkább leépülnek, külföldre települnek</p> <p>A régióban a területi fejlettségbeli különbségek nem csökkennek</p>

Funkcióellátottság összefoglaló táblázata városrészekre:

Gazdasági funkciók	Városközpont	Külső városrész	Hasznos	Mátrakeresztes
piac	1	0	0	0
bankok	3	0	0	0
szolgáltató központ	1	0	0	0
kereskedelmi központ	1	0	0	0
ipartelep	0	3	0	0
ipari park	0	0	0	0
logisztikai központ	0	0	0	0
innovációs központ	0	0	0	0
irodaház(ak)	0	0	0	0
panziók,vendégház	0	1	8	4
szálloda	1	0	0	0
vendéglátó egységek száma	17	9	2	2
Közlekedési, távközlési funkciók				
távolsági autóbusz-megálló	3	4	3	3
vasútállomás	0	1	0	0
postahivatal (fiókposta)	2	0	0	0
helyi autóbuszjárat	0	0	0	0
tömegközlekedés	0	0	0	0
benzinkút	0	1	0	0
taxi szolgáltatás	0	0	0	0
Közösségi funkciók				
önkormányzati közművelődési könyvtár	1	0	0	0
művelődési otthon jellegű intézmény (telephely)	1	0	1	1
kulturális központ	1	0	0	0
színház	0	0	0	0
mozi	0	0	0	0
múzeum	3	0	0	0
sport infrastruktúra	1	1	1	1
szabadidőcsarnok	0	0	0	0
szabadtéri szabadidő központ	0	1	0	0
uszoda	0	0	0	0
strand	0	1	0	0
rendezvénycsarnok	0	0	0	0
Állami, igazgatási, hatósági, igazságszolgáltatási funkciók				
önkormányzat	1	0	0	0
okmányiroda	1	0	0	0
rendőrség	1	0	0	0
bíróság	1	0	0	0
ügyészség	1	0	0	0
börtön	0	0	0	0
tűzoltóság	1	0	0	0
polgárőrség (nincs székhelye)				

Humán szolgáltatási funkciók	Városközpont	Külső városrész	Hasznos	Mátrakeresztes
körzeti orvosi (házi) orvos) székhely	5	0	1	1
gyógyszertár	2	0	0	0
járó beteg szakellátás	3	0	0	0
fogászati szakrendelés léte /községi fogászattal együtt/	4	0	0	0
kórház	1	0	0	0
mentőállomás	0	1	0	0
tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó szociális intézmény	0	1	0	0
Időskorúak otthonának léte, amely a település, több település, illetve a megye rászorultjait látja el nappali ellátást nyújtó idősök klubja	1	0	1	0
bölcsőde	0	0	0	0
óvoda	0	3	1	0
általános iskola	2	0	0	0
középiskola	1	0	0	0
felsőoktatási intézmény	0	0	0	0
kutatóintézet	0	0	0	0
Enyhén fogyatékosokat gondozó óvoda + ált.iskola	0	1	0	0

4. VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA

4.1. A VÁROS HOSSZÚ TÁVÚ JÖVŐKÉPE

Tekintettel Pásztó térségi szerepére, az ellátandó közfunkciókra és szolgáltatásokra a fejlesztésének jövőképe a következőképpen fogalmazható meg:

„Pásztó a kisvárosi hagyományokat felvállalva magas színvonalon képes a kistérségi központi szerepkörhöz méltó színvonalú szolgáltatások biztosítására, és a közösségi funkciók előremutató fejlesztésével és az azt támogató térszerkezet és -minőség kialakításával a dinamizmus és a modernség üzenetét közvetítve törekszik a társadalmi és gazdasági élet megújítására.”

A fentiekben megfogalmazott jövőkép Pásztó városát egy harmonikusan működő kisvárosként vizionálja. Pásztó a tágabb térség városhierarchiájában elfoglalt helye alapján Budapesthez mint kelet-közép-európai jelentőségű városhoz kötődik. A főváros a hazai nagyvárosok rendszerében Pásztó számára a régióközpontokhoz hasonló felsőfokú térségi szolgáltatásokat nyújtó központi szerepet is betölti, hiszen a főváros elérhetősége jóval kedvezőbb a régióközpont Miskolcénál. Pásztó a térségben lévő középvárosok – Salgótarján, Hatvan, Gyöngyös – után a városhierarchia harmadik, kisvárosi szintjén helyezkedik el, szervező ereje adminisztratív jelleggel a Pásztói kistérségre terjed ki, amely megfelel az organikus településhierarchiában elfoglalt pozíciójának is. Pásztó legfontosabb versenytársa a megyén belül a vele hasonló szereppel bíró Bányaterenye, amely azonban kedvezőtlenebb helyzetben van Budapest, illetve Hatvan, Gyöngyös középvárosi központjai viszonylatában, de pozíciója kedvezőbb Salgótarján megyeszékhely esetében.

A város lakossága az utóbbi évtizedben enyhén csökkent, ahogy kistérségben élők száma is az elvándorlás és a természetes fogyásnak betudhatóan kismértékben csökkent; a térségben Pásztó városi szerepének felértékelődése folyamatos, amellyel párhuzamosan a kistérségi központi szerepkörből adódó bővülő feladatok is egyre nagyobb kihívások elé állítja a várost. Ezen tendencia várhatóan továbbra is folytatódik, így a jövőben Pásztónak fel kell készülnie a városi népesség, és a környező kistelepülések lakói által jogosan elvárt magasabb színvonalú köz- és kereskedelmi szolgáltatások biztosítására, illetve a jelenleg stagnáló kistérségi gazdaság mobilizálására, a vezető szerep erősítésére.

Ezen feladatok komplex fejlesztésekkel valósulhatnak meg, melyek fontos eleme a városi identitás és imázs javítása, hiszen a kerekén 600 éves városi hagyományok mellett Pásztó lehetőségei, hagyományai nem kapnak szerepének megfelelő figyelmet a városon belül és a térségben sem. A városi identitás erősítése a fejlesztések elfogadottsága, a fenntartható

városi társadalom biztosítéka, az imázs javítása a gazdaság és különösen a turizmus esetében játszik kiemelkedő szerepet. Az imázs és az identitás javítása elválaszthatatlanok az életminőség javítását és a gazdaságfejlesztést célzó beavatkozásoktól is, hiszen ezek a „városi üzenet” közvetítői, egyben közvetlenül is az életminőség javítását és a turizmus ágazatának fejlődését eredményezik.

4.2. A FEJLESZTÉSI IRÁNYOK MEGHATÁROZÁSA

A jövőképből megfogalmazottak szerint a városfejlesztés három átfogó stratégiai célja határozható meg:

- **A város gazdasági potenciáljának növelése**

Pásztó és vonzáskörzete a gazdasági teljesítőképesség tekintetében jelentősen elmarad az országos átlagtól, a lakosság jövedelmi viszonyai kedvezőtlenek, a jelentősebb beruházások eddig elkerülték a várost. Pásztó gazdasági központi szerepe megyei viszonylatban is gyengének mondható. Az életminőség javításának egyik igen fontos feladata tehát a gazdaság fejlesztése, amely alapvetően két tényezőre támaszkodhat: a városban és környékén meglévő természeti és kulturális örökség, illetve a kedvező közlekedés-földrajzi helyzet. Ezen adottságok kihasználáshoz olyan beavatkozásokra van szükség, amely vonzóvá teszi a várost a befektetők számára, és megteremtik a munkalehetőségek bővülésének lehetőségét.

A gazdasági központi szerepkör erősítése az alábbi célok elérésével biztosítható:

- A működőtőke beruházások ösztönzése
- A város turisztikai vonzerejének növelése

- **A központi szolgáltató szerepkör erősítése**

Pásztó kistérségi központ, a Nyugat-Mátra kereskedelmi központja. Ezen két központi szerepkör a társadalmi-gazdasági élet szervezésében minőségében és mennyiségében a pusztán városi léptéken túlmenő feladatokat ró a településre, kiemelten annak központjára. Ezen feladatok felölelik a térség kereskedelmében betöltött szerepének erősítését, a közszolgáltatások közcélú feladatokat ellátó objektumok és a közigazgatási feladatok színvonalas biztosítását, ellátását.

A központi szerepkör erősítése a következő operatív célok elérésével biztosítható:

- A közcélú szolgáltatások és közigazgatás feltételeinek javítása, minőségi fejlesztése
- A kiskereskedelmi szolgáltató szektor fejlődésének elősegítése

- **A város fejlődése melletti elhivatottság és a hagyományok tisztelete értékeinek szimbolikus közvetítése, a települési imázs javítása**

A városközpont a térség szíve, megjelenésével, kialakításával üzenet közvetít. Pásztó esetében ez egyrészt a történeti hagyományok tisztelete, másrészt pedig egy, a lehetőségeket kihasználó dinamikus fejlődés üzenete kell legyen.

A stratégiai cél operatív céljai a következőképpen fogalmazhatók meg:

- A történeti örökség ápolása és méltó bemutatása
- A települési imázs javítása

A különböző adottságú városrészekre a komplex célrendszer más- és más mértékben vonatkozhat, azonban több cél esetében elmondható, hogy azok minden városrész esetében érvényesek lehetnek. Ez a jelenség Pásztó kialakult szerkezetéből és méreteiből adódik, hiszen a város központi területei azok, amelyek a legtöbb városi funkciót tömörítik. Mindezek ellenére az egyes városrészek esetében megfogalmazhatók azon fő célkitűzések, amelyek elérése a város komplex fejlődését eredményezi (a vastagon szedett célok a városrész fő célkitűzését mutatják).

A város központi területei

Pásztó egyközpontú kisváros, amelynek központi területe jelenleg is a városi funkciók gyűjtőhelye, a városi lét kifejeződésének történelmi helyszíne. A város fejlődésének, a központi szerepkör betöltésének tehát a központi területek fejlesztése a kulcsa. Mivel a város központja egyértelműen a városi szerepkör meghatározója, a város fejlesztési céljai is elsősorban ide kapcsolódnak. A város központi területeinek mérsékelt, a meglévő lakóterületek beépítési intenzitásának a rendezési terv keretein belül megvalósuló lakosságnövekedése, illetve a kistérségi központi szerepkör súlyának megnövekedése alapvetően a köz- és kereskedelmi szolgáltatások iránti igények megnövekedését eredményezik, így a városközpont alapvető célja kell legyen ezek mennyiségi és minőségi javítása. Mindezekon túl a 600 éves város központi területe a városi identitás legfontosabb jelzője és szimbóluma, a történeti örökség ápolása és méltó bemutatása tehát az identitás, és nem utolsósorban a turizmus szempontjából is fontos feladat. Összességében a város központi területein olyan fejlesztési irányok meghatározása célszerű, amelyek magukban foglalják a diszfunkcionális közösségi terek átalakítását, és a közösségi szolgáltatások közvetlen fejlesztését, a kiskereskedelem „helyzetbe” hozását, illetve a ezekhez kapcsolódóan a épített örökség a városi hagyományokhoz méltó ápolását.

A központi területek kiemelt céljai tehát az alábbiak szerint definiálhatók:

- **A közcélú szolgáltatások és közigazgatás feltételeinek javítása, minőségi fejlesztése**
- **A kiskereskedelmi szolgáltató szektor fejlődésének elősegítése**
- **A történeti örökség ápolása és méltó bemutatása**
- A város turisztikai vonzerejének növelése – kulturális és épített örökség turizmus
- A települési imázs javítása

A külvárosi területek

A külváros elsősorban a lakófunkció és az ipari termelési funkció területei. A lakáscélú ingatlanok iránti igény a külvárosi területeken a közelmúltban megvalósított fejlesztéseknek köszönhetően megfelelően kielégíthető, az új lakóterületek kialakítása és beépítése

folyamatosan halad. A városi és térségi központi funkciókhoz kapcsolódó, nagy területigényű rekreációs objektumok (pl. városi sportpálya, strand, rekreációs parkok, nagyrendezvény területek) legnagyobb részben kialakulatlanok, vagy minőségük leromlott, így a közösségi szolgáltatások javítása és fejlesztése ezen területeken fontos feladattá válik.

A külvárosi területek ipari termelő funkciói a lakófunkcióval szemben igen hiányosak, a 21.sz. főút közelségében nincsenek a város által kialakítható ipari területek, amely nélkül a nincs esély újabb befektetések a városba vonzására. A város mint társadalmi-gazdasági centrum csak abban az esetben lesz képes eredményesen szervezni térségét, ha a javít gazdasági teljesítményén, új és nagyobb hozzáadott értéket előállító munkahelyeket teremt. Ezek alapján a külvárosi területeken

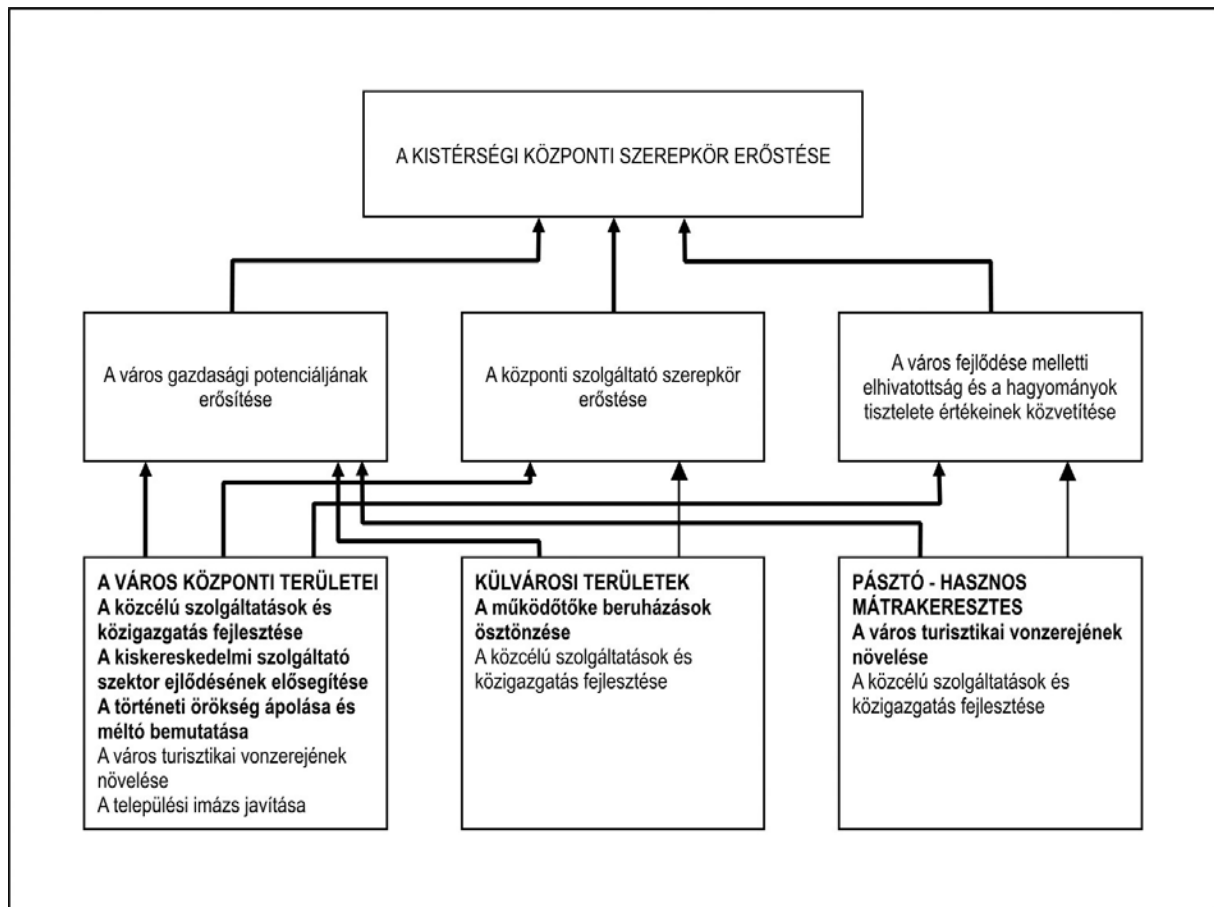
- **a működőtőke beruházások ösztönzése**, valamint
- a közcélú szolgáltatások és közigazgatás feltételeinek javítása, minőségi fejlesztése
- a város turisztikai vonzerejének növelése jelenik meg elsődleges célként.

Pásztó-Hasznos és Pásztó-Mátrakeresztes

Hasznos és Mátrakeresztes településrészek a város központi beépített területeitől nagyrészt elkülönülő, falusi jellegű városrészek, külvárosi „alvó településrészek”, Hasznos részben összeépült a város északi külvárosi, szintén falusias jellegű részeivel. Mindkét városrész önálló identitással rendelkezik (pl. Hasznosi víztározó, vár; Mátrakeresztes – Nyugati-Mátra). Ezen településrészek esetében a fejlesztések iránya egyrészt a meglévő közszolgáltatásokat, a város egészének fejlődését tekintve pedig a turizmus, elsősorban a Mátra közelségét kihasználó természeti turizmust érintik.

- **a város turisztikai vonzerejének növelése – természeti örökség turizmus,**
- a közcélú szolgáltatások és közigazgatás feltételeinek javítása, minőségi fejlesztése.

A város integrált fejlesztésének célrendszere

A városfejlesztési célok, célcsoportok és indikátorok összefoglaló táblázata

Városrész	Cél	Közvetlen célcsoport	Indikátorok	Célérték (2013)
A város központi területei	A közcélú szolgáltatások és közigazgatás feltételeinek javítása, minőségi fejlesztése	A kistérség lakossága	Fejlesztésekkel érintett, közfeladatot ellátó és kulturális funkciójú épületek száma (db)	8
	A kiskereskedelmi szolgáltató szektor fejlődésének elősegítése	A kistérség lakossága	A kiskereskedelmi egységek számának növekedése (%)	10
	A történeti örökség ápolása és méltó bemutatása	A kistérség lakossága A városba látogatók, elsősorban turisták	Fejlesztésekkel érintett, műemléki védettségű épületek száma (db)	5
	A város turisztikai vonzerejének növelése – kulturális és épített örökség turizmus	Turisták, befektetők	A vendégéjszakák számának növekedése (%)	20
	A települési imázs javítása	A város lakossága A városba látogatók, elsősorban turisták, befektetők	A vendégéjszakák számának növekedése (%)	20
Külvárosi területek	A működőtöke beruházások ösztönzése	Befektetők, kistérségi munkavállalók	A városba betelepülő új vállalkozások száma	5
	A közcélú szolgáltatások és közigazgatás feltételeinek javítása, minőségi fejlesztése	A város és a kistérség lakossága	A fejlesztésekkel érintett rekreációs/turisztikai objektumok száma (db)	3

Pásztó- Hasznos, Mátra- keresztes	A város turisztikai vonzerejének növelése – természeti örökség turizmus	Természeti turizmus iránt érdeklődők	A városba érkező turisták száma (%)	20
	A közcélú szolgáltatások és közigazgatás feltételeinek javítása, minőségi fejlesztése	Helyi lakosság	Fejlesztésekkel érintett, közfeladatot ellátó és kulturális funkciójú épületek száma (db)	2

A városfejlesztési célok és indikátorai (2013)

Output	Fejlesztésekkel érintett, közfeladatot ellátó és kulturális funkciójú épületek száma (db) (Adatforrás: Települési Önkormányzat)	10
	A fejlesztésekkel érintett rekreációs/turisztikai objektumok száma (db) (Adatforrás: Települési Önkormányzat)	5
	Fejlesztésekkel érintett, műemléki védettségű épületek száma (db) (Adatforrás: Települési Önkormányzat)	5
	Létrehozott iparterületek nagysága (ha) (Adatforrás: Települési Önkormányzat)	15
Eredmény	A kiskereskedelmi egységek számának növekedése (%) (Adatforrás: KSH)	10
	A városba betelepülő új vállalkozások száma (Adatforrás: Települési Önkormányzat)	5
	A vendégéjszakák számának növekedése (%) (Adatforrás: KSH)	20
Hatás	A munkanélküliek számának csökkenése (%) (Adatforrás: KSH)	20
	Az átlagos jövedelemszint növekedése (%) (Adatforrás: KSH)	20

4.3. A STRATÉGIA KOHERENCIÁJA, KONZISZTENCIÁJA

Illeszkedés, összhang a településfejlesztési koncepcióhoz, településrendezési tervhez

Az egyes városrészekre kitűzött célok megvalósításához a lehatárolt városrészeket illetően egyedül a külvárosi területek esetében, a működőtöke beruházások ösztönzése céljának elérése érdekében kijelölt fejlesztések következtében szükséges a település rendezési-szabályozási tervének a módosítása.

A külvárosi területek északi részén termelési-vállalkozási funkciók bővítését irányozza elő a stratégia, melynek érdekében ipari területek kijelölését, ehhez kapcsolódó utak fejlesztését javasolja. Ugyanakkor a kijelölt terület jelenleg mezőgazdasági-vállalkozási funkciójú, tehát ha a stratégiában meghatározott fejlesztéseket végre akarjuk hajtani, módosítani szükséges a település jelenleg elfogadott rendezési tervét. Sor kerülhet belterületbe vonásra, valamint területátsorolásra, illetve közlekedési területté minősítésre is. A fejlesztések pontos tervei még nem állnak rendelkezésre, folyamatban van ezek kidolgozása, többek között a módosítási igények felmérésével.

A másik kettő városrész, a központi területek és Pásztó-Hasznos, Mátrakeresztes vonatkozásában a tervezett fejlesztések a rendezési tervvel összhangban vannak, ezeket érintőleg nincs szükség módosításra. Ugyanakkor mindhárom városrész esetében a tervezett fejlesztések illeszkedése és összhangja a településszerkezeti terv koncepcionális részével megvalósul.

A célrendszer koherenciája

A három kijelölt városrészre meghatározott fejlesztési célok egymáshoz való illeszkedéséről azt lehet megállapítani, hogy azok minden tekintetben koherensen kiegészítik, illetve átfedik egymást. Adott városrészen belül a célok megvalósulása csak olyan funkciók megerősödését, illetve megjelenését szolgálják, amelyek jól kiegészítik egymást, és az esetek többségében egymást erősítve megférnek egymás mellett (pl. a kiskereskedelmi, turisztikai, közszolgáltatási, közigazgatási funkciók a város központi területein). Vagyis az egyes városrészekre kitűzött célok megvalósulása nem eredményezi olyan funkciók keveredését, melyek alapvetően nem összeegyeztethetőek (pl. egy adott városrészben az ipari tevékenység meghonosításával nem fér meg együtt a turisztikai fejlesztések megvalósítása). Ugyanakkor az összefüggő célrendszer zárványok kialakulását sem eredményezi a településszerkezetben. A kitűzött célokban a funkciók tudatos tervezése, illetve a szükséges átfedések mellett azok elosztása figyelhető meg az egyes városrészek között. Mivel mindhárom kijelölt városrész megjelenésében karakterisztikusan elválik egymástól, ezért a célok meghatározásában elsődleges szempontot jelentett az egyes városrészekre leginkább jellemző helyi adottságok kihasználása. Az egyes célok településrész idegen funkció megjelenését nem irányozzák elő.

Környezeti hatások

A város központi területeire megfogalmazott célok esetében:

A komplex város-rehabilitáció eredményeként a jelenleginél magasabb esztétikai kvalitással bíró, szerethetőbb belváros alakítható ki Pásztón, amely a társadalmi és gazdasági hozadékon túl pozitív hatást gyakorol a települési környezetre is.

Az adottságokhoz alkalmazkodó és a használók igényeit kiszolgáló zöldfelületek egészségesebbek, könnyebben fenntarthatók, egyben hozzájárulnak a lakosság környezettudatosságának fokozódásához.

A fejlesztések közül a település levegőminőségére a közlekedési rendszer fejlesztése is befolyással bír, de elsősorban a városi zöldfelületek gyakorolnak kedvező hatást a szennyezőanyagok megkötésével és a városklíma befolyásolásával. A zöldfelületi elemek fejlesztése, átalakítása, elősegíti ezek egészségesebb működését, így a levegőminőségre gyakorolt kedvező hatások fokozódnak.

A program nem gyakorol jelentős hatást a felszíni, felszín alatti vizek állapotára. Az úthálózat modernizálása, a vízelvezetés megoldása enyhén pozitív hatásként értékelhető.

A város-rehabilitációs program kis mértékben a burkolt területek arányának növekedésével jár, amely területfoglalásával a talajra, talajéletre kedvezőtlen hatást gyakorol. A zöldfelületek fejlesztése, rehabilitációja mindazonáltal kedvezően befolyásolja a talajok vízháztartását, oxigénellátottságát és anyagcseréjét.

Városi környezet révén a biodiverzitást elsősorban a nagyobb kiterjedésű zöldfelületek befolyásolják kedvezően, de a zöldfelületi elemek hálózatba szervezése, az élőhelyi

adottságoknak megfelelő, változatos növényalkalmazás is jelentősen hozzájárul a fajgazdagság növekedéséhez: élőhelyet, búvó, táplálkozó és fészkelőhelyet biztosít az állatvilág települési környezetet toleráló fajai számára.

A fejlesztések a közterületek tisztaságának növekedését is eredményezik, az átgondolt fejlesztések (téralakítás, utcabútorok kihelyezése, térfigyelő rendszer) és a zöldhulladék visszaforgatása által.

A külvárosi területekre megfogalmazott célok esetében:

A működőtöke beruházások ösztönzése céljából a befektetésekre alkalmas területek kialakítása, fejlesztése a burkolt területek arányának növekedésével jár, ez a területfoglalás a talajra, talajéletre kedvezőtlen hatást gyakorol. Ugyanakkor a befektetésekre előkészített területeken megtelepedő ipari tevékenység adott esetben akár jelentős mennyiségű káros, vagy a környezetet erősen terhelő anyag kibocsátásával is járhat. Ezért az önkormányzatnak olyan betelepülési és működési szabályozó elveket szükséges előre kikötnie és rendeletben meghatározni, amelyek maximálisan előtérbe helyezik, illetve megkövetelik a környezetvédelmi szempontok érvényesülését.

Pásztó-Hasznos, Mátrakeresztes városrészekre megfogalmazott célok esetében:

A városrész turisztikai vonzerejének növelése által emelkedni fog a városrészbe érkező, illetve az itt található természeti attrakciókat látogató turisták száma, ami a területen az általuk elszórt, vagy a kijelölt helyeken, tárolókban hagyott hulladékok mennyiségének jelentős növekedésével jár. Ez fokozódó terhelést jelent a környezet számára. E negatív hatás kivédésére a megfelelő helyeken elhelyezett gyűjtőkonténerek, illetve gyűjtőzsákok kihelyezése szükséges, melyeknek a rendszeres begyűjtését, ürítését is meg kell szervezni. Fontos intézkedés továbbá a kihelyezett turisztikai információs táblákon a környezettudat formálására szolgáló üzenetek elhelyezése is.

5. A VÁROSFEJLESZTÉS AKCIÓTERÜLETEI

5.1. AZ AKCIÓTERÜLETEK KIJELELÉSE

Belvárosi területek

Központi szolgáltató és műemléki terület

Pásztó belvárosi területei a városi funkciókat és hagyományokat hordozó településrésze. Itt található a közszolgáltatások legnagyobb része, a városi hagyományok megmaradt emlékei, és ezen terület a lakosság találkozási pontja, ahogy a kiskereskedelmi és vendéglátási tevékenységek legfőbb színtere. A központi szolgáltató terület a belvárosi területek a kistérség teljes lakossága által használt, legintenzívebben hasznosított területe.

Az akcióterület határai:

Hunyadi J. u. – (Fő u.) – Mikszáth K. u. – Kövecses-patak – Magyar u. – Fő u. – Csillag tér – Szent Imre tér – Hársfa u. – Baross G. u.

Oktatási tömb – rekonstrukció és bővítés

Az oktatási tömb a belvárosi területén, a központi szolgáltató és műemléki terület szomszédságában helyezkedik el. A tömb legnagyobb részét a városi általános és középiskolának ad otthont. Fejlesztését célszerű a városrehabilitációs akcióktól részben elválasztani, hiszen a speciális integrált oktatási funkció fejlesztése különleges feladat.

Az akcióterületet alkotó tömb határai:

Rákóczi F. u. – Diófa u. – Nagymező u. – Iskola köz

Vasútállomás és környéke – rehabilitáció

A vasútállomás és környéke a térségi közösségi közlekedés kiemelt területe, itt található a leromlott állapotban lévő állomásépület, illetve buszforduló, valamint a közösségi funkciókat támogató kisebb park. Az akcióterület így az átmenőforgalom területe, a városba érkezők fogadásának egyik fontos helyszíne, és a környéken élők számára rekreációs zöldfelületi szolgáltatásokat is nyújt.

Az akcióterület a vasúti állomásépületet, illetve az előtte lévő kiteresedést foglalja magába, a Vasút. u., Sport u. és a Szondi Gy. u- folytatása találkozásánál.

Sportpálya – rekonstrukció

A sportpálya tömbje a központi területek szomszédságában, a vasút mellett ékelődik a lakófunkciójú tömbök közé. A sportpálya és létesítményei állapota jelenleg igen leromlott, a közösségi rekreációs funkciókat igen szegényesen képes betölteni, a rekonstrukció kezelése a rehabilitációs akciókhoz közvetve kapcsolható.

A tömböt a Kazinczy F. u., a Hajós A. u. és az Akácfa u. határolja, keletről a tömbhatár a vasúti területek adják.

A Szent Margit Kórház – kórházfejlesztés

A Szent Margit Kórház a város egyik legfontosabb térségi közszolgáltatási funkcióellátó egysége. A kórház a 2000 évtől kezdődően folyamatos fejlődésen ment keresztül, jelenleg az egészségügyi ellátórendszer országos reformjához kapcsolódó fejlesztések kerültek napirendre. A kórház fejlesztésének legfontosabb eleme a járóbeteg ellátás, illetve a mentési feladatokhoz kapcsolódó fejlesztések, a város új épület kialakításával, valamint a meglévők további infrastrukturális fejlesztésével tervezi a megváltozó körülményekhez igazítani a kórházi szolgáltatásokat. A fejlesztések érintik a gyermek- és felnőtt szakrendelések rendszerét is.

Az akcióterület lefedi a kórház tömbjét, és a határoló, szomszédos közterületeket is. Az akcióterület határai: Vasút u. – Hársfa u. – Semmelweis I. u. – Gárdonyi G. u. – Margit u. – Sport u.

Külvárosi területek

Északi városrész – termelési-vállalkozási funkció bővítése

Az északi városrész hagyományosan többfunkciós terület, a város gazdaságának meghatározó területe, hiszen itt működnek a legnagyobb foglalkoztató üzemek vállalkozások. Az itt kijelölhető akcióterület elsősorban a vállalkozási-termelési funkciók erősítését szolgálja, amely fejlesztések szorosan kapcsolódnak az itt tervezett északi elkerülő út fejlesztéséhez; az elkerülő út a 21.sz. főutat közvetlenül kapcsolja a Hasznoson a Mátra felé vezető Alkotmány utcához, tehermentesítve ezzel a város központi területeit, és közvetlenül feltárva a jelenleg működő ipari-termelési funkciójú területeket.

Az akcióterület a Fő u. és az Alkotmány u. találkozásánál, a tervezett elkerülő út környezetében, jelenleg vegyes, mezőgazdasági és kisebb részt vállalkozási területen helyezkedik el.

Ifjúsági Park és környezete – fejlesztés

Az Ifjúsági Park területe a város keleti, a Mátra felé eső részén helyezkedik el. A terület elsősorban a rekreációs- és lakófunkció fejlesztésére alkalmas.

A fejlesztések a Kövecses-patak, a Kishegy u. és annak folytatása, illetve a Szentlélek utca által határolt területen valósulhatnak meg.

Strand és környéke – rekonstrukció

A városi strand és környéke az északi városrész legfontosabb rekreációs területe, amely kistérségi igényeket szolgál. Fejlesztésével – a turizmusban hasznosítható mátrai és cserhádi természeti adottságokat, és a város kulturális hagyományait is figyelembe véve – a város

komplex turisztikai szolgáltatások nyújtására válik alkalmassá. A közelmúltban a strand kisebb volumenű fejlesztésen esett át, a további fejlesztés, kiterjedve az objektum környezetére és kapcsolódva az egyéb akcióterületi beavatkozásokhoz (elkerülő út, központi területek rehabilitációja), tovább növelheti a strand kihasználtságát.

A fejlesztés elsősorban turisztikai jellegű, a feltételek javítása és a meglévő lakófunkció bővítése előkészítése tekintetében kapcsolódik a városrehabilitáció céljaihoz.

Az akcióterületet határai:

Mágnes u. – Nárcisz u. – Nagymező u.

Pásztó-Hasznos

Városrész-központ – rehabilitáció

Hasznos településrész központja az Alkotmány u. és a Dobó I. u. kereszteződése, ahol Hasznos régi, hangulatos temploma, a városrész művelődési háza és tagiskolája, valamint buszmegálló is található, illetve több szálláshely, vendéglátóhely is működik a két utca találkozásánál. A terület tehát a városrész többfunkciós központja, fejlesztése a különböző funkciókat ötvözve valósulhat meg, és nyújthat az ittlakóknak és az idelátogatóknak kellemes környezetet.

Az akcióterület elhelyezkedése (indikatív jelleggel):

Alkotmány u. és a Dobó I. u. kereszteződése

A Hasznosi Vár és víztározó – turisztikai fejlesztése

A város egyik kiemelkedő látványossága a Hasznosi vár és a Kövecses-patak alatt húzódó völgyében lévő víztározó. Vízvédelmi és örökségvédelmi okokból a terület turisztikai hasznosítását mindenképpen körültekintően kell elvégezni, azonban a természeti turizmus így is megtalálhatja helyét a völgyben.

A fejlesztés elsősorban turisztikai jellegű, funkcióbővítés turisztikai céllal a Kékesi út mentén, a tározóhoz bevezető útnál alakítható ki. A rehabilitációs célokkal a projekt közvetett módon áll kapcsolatban.

Mátrakeresztes

A városrész-központ – rehabilitáció – turisztikai információs pont létrehozása

Mátrakeresztes településrész központja a Kékesi út és a Mátraszentlászló felé vezető út találkozásánál helyezkedik el. Ahogy az egész település, a központ is leginkább falusi jellegű, de Keresztes a méltán vált kedvelté a turisták körében, több vendégház is várja a látogatókat. A központi funkciók hiányosak, a lakosság a köz- és a kereskedelmi szolgáltatásokat Pásztón veszi igénybe.

5.2. AZ AKCIÓTERÜLETEK FEJLESZTÉSÉNEK FELADATAI

5.2.1. Belvárosi területek

Központi szolgáltató és műemléki terület

A Városközpont északi megközelítésének elősegítése

A városban jelenleg az észak-déli irányú átmenő- és a központba tartó forgalom a városközpont gépkocsiforgalmát indokolatlanul megnöveli, a központ északi megközelíthetősége és az itt történő parkolás nehézkes. A beavatkozás nyomán kialakul egy a központot tehermentesítő a 21.sz. főút és a Fő utca között húzódó közlekedési tengely, amely mentén lehetőség nyílik a központi részek parkolási problémáinak enyhítésére is. A közútfejlesztésekkel és járdafelújításokkal párhuzamosan sor kell kerülnön a burkolatok alatti közművek felújítására, cseréjére is, melyet minden esetben külön közművizsgálat kell megelőzzön.

Fejlesztési feladatok:

- Az Irinyi J., Baross G. és Hunyadi J. utcák burkolat-felújítása és parkolási rendjének átalakítása
- A Hunyadi J. u. szélesítése és kétirányúsítása és parkolási rendjének kialakítása
- A Fő, Hunyadi J., Kölcsey F. utcák kereszteződésének rendezése kapcsolódva a kialakítandó új tér koncepciójához

A Kövecses-patak menti közlekedési lehetőségek fejlesztése

A Kövecses-patak a város központi részének peremén, fontos kereskedelmi funkciókat ellátó objektumok közvetlen környezetében, azokat összekapcsolva húzódik. A beépítési jellemzők miatt gépkocsiforgalmat is bonyolító útszakasz kiépítésére jelenleg nincs lehetőség, azonban a most is részben meglévő gyalogos és kerékpárforgalom kiépítetlen „ösvényeken” bonyolódik. A projekttel egy hosszabb távon gépkocsiforgalom bonyolítására is alkalmas, első lépésben rekreációs igényeket szolgáló sétány, kerül kialakításra, amelynek a piachoz és a Klapka közhöz kapcsolódó részén a piac parkolási és közlekedési lehetőségei is javulnak. A közútfejlesztésekkel és járdafelújításokkal párhuzamosan sor kell kerülnön a burkolatok alatti közművek felújítására, cseréjére is, melyet minden esetben külön közművizsgálat kell megelőzzön.

Fejlesztési feladatok:

- Gyalogos- és kerékpárforgalomra kiépített sétány kialakítása: Galamb u. – Mikszáth K. u. – Klapka köz; hosszabb távon csillapított gépkocsiforgalom levezetésére is alkalmas útszakasz kiépítése
- A Gyárliget utca összekapcsolása a Plus Élelmiszeráruház előtti közlekedési területtel, parkolóval

- A piachoz kapcsolódó parkolási problémák megoldása a Kövecses-patak mentén: Magyar u. – Klapka köz

Központi csökkentett forgalmú zóna kialakítása

A csökkentett forgalmú zónák kialakítására a belváros legfrekvenciáltabb részén nyílik lehetőség, szorosan kapcsolódva az ezen területeket érintő komplex zöldfelületi / közterületi fejlesztésekhez, melyek a projekt kapcsán felmerülő parkolási gondok orvoslását is megoldják. A zónákban a gyalogos és kerékpáros közlekedés kap elsőbbséget a gépkocsiforgalommal szemben, a parkolás ezen területeken nem megengedett. A közútfejlesztésekkel és járdafelújításokkal párhuzamosan sor kell kerülnön a burkolatok alatti közművek felújítására, cseréjére is, melyet minden esetben külön közművizsgálat kell megelőzzön.

Fejlesztési feladatok:

- A Deák F. u. egyirányú csillapított forgalmú sétálóutcává alakítása: Fő u. – Hársfa u.
- A Nagymező u. forgalmának csökkentése, forgalomcsillapítása: Deák F. u. – Kölcsey F. u.
- A Kölcsey F. u. csökkentett, egyirányú forgalmú sétálóutcává alakítása a Nagymező utcától a Fő utcáig

A városközpont déli megközelíthetőségének forgalombiztonsági javítása

A központi területek déli kapuja a Csillag tér, ahol több fontos külső és belső közlekedési útvonal találkozik, és ahol a balesetek száma is sajnálatosan magas. A beavatkozásokkal a „déli kapu” közlekedési helyzetének komplex kezelésére kerül sor, kapcsolódva a területet érintő – a parkolásra is kiterő – közterületi és zöldfelületi fejlesztésekhez. A közútfejlesztésekkel és járdafelújításokkal párhuzamosan sor kell kerülnön a burkolatok alatti közművek felújítására, cseréjére is, melyet minden esetben külön közművizsgálat kell megelőzzön.

Fejlesztési feladatok:

- Körforgalom kialakítása a Csillag téren
- A Csillag tér és a Szent Imre tér kapcsolatának felújítása

A központi területek közlekedési feltártságának fejlesztése

A város központi területein a kialakult beépítés miatt jelentős közösségi funkciókkal is bíró területek feltárása nem kellően megoldott, a Fő utca központi részein a hossz- és keresztirányú gyalogos közlekedés problémás. A beavatkozás olyan elemeket tartalmaz, melyek elsősorban a gyalogos közlekedés feltételeit javítják a központi területek teljes területén, és egyben a növelik a közlekedés biztonságát is. A közútfejlesztésekkel és járdafelújításokkal párhuzamosan sor kell kerülnön a burkolatok alatti közművek felújítására, cseréjére is, melyet minden esetben külön közművizsgálat kell megelőzzön.

Fejlesztési feladatok:

- A Fő utca forgalomcsillapítása, parkolási rendjének, szegélyeinek, fasorainak minőségi fejlesztése; külön figyelemmel a vízelvezetésre és a járdák épületek állagmegóvásának kérdésére
- A Berák köz burkolatjavítása
- A Klapka köz burkolatjavítása, alternatív kapcsolat biztosítása a piac felé
- A Deák F., Nagymező, Kölcsey F. és a polgármesteri hivatal előtti tér által határolt tömb megnyitása a gyalogos forgalom számára hivatal előtti tér felé
- A Deák F., Nagymező, Kölcsey F. és a polgármesteri hivatal előtti tér által határolt tömb Fő utca felőli kijáratának rendezése

A közigazgatási és közszolgáltatási funkciók fejlesztése

A korszerűtlen épületekben és technológiákkal működő közigazgatási közszolgáltatási funkciók mind az ott dolgozók, mind pedig a lakosság számára megnehezítik és megdrágítják az üzemeltetést. A beavatkozás során megvalósul a legfontosabb közintézmények korszerűsítése, különös figyelemmel a lakosság igényeire (pl. akadálymentesítés), a költséghatékonyságra, az energiagazdálkodásra és az ellátandó feladatok növekedésére. Az épületek rekonstrukciójánál azok településképpbe illesztése is meg kell történjen; a magastetős kialakítás építészeti-funkcionális szempontból lehet indokolható.

Fejlesztési feladatok:

- A Polgármesteri Hivatal épületének felújítása és átalakítása
- A városi ügyészség épületének modernizációja és átalakítása
- Az óvodák és iskolák felújítása, óvodai, iskolai konyhák korszerűsítése

A kulturális- és sportélet feltételeinek javítása

A kultúrához és sporthoz, rekreációhoz kapcsolódó objektumok jelen állapotukban csak részben képesek magas színvonalú nyújtására a lakosság számára, funkcióik – a források szűkössége miatt – sokszor nem elég szerteágazóak. A beavatkozás elemei növelik a szolgáltatások minőségét és mennyiségét, egyben hozzájárulnak a takarékosabb üzemeltetés biztosításához is.

- A városi könyvtár épületének felújítása és átalakítása funkcióbővítéssel. A Könyvtár és a Polgármesteri hivatal átalakítását a területi igények alapján magastetővel lehet ellátni. Cél az egységes megjelenés biztosítása, de az építészeti adottságok értelmezése nélkül kellemetlen esztétikai torzó születhet ami épp ellentétes a funkciókból adódó alapelvárásokkal. A könyvtár felszabaduló alagsora a javaslatok szerint a Helyi tv működése számára biztosíthatna az eddiginél méltóbb helyszínt.
- A Művelődési Ház rekonstrukciója, funkcióbővítéssel
- A Csohány Galéria épületének átalakítása, felújítása
- A Csohány-ház megvásárlása, kulturális, közösségi célokra történő átalakítása (képzőművészeti alkotóműhely, időszakos kiállítótér), kapcsolódva a piac fejlesztéséhez.

A kereskedelmi és turisztikai funkciók erősítése

A kiskereskedelem a város egyik virágzó ágazata, míg a turizmus szerepe jelenleg alulreprezentált a város gazdaságában, a meglévő építészeti értékek felújítása és látogatóbarát fejlesztése fontos feladata a rehabilitációnak. A beavatkozások a tágabb térség lakosságának jelentős részét kiszolgáló, és egyben jelentős üzleti potenciállal bíró piac teljeskörű rekonstrukcióját is magukba foglalják; hosszabb távon nyílhat lehetőség arra, hogy a központi szerepkör erősödésével várhatóan megnövekvő kereskedelmi igények kielégítésére üzleti alapon, elsősorban nagybani jelleggel, a meglévő piacot részben „tehermentesítő” üzletközpont / piac kerüljön kialakításra.

Fejlesztések fontos eleme még elsősorban a turisztika számára nélkülözhetetlen turisztikai információs rendszer kiépítése, melyhez a közbiztonságot javító térfigyelő rendszer kialakítása kapcsolódhat.

Fejlesztési feladatok:

- A városi piac komplex rekonstrukciója
- A Tourinform iroda kialakítása komplex turisztikai funkciókkal a Fő utcán
- Köztéri eligazító és információs rendszer kidolgozása
- Köztéri térfigyelő rendszer kialakítása
- A műemlék templom és kolostor (ma városi múzeum) felújítása
- A műemléki negyed egyéb épületeinek felújítása (parókia, tiszti lakások épülete)
- A használaton kívüli, elsősorban a Fő utca környékén lévő volt borospincék turisztikai hasznosítása, borturisztikai fejlesztések

A központi területek zöldfelületeinek komplex rendezése

A városközpont jelentős zöldfelületekkel rendelkezik, némiképp túlparkosított, a koncepciótlanság érzetét kelti. Kialakításában sem a parkolási, sem a rekreációs igényeknek nem képes teljes mértékben megfelelni. A komplex zöldfelületi rehabilitáció olyan beavatkozásokat takar, amelyek minden esetben a funkciók és a kialakítás egységét kívánják megteremteni, beleértve a pihenőhelyek, játszóterek, közösségi agóra funkcióval bíró terek és a közlekedés, a parkolási rendszer, illetve a szimbolikus érték közvetítés elemeit is. A különleges funkciókkal bíró műemléki tömb esetében meg kell említeni az emlékek bemutatásának fejlesztését, illetve a romos malomépület és a Hársfa utca szegélyén lévő zöldfelületek intenzív bevonását a fejlesztésekbe.

Fejlesztési feladatok:

- A Gyárliget, Deák F. és Fő utcák kereszteződésének komplex rendezése, a zeneiskola körüli teresedés rendezése
- Városi emlékpark létrehozása a várossá válás 600. évfordulója alkalmából a kéttannyelvű gimnázium előtti téren (szökőkút, közösségi hely, stb.). Az emlékpark méreteinél fogva nem alkalmas nagyobb tömegek fogadását jelentő közösségi rendezvények megtartására. Emlék- és találkozóhelyként ugyanakkor javítaná a lakók közérzetét.

- A Polgármesteri Hivatal és a kéttannyelvű gimnázium közötti tér rendezése után olyan tér keletkezhet, amely a két középület közti részt alkalmassá teheti a kulturált parkolásra és köztérként történő hasznosításra is. A Polgármesteri Hivatal megnyitása erről az oldalról lehetséges és kívánatos lehet.
- A Polgármesteri Hivatal előtti tér komplex rendezése, beleértve a Kölcsey F., Hunyadi J. és Nagymező utcák által határolt tömb kapcsolódó zöldfelületeit
- A Múzeum tér és a kapcsolódó zöldfelületek komplex rendezése (romkert, Csohány kert, Kolostor kert, öreg-malom környezete)
- A Mező Imre tér rendezése kapcsolódva az öreg malom területének komplex hasznosításához
- A Deák F., Nagymező, Kölcsey F. és a polgármesteri hivatal előtti tér által határolt tömb belső részeinek komplex rendezése nem vonatkozhat csak a patak által lehatárolt részre. A középkori malomrom (öreg malom) és a meglévő elbűvölő léptékű és hangulatú helyek megújítása, a zúgó helyreállítása, a most még leromlott állagú épületek új funkcióval való megtöltése (étterem, kis boltok, kiállító terek stb.) komoly vonzerőt jelenthet a turisták számára.
- A Hunyadi u. – Kölcsey u. – Fő u. találkozásánál új pihenő- és díszpark létrehozása
- Csillag tér – Szent Imre tér komplex rehabilitációja, a Szovjet emlékmű áthelyezésével

A Fő utcai térfal rehabilitációja

A Fő utcát övező térfal a város egy igen értékes, ámbar sérült eleme. A beavatkozással a térfal rehabilitációjára kerül sor, amely a rendelkezésre álló területek, funkciók és a közlekedési kapcsolatok függvényében átjárható, szimbolikus jelleggel, vagy beépítéssel valósítható meg.

Fejlesztési feladatok:

- A térfal hiányzó részeinek visszaállítása. A térfalvisszaállításnak jel szerűnek kell lenni, a konkrét épületekkel való visszaépítés a terület túlterheltsége miatt a forgalom növekedéséhez és egy kedvezőtlen elidegenedési folyamathoz vezetne.
- A térfal megújítása építészeti, színdinamikai és esztétikai vizsgálatán alapján (burkolatok, cégtáblák, stb.)
- A főutca részletes építészeti analízise után számba kell venni azokat az épületeket, amelyek valódi értéket képviselnek és amelyek megóvása közösségi feladat. Ez után a szerencsétlen tömegű, felületképzésű épületek beintegrálására kell javaslatot tenni. A megvalósítás csak a tulajdonosok bevonásával és hosszú távú érdekek előtérbe helyezésével lehetséges.

Zavaró építészeti kialakítású épületek a városképbe történő illesztése

A város szívében lévő zavaró hatású épületek a térfal megbontásával, tömegükkel és felületeikkel rossz üzenetet közvetítenek, és jelentősen rontják a település összképét. A beavatkozás során a városi és tulajdonosi szándékok figyelembevételével a burkolatok és

térfalak építészeti újraértelmezése, a zavaró homlokzatok és terek a városi térbe történő behelyezése történik meg.

Fejlesztési feladatok:

- A Fő utcai volt áruházépület külső burkolatának átalakítása
- Az öreg malom szomszédságában lévő épületek megvásárlása és szanálása
- A Hunyadi u. és a Kölcsey u- közötti falusias terület megvásárlása és szanálása, területelőkészítés kisvárosias beépítés kialakítására
- A Hársfa utcai garázssor megvásárlása és szanálása, területelőkészítés kisvárosias beépítés kialakítására

Oktatási tömb – rekonstrukció és bővítés

A Mikszáth Kálmán Gimnázium, Postaforgalmi Szakközépiskola és Kollégium integrált fejlesztése

Az oktatási tömb a város központi közszolgáltatási funkciónak egyik legfontosabb helyszíne, amely a közoktatási funkciókon kívül szervesen kapcsolódhat a város jövőjét megalapozó különböző szakképzési programokhoz, a városi és a térségi lakosság rekreációs és sportolási igényeinek kielégítéséhez. Az oktatási feladatok ellátásának fejlesztését a város egészét figyelembe véve átgondolt módon, hosszabb távon kell megvalósítani, a részleteket külön koncepcióban kell lefektetni; a megvalósítás nem rehabilitációs jellegű pályázati források igénybevételével történhet. A tömb fejlesztése így közvetve kapcsolódik a rehabilitációs akciókhoz, egyrészt az önkormányzati tulajdonú közterületek rendezésén keresztül, másrészt pedig a feladatellátási helyek átszervezésén át. Ez utóbbi a város központi szolgáltató területein lévő épületeket is érinthet, azonban a feladatok részletes meghatározásához több lehetőséget is felvázoló megvalósíthatósági tanulmány készítése szükséges. Az oktatási intézmények fejlesztésének főbb elemei:

- A sportolási lehetőségekhez kapcsolódó fejlesztések; az iskolacentrum sportlétesítményeinek komplex átalakítása, bővítése melynek főbb elemei:
  - A tornaterem bővítése, sportcsarnok kialakítása
  - Tanuszoda kialakítása
  - Szabadtéri, szabadon látogatható sportpályák kialakítása
  - Kapcsolódó létesítmények (edzőtermek, öltözők, stb.) kialakítása, fejlesztése
- Az iskolacentrum bővítése, a jelenlegi kéttannyelvű oktatási részleg áthelyezése az iskolacentrumba, biztosítva a jelenlegi „Kéttannyelvű” épületének egyéb, közszolgáltatási-közigazgatási, kereskedelmi hasznosítását

Az Iskola köz fejlesztése

Az Iskola köz az oktatási tömb legintenzívebben használt határoló utcája, a tömb egyik főbejárata, állapota leromlott, burkolata javított, makadám. Az utcát kísérő szegélyek rossz állapotúak, az egyre növekvő parkolási, várakozási igények kielégítésére nem alkalmasak. A fejlesztés kapcsolódik a Hunyadi J. u. – Iskola köz Nagymező u. tömbben magánereőből

megvalósuló vegyes lakó-kereskedelmi funkció megjelenéséhez. A fejlesztés az iskola tömb oktatási-rekreációs célú korszerűsítésének rehabilitációs jellegű kiegészítő eleme.

Az Iskola köz kapcsán felmerülő fejlesztési feladatok:

- Az utca szilárd burkolattal történő kiépítése
- Járdák és rendezett zöld szegélyek kialakítása, utcabútorok kihelyezése
- Közvilágítás fejlesztése
- Parkolók kialakítása

Vasútállomás és környéke – rehabilitáció

A kistérségi közlekedésének, a lakossági rekreáció és a turizmus szempontjából fontos terület állaga leromlott, az állomásépület, az odavezető út, az épület előtti park és a buszmegálló kiépítése a 60-as éveket idézi. A fejlesztések célja, hogy a kistérségi közösségi közlekedés csomópontja, a térségi turizmus egyik fogadóállomása megfelelő színvonalon működhessen, egyben a rekreációs zöldterület is magasabb színvonalon szolgálja a lakosságot. A fejlesztések között az állomásépület és a közlekedési infrastruktúra egyéb elemeinek felújítása mellett szerepel az állomás előtti park rehabilitációja, és utasforgalmi és turisztikai tájékoztató objektumok elhelyezése is.

A fejlesztési elemek:

- Az állomásépület felújítása
- Az állomás előtti buszállomás fejlesztése, váró kialakítása
- Az állomás előtti park rekonstrukciója
- Az állomás előtti útszakaszok felújítása
- Utas és turisztikai tájékoztató táblák kihelyezése

A Szent Margit Kórház fejlesztése

- A kórházi szolgáltatások komplex fejlesztése
- A kórházi infrastruktúra fejlesztése
- A közlekedési rendszer fejlesztése
- A kórház és kapcsolódó zöldfelületeinek fejlesztése

5.2.2. Külvárosi területek

Északi városrész – termelési-vállalkozási funkció bővítése

A külvárosi területek északi része hagyományosan a város ipari-vállalkozási területe, jelenleg is itt található a legnagyobb ipari területek. A terület ipari-vállalkozási funkcióbővítésének célja, hogy zöldmezős beruházási lehetőségek iránt érdeklődő befektetők telepedhessenek meg a városban, amellyel a foglalkoztatási gondok mérséklődése várható. A fejlesztések komplex iparterület létrehozását tartalmazzák, amely

kiterjed az infrastrukturális feltételek kialakítására, különösen a megközelíthetőség javítására, amely biztosíthatja nem csak az iparterület feltárását, hanem a városon áthaladó, a Mátra felé tartó átmenőforgalom csökkentését is.

A fejlesztések tartalma:

- Pásztó északi elkerülőút kiépítése
- Iparterület kijelölése, ingatlanvásárlás, rendezési terv módosítása, átminősítés
- Iparterület egyéb kiszolgáló infrastruktúrájának kiépítése telekhatárig
- Marketing, értékesítés

Ifjúsági Park és környezete – fejlesztés

A város keleti határán fejlesztésre kijelölt Ifjúsági Park koncepciója szerint a terület a városi elsődleges jelentős zöldfelületű rekreációs zónája, nagyrendezvények helyszíne. A park kiépítettsége jelenleg igen alacsony fokú, nem képes valódi rekreációs alternatívát nyújtani a városlakóknak, és a kistérségi szintű rendezvényeken résztvevőknek. A közelmúltban megindult a parkkal szomszédos területeken a lakóterületek fejlődése is, a kellemes környezetben lévő terület közkedvelt az új lakások építői között is. A fejlesztések részben a park és a lakóterületek infrastruktúrájának javítását célozzák, valamint a park területének pihenő- és rendezvényparkká történő alakítását.

Fejlesztési elemek:

- Az infrastruktúra kiépítése a park és a környező lakóterületek igényeinek megfelelően
- Az Ifjúsági Parkhoz kapcsolódó utcák rehabilitációja
- A Kövecses-patak rehabilitációja
- A park fejlesztése, egyszerű közpark kiépítése parkbútorokkal, sétányokkal, rendezvényterrel és kiszolgáló létesítményekkel (pl. vizesblokk)

Sportpálya – rekonstrukció

A sportpálya az Ifjúsági Park mellett a város másik legjelentősebb sport-rekreációs célú zöldfelületi intézménye, állapota nem teszi lehetővé a megfelelő használatot, épületei leromlottak, gépészeti rendszerük elavult, az objektum nem képes a térségi sportélet valódi központi létesítményeként működni. A fejlesztések a sportlétesítmény teljes rekonstrukcióját célozzák, a sportolási lehetőségek meglévő feltételeinek javításával, bővítésével, a kiszolgáló épületek teljeskörű rekonstrukciójával és a kapcsolódó kültéri sportpályák felújításával, parkosítással. A fejlesztés elsősorban sport- és rekreációs célú, csak részben kapcsolódik a rehabilitációs célokhoz.

A fejlesztés elemei:

- A kiszolgáló épületek teljeskörű felújítása
- A sportpályák rekonstrukciója
- Új sportpályák létesítése
- Az igényekhez igazodó kisméretű lelátó építése
- Zöldfelületi fejlesztések, parkosítás
- Parkolók kialakítása

Strand és környéke – rekonstrukció

A városi strand a közelmúltban esett át kisebb fejlesztésen, további, a térségi igényeket kielégítő, valamint egy komplex térségi turisztikai kínálatot biztosító fejlesztése a város turisztikai potenciáljának kihasználásához fontos tényezőt jelent. A strandfejlesztés turisztikai fejlesztései feladat, környezetének, az odavezető utak, parkolók, zöldfelületek, stb. rendezése – amely nélkül a strand sem lehet sikeres – azonban már a rehabilitációs célokhoz kapcsolódik. A strand – mint kiemelkedő városi objektum – környezete a város egyik fejlődő lakóövezete, a közterületek fejlesztése egyben a lakókörnyezet fejlesztését is jelenti, egyben jelentősen növeli a strand vonzerejét is.

A fejlesztések tartalma:

- A strand funkcióbővítő fejlesztése
- A Mágnes u. rekonstrukciója
- Zöld szegélyek rehabilitációja, utcafásítás
- Parkoló kialakítása, fejlesztése

5.2.3. Pásztó-Hasznos

Városrész-központ – rehabilitáció

A hasznosi városrész központja a helyi lakosság és a turisták által legfrekvenciáltabb terület, itt vehetők igénybe a közlekedési, kulturális-oktatási, vendéglátási és turisztikai szolgáltatások. A fejlesztések a közterületeket, illetve az akcióterületen elhelyezkedő általános iskola épületét, illetve a templomot érintik közvetlenül, közvetve az itt található postahivatalt, vendéglátó- és szállásférőhelyeket.

A fejlesztések tartalma:

- Közterületi fejlesztések: utcafásítás, utcabútorok, zöld szegélyek felújítása
- Buszváró fejlesztése
- Járdák kialakítása, burkolatjavítás
- A hasznosi tagiskola épületének felújítása, az iskolaudvar fejlesztése
- Turisztikai tájékoztató táblák kihelyezése

A Hasznosi Vár és víztározó – turisztikai fejlesztése

A Hasznosi víztározó jelenleg elsősorban vízgazdálkodási céllal működik, horgászati hasznosítással; a tározó környéke vízgazdálkodási védőterület. A tározó közelében található a hasznosi vár és a nemrégiben fejlesztésen átesett füves hobbirelülőtér (sárkányrepülő, soklóernyők). A természeti és aktív turizmus terén kiváló adottságokkal rendelkező területen a fejlesztések turisztikai csomópont kialakítását célozzák, lehetőséget a további, a vízgazdálkodási érdekeket nem sértő fejlesztéseknek, mint pl. a túraösvények megújítása, természeti és aktív turisztikai rendezvények, találkozók megrendezése.

A fejlesztések tartalma:

- Buszváró fejlesztése
- Turisztikai információs táblák kihelyezése
- Pihenőhely kialakítása
- Bekötőút fejlesztése

5.2.4. Mátrakeresztes

A városrész-központ – rehabilitáció

A városrész központja a falusi szintű kereskedelmi, lakossági és turisztikai szolgáltatásokat biztosítja, az elsősorban a turizmus területén jó adottságokat felvonultató Keresztesen. A fejlesztések a közterületeket érintik, amelyek színvonalasabb és vonzóbb közeget jelentenek a lakosság és a helyi szálláshelyekre látogató turisták számára, egyben elősegítik a további magánerős fejlesztéseket is.

A fejlesztések tartalma:

- Közterületi fejlesztések: utcafásítás, utcabútorok, zöld szegélyek felújítása
- Buszváró fejlesztése
- Járdák kialakítása, burkolatjavítás
- Turisztikai tájékoztató táblák kihelyezése

5.3. AZ AKCIÓTERÜLETI BEAVATKOZÁSOK FUNKCIONÁLIS ELEMZÉSE ÉS KÖLTSÉGBECSLÉSE

Városrész	Akcióterület	Cél	Funkcióbővítés / új funkció	Tevékenységek	Becsült költség eFt, nettó
Belvárosi területek	Központi szolgáltató és műemléki terület	A kiskereskedelmi szolgáltató szektor fejlődésének elősegítése A közcélú szolgáltatások és közigazgatás feltételeinek javítása, minőségi fejlesztése A város turisztikai vonzerejének növelése A települési imázs javítása A történeti örökség ápolása és méltó bemutatása	Meglévő komplex városközponti funkciók bővítése, a közszolgáltatások minőségének javítása, a közösségi funkció erősítése, a kereskedelmi szolgáltató funkció fejlődésének elősegítése	Megközelíthetőség, forgalombiztonság javítása Közösségi szolgáltató intézmények fejlesztése Közterületek, zöldfelületek felújítása Kereskedelmi funkcióú objektumok kialakítása, fejlesztése Kulturális- és sportélet feltételeinek javítása Városépítészeti feladatok	2 500
	Oktatási tömb	A közcélú szolgáltatások és közigazgatás feltételeinek javítása, minőségi fejlesztése	A meglévő oktatási funkció erősítése, minőségi javítása	A teljes oktatási tömb infrastruktúrájának felújítása Új iskolaépületek építése Tornaudvar, atanaszoda és tornacsarnok kialakítása / fejlesztése Az iskolatömböt feltáró úthálózat és kapcsolódó közterületek fejlesztése	1 500
	Vasútállomás és környéke	A közcélú szolgáltatások és közigazgatás feltételeinek javítása, minőségi fejlesztése A város turisztikai vonzerejének növelése	Meglévő közlekedési és rekreációs funkciók minőségének javítása	Állomásépület felújítása Buszváró, buszforduló felújítása Kapcsolódó közterületek rendezése, zöldfelületek, parkolók rehabilitációja Utastájékoztató rendszer kialakítása	1 200
	Szent Margit Kórház fejlesztése	A közcélú szolgáltatások és közigazgatás feltételeinek javítása, minőségi fejlesztése	A meglévő funkció minőségi fejlesztése Új, egészségügyi funkciók elhelyezése	A kórházi szolgáltatások komplex fejlesztése - járóbeteg ellátó központ kialakítása, műszerfejlesztés A kórházi infrastruktúra fejlesztése A közlekedési rendszer fejlesztése A kórház és kapcsolódó zöldfelületeinek fejlesztése	800
Külvárosi területek	Északi városrész	A működőtöke beruházások ösztönzése	Termelési-vállalkozási funkció bővítése	Pásztó északi elkerülőút kiépítése Iparterület kijelölése, ingatlanvásárlás, rendezési terv módosítása, átminősítés Iparterület egyéb kiszolgáló infrastruktúrájának kiépítése telekhatárig Marketing, értékesítés	700
	Ifjúsági Park és környezete	A közcélú szolgáltatások és közigazgatás feltételeinek javítása A város turisztikai vonzerejének növelése	Új rekreációs / turisztikai funkció meghonosítása Új és meglévő lakófunkció infrastruktúrájának fejlesztése	Az infrastruktúra kiépítése a park és a környező lakóterületek igényeinek megfelelően Az Ifjúsági Parkhoz kapcsolódó utcák rehabilitációja A Kövecses-patak rehabilitációja A park fejlesztése, egyszerű közpark kiépítése parkbútorokkal, sétányokkal, rendezvényterrel és kiszolgáló létesítményekkel	600
	Sportpálya	A közcélú szolgáltatások és közigazgatás feltételeinek javítása	Meglévő rekreációs / sport funkció minőségi és mennyiségi fejlesztése	A kiszolgáló épületek teljeskörű felújítása A sportpályák rekonstrukciója Új sportpályák / lelátó létesítése Zöldfelületi fejlesztések, parkosítás, parkolók kialakítása	400
	Strand és környéke	A város turisztikai vonzerejének növelése	Turisztikai és rekreációs funkció erősítése	A strand funkcióbővítő fejlesztése A Mágnes u. rekonstrukciója Zöld szegélyek rehabilitációja, utcafásítás Parkoló kialakítása, fejlesztése	1 000

Pásztó-Hasznos	Városrész-központ – rehabilitáció	A közcélú szolgáltatások és közigazgatás feltételeinek javítása A város turisztikai vonzerejének növelése	Meglévő oktatási / nevelési funkciók minőségi fejlesztése Meglévő turisztikai / és közösségi funkciók feltételeinek fejlesztése	Közterületi fejlesztések: utcafásítás, utcabútorok, zöld szegélyek felújítása Buszváró fejlesztése Járdák kialakítása, burkolatjavítás A hasznos tagiskola épületének felújítása, az iskolaudvar fejlesztése Turisztikai tájékoztató táblák kihelyezése	300
	A Hasznos Vár és víztározó	A város turisztikai vonzerejének növelése	Meglévő turisztikai funkció fejlesztése	Buszváró fejlesztése Turisztikai információs táblák kihelyezése Pihenőhely kialakítása Bekötőút fejlesztése	150
Mátrakeresztes	A városrész-központ	A közcélú szolgáltatások és közigazgatás feltételeinek javítása A város turisztikai vonzerejének növelése	Meglévő turisztikai / és közösségi funkciók feltételeinek fejlesztése	Közterületi fejlesztések: utcafásítás, utcabútorok, zöld szegélyek felújítása Buszváró fejlesztése Járdák kialakítása, burkolatjavítás Turisztikai tájékoztató táblák kihelyezése	100

6. A FEJLESZTÉSEK MEGVALÓSÍTÁSÁNAK FOLYAMATAI

6.1. INGATLANGAZDÁLKODÁSI TERV

Az integrált városfejlesztési stratégia keretén belül kidolgozandó ingatlangazdálkodási terv alapján lehet bemutatni Pásztó város akcióterületeihez kapcsolódó, önkormányzati ingatlanok hasznosítását. A város stratégiai ingatlangazdálkodása meghatározza, hogy az önkormányzat ingatlantulajdonát milyen módon kívánja bekapcsolni a rehabilitációs tevékenységébe, mi az értékesíthető, illetve hosszú távon önkormányzati tulajdonban, kezelésben maradó önkormányzati vagyron.

Pásztó IVS-ja több akcióterületet jelöl ki, konkrétan nevesít, lehatárol, ugyanakkor az ingatlangazdálkodási terv keretében – az áttekintett önkormányzati pénzügyi helyzet, szűkös forrásoldali lehetőségek mellett – csupán a közeljövőben megvalósítani tervezett városközponti akcióterületre kiterjedően fogalmazza meg a stratégiai ingatlangazdálkodás feltételeit. Az ingatlangazdálkodási tervbe vont akcióterület a városközpont rehabilitációjára vonatkozik.

A lehatárolt akcióterületen az alábbi önkormányzati tulajdonú ingatlanok találhatóak, melyek kapcsán, a rehabilitációs tevékenységekhez illeszkedő tételes stratégia megfogalmazható.

1. Pásztó Polgármesteri Hivatal

A rehabilitáció keretében felújításra kerül, s marad továbbra is önkormányzati tulajdonban, azonos funkciót ellátva.

2. Mikszáth Kálmán Gimnázium Postaforgalmi Szakközépiskola és Kollégium - Két tannyelvű iskola épülete

A rehabilitáció keretében felújításra kerül, ugyanakkor a városi oktatási intézmények integrált fejlesztéséhez kapcsolódóan részbeni funkcióváltás történik az épületben. Az iskola épületét magában foglaló tömb teljes felújítása közép-hosszú távon tervezett, a rehabilitáció II. ütemében, kapcsolódva az oktatási intézmények integrált fejlesztéséhez.

3. Művelődési Központ

A rehabilitáció keretében felújításra kerül, s megmarad önkormányzati tulajdonban, azonos funkciót ellátva.

4. Városi Könyvtár

A könyvtár épületét nem érinti felújítás, ugyanakkor benne kerül kialakításra az új információs iroda, azaz funkcióváltás történik. Marad önkormányzati tulajdonban.

5. Dózsa György Általános Iskola Tagiskolája („Kis Dózsa”)

A rehabilitáció keretében felújításra kerül. A II. ütemben funkcióváltásra kerül sor, mégpedig a városi oktatási intézmények integrált fejlesztéséhez kapcsolódóan. Marad önkormányzati tulajdonban. Az iskola épületét magában foglaló tömb teljes felújítása közép-hosszú távon tervezett, a rehabilitáció II. ütemében.

6. Rajeczky Benjamin Művészeti Iskola (Zeneiskola)

A rehabilitáció keretében felújításra kerül. Marad önkormányzati tulajdonban.

7. Városi Piac

A rehabilitáció I. ütemében a kapcsolódó infrastrukturális fejlesztésekre kerül sor, míg a II. ütemben a piactér és az épület teljes újjáépítése fog megtörténni. Marad önkormányzati tulajdonban. Részben barnamezős fejlesztésnek minősül.

8. Kölcsey u. – Hunyadi J. u. Fő u. találkozásánál lévő ingatlanegyüttes

A közel múltban önkormányzati tulajdonba került ingatlanegyüttes továbbra is önkormányzati tulajdonban marad. A területen köztér és közlekedési terület kerül kialakításra.

9. Múzeum tér

Az önkormányzati tulajdonban lévő ingatlanai a rehabilitáció keretében felújításra kerülnek, köztéri funkciót kapnak. A Csohány Galéria önkormányzati tulajdonban marad a felújítását követően is.

10. A Pedagógia Szakszolgálat épülete

A rehabilitáció keretében felújításra kerül, ugyanakkor funkcióváltás fog történni benne. A tervek szerint az épületben turisztikai fogadóközpont kerül kialakításra. Az önkormányzati tulajdonban maradó épület hasznosítása bérleti konstrukcióban tervezett.

11. „Öreg malom” körüli ingatlanok

A rehabilitáció keretében a területen lévő 3 telek (kb. 3000 m²) megvásárlása tervezett az önkormányzat részéről. Az ingatlan megvásárlását követően még a rehabilitáció keretében a terület szanálása fog megtörténni, majd ezt követően az önkormányzat eladásra szánja a felszabaduló üres területet, mindenekelőtt turisztikai, vendéglátási, szállásférőhely kialakítása céljából.

12. Önkormányzati utak és a Kövecses patak

Természetesen a rehabilitáció nem érinti a tulajdonviszonyokat, azaz továbbra is önkormányzati tulajdonban maradnak ezen fontos térszervező, térformáló infrastrukturális, vízgazdálkodási elemek.

6.2. A FEJLESZTÉSEKHEZ KAPCSOLÓDÓ NEM BERUHÁZÁSI JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

A fejlesztésekhez kapcsolódó nem beruházási jellegű projektek közé olyan fejlesztések, programok tartoznak, melyek megvalósulása elősegíti a rehabilitációs akciók eredményeinek fennmaradását, illetve a magánszektor és a lakosság számára lehetőséget teremtenek a folyamatba történő szélesebb körű bekapcsolódásra. A nem beruházási jellegű tevékenységek a tervalkuk (A), városi marketingstratégia készítése (B), stratégiai tervezés (C), funkcióvesztett épületek hasznosítása (D), helyi adókedvezmények általi ösztönzés (E), a városi identitást erősítő program (F), ötletbörze (G).

(A) A Fő utca középső szakaszán és a Gyárligeti utca kereszteződésénél található területen valósulna meg egy a magánszféra által kezdeményezett projekt. A projekt lényege, hogy a magántulajdonban lévő üzletház illetve a közvetlenül mellette található telken felépítésre kerülő épület homlokzatrészének egységesítését, illetve egy térfal felállítását vállalta fel a telek tulajdonosa, amennyiben a telken újonnan felépítésre kerülő ingatlan beépíthetőségének mértékében bizonyos engedményt kap az Önkormányzattól.

(B) A marketingstratégiai cél elérése magában foglalja a helyi lakosság bevonását a város közösségi életébe, de a városba látogatók tájékoztatását is a városban elérhető lehetőségekről, a fejlődés irányairól.

A város marketingstratégiájának megvalósítása keretében szükséges lépések:

1. Irányító táblák kihelyezése a város egész területén

A marketingtevékenységet ki kell terjeszteni a város határáig: üdvözlőtáblák, információs táblák, várostérkép – helyi látványosságokkal – kihelyezése, nevezetességekre való figyelemfelhívás.

2. Városfejlesztési Információs Iroda létrehozása. Az iroda feladata a kapcsolat tartása a lakossággal és a befektetőkkel. A partnerek folyamatos tájékoztatása a projekt megvalósulásával kapcsolatban.

A Városfejlesztési Információs Iroda a projektszervezettel szorosan együttműködve végzi feladatait. Erre a feladatra nem kell új szervezetet létrehozni Pásztón, hiszen a városi televíziót üzemeltető szervezet felvállalná ezt a feladatot. Telephelye a Művelődési központban lenne. Minél szélesebb körű tájékoztatás biztosítása végett szükségük van 2 kamerára, vágóasztalra, számítógépre és szoftverekre. Feladatai közé tartozik a projektről szóló kiadvány megszerkesztése, mely a tervezett fejlesztésekről tájékoztatja az érdeklődőket valamint a projektet népszerűsítő tájékoztató táblák kihelyezése a városban. Pásztó város honlapjának folyamatos aktualizálása, hogy a projekt megvalósulása bárki számára nyomon követhető legyen. Kiemelt feladata egy ún. „Városi helytörténeti program”

megvalósítása, melynek keretében az iskolai tananyagba bekerül Pásztó helytörténete. Évente egyszer megszervezi a Helytörténeti Vetélkedőt, a hozzá kapcsolódó multimédiás anyagok kiadásával, terjesztésével együtt. Fontos a helyi és megyei médiákban való állandó részvétel. Cikkek közzlése a városban zajló fejlesztések állapotáról, a helyi tv-ben bemutatni a megvalósult fejlesztéseket, fenntartani a teljes körű információszolgáltatást mind a lakosság, mind a befektetők felé.

Fontos egy olyan nyomtatott illetve fotóadatbázis létrehozása – mely lehet elektronikus vagy nyomtatott – mely tartalmazza az összes helyi kínálati elemet, beruházási és partnerségi lehetőségeket, konkrét adatokkal alátámasztva; a városi turisztikai vonzerőket; kulturális rendezvényeket; a legfőbb gazdasági és kulturális potenciálokat.

(C) Stratégiai tervezés 4 fő területe Pásztón:

1. Pincerendszer feltárása: A város alatt húzódik hazán egyik jelentős pincerendszere, melyet már jó ideje nem használnak. Fontos lenne ennek a pincerendszernek a feltárása, felújítása, turisztikai hasznosítása pl. a borturisztika területén.

2. Hasznosi vár: a tervezés célja feltárni a Hasznosi várban és környékén lévő, máig kihasználatlan turisztikai lehetőségeket, kapcsolódva az „Hasznosi vár és víztározó” akcióterület fejlesztéséhez.

3. Iparterület: Pásztó 30 km-re található az M3 hatvani csomópontjától, Salgótarján megyeszékhelytől és a tágabb térség más meghatározó városaitól (pl. Gyöngyös, Hatvan). A város Budapestről az M3 autópályán és a 21.sz. főúton mintegy 100 km-re fekszik, közúton 1 órán belül elérhető. A 21. út mellett lehetőség nyílna ipari parkok létrehozására, ami által jelentős többletbevételhez jutna az Önkormányzat.

4. Pásztói iskolarendszer integrált fejlesztése

Kapcsolódva az iskolatömb akcióterületi fejlesztéséhez.

(D) Funkcióvesztett épületek hasznosítása terén a rövid távon rehabilitálni tervezett belvárosi akcióterületen egyetlen egy ilyen ingatlan található, mely Önkormányzati tulajdonban van, régebben a Pedagógiai Szakszolgálat helyi szervezete működött ott, jelenleg nincs használatban. Helyileg a város központjában található, a történelmi negyedben, a Csohány Galéria szomszédságában. Ebben az épületben kialakításra kerülhet egy Turisztikai Információs Központ, melynek célja a városba látogató vendégek információval való ellátása, alapvető szolgáltatások nyújtása (pl. vizesblokk) és a vendéglátás, kiskereskedelem. Itt vásárolhatnának a városba látogató turisták könyveket, kiadványokat, ajándéktárgyakat, egyéb Pásztóhoz és környékéhez kötődő emlékeket. A központban működhet egy kávézó, és megfelelő WC-blokk, mely azért fontos, mert a városban nem található kulturált közterületi WC, amelynek megléte a turisták által látogatott műemléki negyedben nagyobb jelentőséggel bír.

(E) Az Önkormányzat gépjárműadó csökkentéssel ösztönözheti a cégeket, vállalkozásokat, hogy a vállalkozás környezetében megfelelő parkolóhelyet alakítsanak ki.

(F) A városi identitást erősítő program keretében a 600 éves Pásztó helytörténeti oktatási tananyag kerül kidolgozásra, amely a helyi iskolákban a tananyagba is beépítésre kerülnek. A program támogatására megújul a Pásztót bemutató kiadvány, és multimédiás kiadvány is készül, amelynek a városmarketing szempontjából is kiemelkedő jelentősége van. A program keretében évente megrendezésre került a Pásztói Helytörténeti Vetélkedő, amelynek megfelelő keretet biztosít az évente megtartott Városnap.

(G) Az ötletbörze keretében felhívással fordul a város a civil szervezetek és a lakosság felé, melyben egy-egy városrehabilitációs projekt elem megtervezését konkrét elképzelésekkel segíthetik. Az ötletbörzék keretében nem mérnöki tervek elkészítéséről van szó, hanem egy-egy arculati elem kidolgozásáról, közterületeken elhelyezni kívánt utcabútorokról, városi kiadványról, honlap javaslatokról, valamint a lakosság által fontosnak gondolt egyéb fejlesztési elemekről.

6.3. AZ INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA ÉS AZ INTEGRÁLT BEAVATKOZÁSOK TERVEZÉSÉVEL KAPCSOLATOS ELVÁRÁSOK

A konkrét projekt megvalósításában sokféle szakember és partner részvétele szükséges. A tervezésben és kivitelezésben résztvevő partnerek kiválasztására a Közbeszerzési törvény előírásainak megfelelően, közbeszerzési eljárással kerül sor.

Tervezésben résztvevők:

- Építészmérnök
- Villamosmérnök
- Vízközmű mérnök
- Infrastruktúra-tervezési szakember
- Kertépítész
- Úttervező
- Grafikai tervező

A Közbeszerzési kiírásban pontosításra kerül, hogy pontosan kik és milyen referenciákkal rendelkezők pályázhatnak a tervezési munkákra.

Kivitelezők:

Egy generálkivitelező kiválasztása közbeszerzési eljárás keretében. A közbeszerzésnél fontos szempont, hogy olyan kivitelezőt találjanak, aki ilyen nagyságú, tartalmú elvégzett munkákról igazolt referenciával rendelkezik.

Egyéb Partnerek:

- A Művelődési Ház operatív fenntartó szervezete
- A Kéttannyelvű gimnázium operatív fenntartó szervezete
- A zeneiskola operatív fenntartó szervezete
- A városi múzeum operatív fenntartó szervezete
- A Csohány Galéria operatív fenntartó szervezete
- Elektromos szolgáltató (ÉMÁSZ)
- Észak-magyarországi Regionális Vízművek Rt.
- Magyar Közút Kht., Nógrád Megyei Igazgatóság
- Rendőrség
- Civil szervezetek, különösen:
  - Vállalkozók Klubja
  - Csohány Baráti Kör Pásztó Kultúrájáért Alapítvány
- Magyar Katolikus Egyház
- Ciszterci Rend
- Tervengedélyező hatóságok

Fontos feladat, hogy a lakosság, a közsféra és a magánsféra megfelelő tájékoztatást kapjon az aktuálisan zajló eseményekről, változásokról. A nyilvánosság biztosításának keretein belül fontos, hogy az elkészült Integrált Városfejlesztési Stratégia illetve akcióterületi terv felkerüljön a város honlapjára, mindenki számára hozzáférhető legyen. Lakossági fórum keretében lehet tájékoztatni a város lakóit a tervezett fejlesztésekről. Rövid, összefoglaló kiadvány kiadását tervezheti az Önkormányzat, mely röviden tartalmazza a tervezett beavatkozási területeket. A helyi tv-ben lehetősége nyílik az Önkormányzatnak, hogy a lakosságot ilyen formában is tájékoztassa a megvalósult fejlesztésekről. Mindenképpen fórumot kell biztosítani, akár interneten keresztül, akár lakossági fórum keretében, hogy mind a magánszemélyek, mind a vállalkozások elmondhassák véleményüket a tervezett fejlesztésekkel kapcsolatban, ezzel erősítve a társadalmi felelősséget. Intézményesített együttműködés a Városfejlesztő szervezet keretében valósul meg, melynek tagjai Pásztó Város Önkormányzata, Katolikus Egyház, valamint a finanszírozásban résztvevő bank. A konzultációk megszervezésének, a lakosság tájékoztatásának feladatát a Városfejlesztő Információs Iroda végzi (részleteket lásd. 6.2. fejezet).

6.4. A VÁROSREHABILITÁCIÓ SZERVEZETI KERETEI

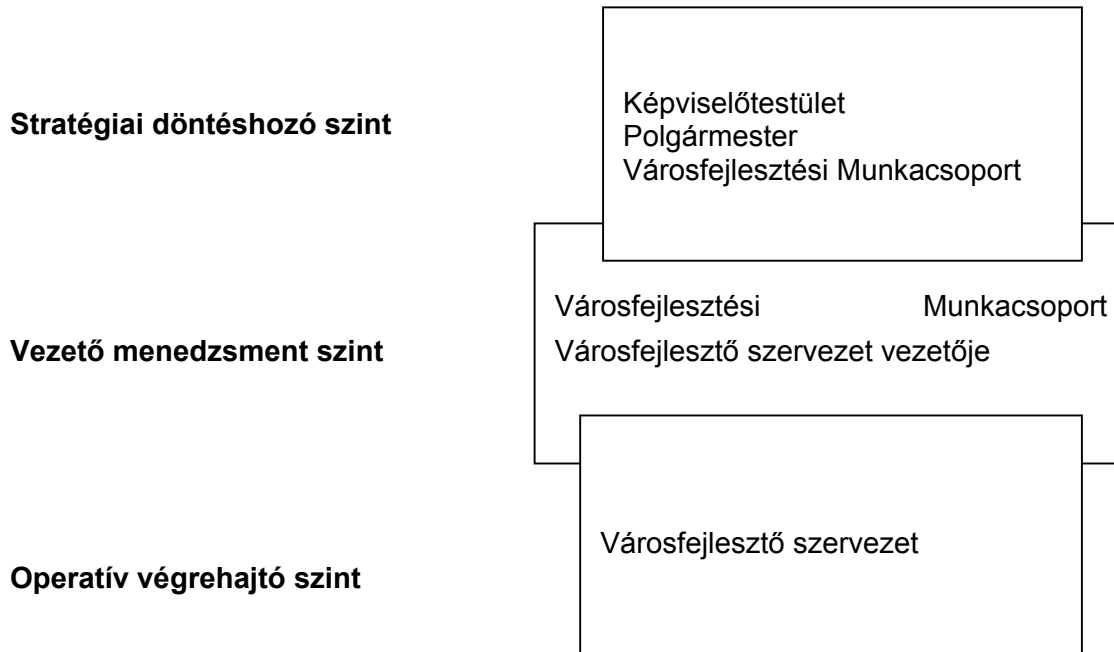
A városfejlesztési tevékenység központi szervezeti egysége a Városfejlesztési Munkacsoport. Az egyes fejlesztési feladatokhoz kapcsolódó projektmenedzsment feladatokat egy-egy konkrét akció megvalósítására szerveződő projektszervezet végzi,

melynek formája a feladat jellegétől és nagyságrendjétől függően eltérhet. A munkacsoport tagjai: a polgármester, a pénzügyi bizottság elnöke, a városfejlesztési bizottság elnöke, műszaki osztály vezetője, illetve a kistérségi menedzser. A munkacsoport felelős a stratégiák, fejlesztési feladatok kialakításáért és áttekintéséért, ellenőrzi a tervezési fejlesztési folyamatot, valamint javaslatokat tesz a képviselőtestület felé a stratégiai döntések meghozatalához.

A stratégiai döntések előterjesztése a település polgármesterének illetve a Polgármesteri Hivatal Műszaki osztálya vezetőjének a feladata. Az előterjesztéseket a város képviselő testülete vitatja meg és szavaz róla. A döntés után a képviselőtestület ad felhatalmazást a városfejlesztési munkacsoportnak a fejlesztés operatív feladatainak elvégzésére.

Városrehabilitáció szervezeti ábrája

Stratégiai döntéshozó szint

A stratégiai döntéseket a Városfejlesztő Munkacsoport ajánlása alapján a Képviselőtestület, illetve felhatalmazás esetén a Polgármester hozza meg. A döntési szinten a meghatározásra kerülnek az irányadó stratégiák, a fő célkitűzések, elfogadásra kerül a Városfejlesztő szervezet terve és éves beszámolója. A stratégiai döntéshozók évente néhány alkalommal ülnek össze képviselőtestületi ülés keretében.

Vezető menedzsment szint

A feladatok megvalósítása során heti rendszerességgel merülhetnek fel olyan kérdések, melyben az operatív szervezet nem dönthet a tulajdonosok hozzájárulása nélkül. Ezért célszerű egy olyan operatív menedzsmentet megvalósítani, amelyben részt vesz a stratégiai szint képviselője, valamint a végrehajtási szint – ebben az esetben a városfejlesztő

szervezet vezetője – is. Olyan döntéseket hoznak melyek hozzájárulnak a stratégiai célok eléréséhez. Az operatív szint havonta, szükség esetén hetente ülésezik.

Operatív végrehajtó szint

A városrehabilitációs projekt megvalósításáért felel. Ez a szint valósítja meg a stratégiai célok eléréséhez szükséges tevékenységeket, beszámolási kötelezettséggel tartozik a feladat végrehajtásával kapcsolatban. Felelős a stratégiai döntéshozók által felállított üzleti terv megvalósításáért.

A stratégia elfogadása után kezdődik meg a konkrét projektek megvalósítása. Pásztó város esetében három csoportba sorolhatjuk a fejlesztési projekteket.

1. Az önkormányzat partnerségével megvalósuló projektek

A csoportba azon projektek tartoznak, melyek nem az önkormányzat menedzselésével valósulnak meg, de amelyek a város életére jelentős hatással vannak. Itt az önkormányzat feladata a partnerségi folyamatokban való aktív részvétel, a városi érdekek képviselése. Ilyen folyamatban lévő projekt, pl. a Csillagtéri körforgalom kiépítése, ahol a projektgazda a megyei közútkezelő, a fejlesztés állami tulajdonú, a megyei közútkezelő kezelésében lévő területeken valósul meg. A projektgazda partnere ebben az esetben az önkormányzat, elsősorban a műszaki osztály.

2. Az önkormányzati feladatellátás intézményei és a városi infrastruktúra fejlesztése

Ezen projektek közé egy-egy konkrét, önállóan megvalósuló, az önkormányzati feladatellátáshoz kapcsolódó fejlesztések tartoznak. Az önkormányzat a tulajdonában lévő ingatlanok, eszközök és feladatellátás fejlesztésére, mint projektgazda a különböző üzemeltető, fenntartó szervezetekkel, illetve az érintett lakossági szervezetekkel partnerségben, egyszerű projektszervezetet hoz létre. Az operatív projektmenedzsment feladatokat az adott intézmény (pl. iskolák), közmű-szolgáltató (pl. vízművek), vagy az önkormányzat illetékes osztálya (pl. önkormányzati utak, közterületek felújítása esetében a műszaki osztály) végzi.

3. Nagyméretű rehabilitációs akciók

A Városfejlesztési Munkacsoport ajánlására, testületi döntéssel újtárra indított nagyméretű város-rehabilitációs projektek menedzselését egy-egy rehabilitációs akció megvalósítására szerveződő városfejlesztő szervezet végzi. A szervezet a közvetlenül érintett szervezetek felügyeletével és irányításával a projekt-előkészítés és a projektmenedzsment feladataiért felelős. A városfejlesztő szervezet alapvetően a városfejlesztő munkacsoport, illetve a rehabilitációs akcióra szerveződött konzorcium felügyeletével, a konzorcium vezetője, az

önkormányzat megbízásában működő külső vállalkozás, amely a menedzsment szakmaszerűen feladatokat végzi.

A városfejlesztő szervezet tevékenységi köre:

- A tervezési folyamatok lebonyolítása
- Terület előkészítési munkák irányítása
- Önkormányzat beruházásában megvalósuló tevékenységek koordinálása
- Pénzügyi egyensúly biztosítása
- Adminisztratív feladatok ellátása
- Közbeszerzési eljárások lebonyolítása
- Szerződések előkészítése az önkormányzat részére, megkötése a tervezési, monitoring és ellenőrzési feladatokra
- Projekt megvalósulásának monitoringja

A projektek megvalósításához nélkülözhetetlen legalább egy pénzügyi partner bevonása, amely a projektben közvetlenül vagy közvetve is szerepet kap. A projektek megvalósításához szükséges önerőt a település hitel felvételével finanszírozza. A hitelt az Önkormányzat a partner banktól veszi fel, amely potenciálisan az előkészítésben, menedzsmentben is részt tud venni, tehát nyomon tudja követni és befolyással lehet az általa adott hitel felhasználására.

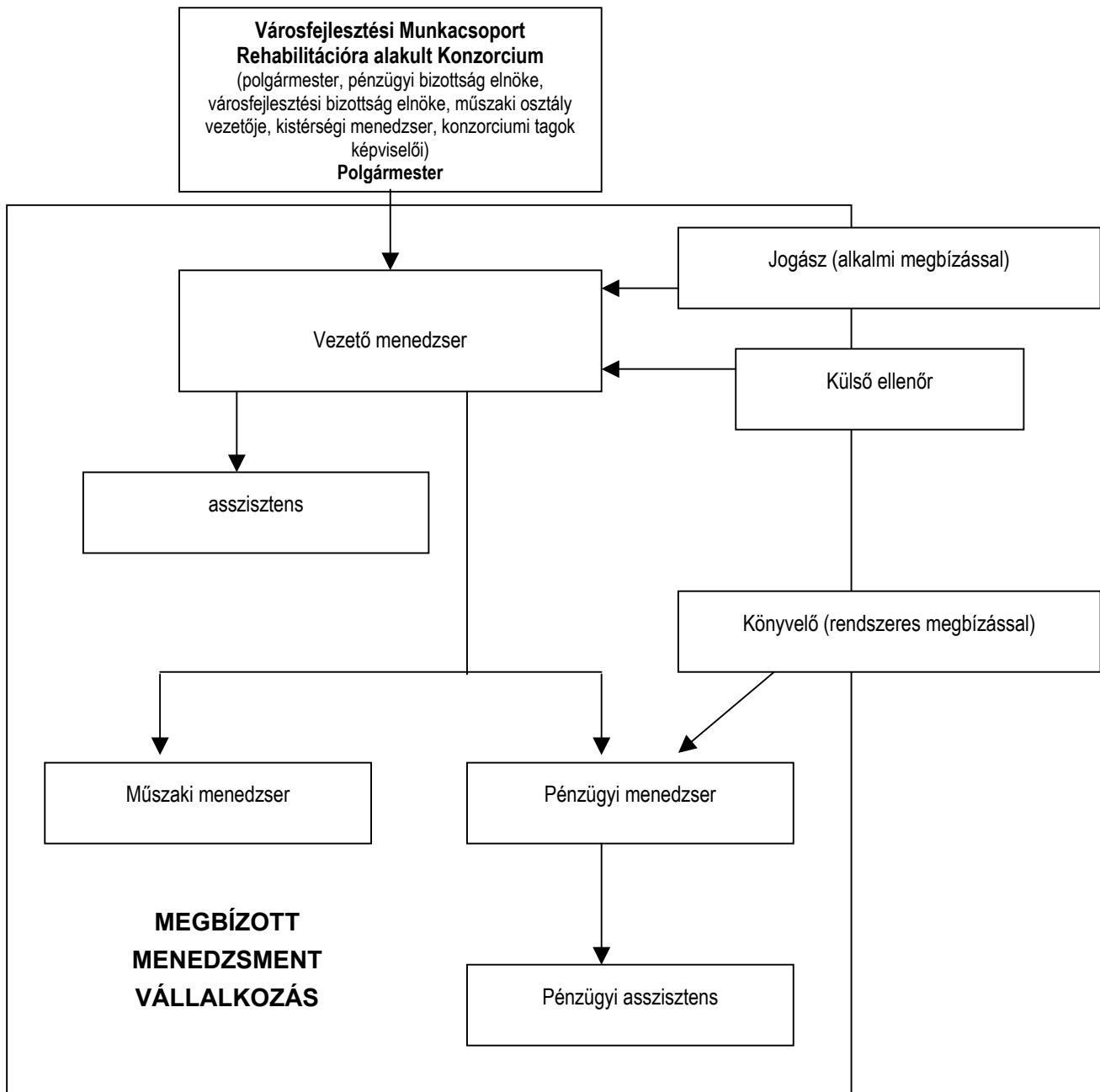
A szervezet irányításában részt vevők köre, Pásztó városi területek rehabilitációja, I. ütem rehabilitációs akció konzorciumi tagjai:

- Pásztó Város Önkormányzata
- Magyar Katolikus Egyház
- Ciszterci Rend
- Nógrád megyei Önkormányzat
- A finanszírozásban részt vevő bank (közbeszerzéssel kiválasztva)

A szervezet partnerei:

- A Művelődési Ház operatív fenntartó szervezete
- A Kéttannyelvű gimnázium operatív fenntartó szervezete
- A zeneiskola operatív fenntartó szervezete
- A városi múzeum operatív fenntartó szervezete
- A Csohány Galéria operatív fenntartó szervezete
- Elektromos szolgáltató
- Magyar Közút Kht., Nógrád Megyei Igazgatóság
- Rendőrség
- Civil szervezetek, különösen:
  - Vállalkozók Klubja
  - Csohány Baráti Kör Pásztó Kultúrájáért Alapítvány

A szervezet felépítése

A rehabilitáció menedzselésével megbízott szervezet humánerőforrás igénye

Munkakör megnevezése	Funkció, feladatok	Elvart végzettség és képességek
Városfejlesztő szervezet vezetője 1 fő	Városrehabilitáció keretében megvalósuló tevékenységek összefogása, megszervezése, projektmenedzseri feladatok ellátása	Közgazdasági és műszaki egyetemi végzettség; min. 5 év vezetői gyakorlat; min. 5 év műszaki területen szerzett tapasztalat, kiterjedt vállalati kapcsolatrendszer; angol nyelvtudás. Jó helyzetfelismerő- és döntéshozó képesség, csapatmunkára való alkalmasság, vezetői képességek

asszisztens 1 fő	Az igazgató napi munkájának szervezése és segítése	Közgazdasági egyetemi v. főiskolai végzettség; min. 5 év vezető mellett eltöltött gyakorlat; angol nyelvtudás
Pénzügyi menedzser 1 fő	A városrehabilitációs tevékenységek pénzügyi lebonyolítása, a pályázat elszámolása	Közgazdasági egyetemi v. főiskolai végzettség, pénzügyi szakirány előny; 5 év gyakorlati tapasztalat pénzügyi és közbeszerzési területen
Pénzügyi asszisztens 1 fő	Pénzügyi menedzser munkájának segítése, közbeszerzési eljárások lebonyolítása	Közgazdasági egyetemi v. főiskolai végzettség, pénzügyi szakirány előny, min. 3 éves közbeszerzésekkel kapcsolatos tapasztalat
Műszaki menedzser 1 fő	Városrehabilitációs tevékenységek műszaki lebonyolításának megszervezése, koordinálása, ellenőrzése	Műszaki végzettség, min. 5 éves műszaki területen szerzett tapasztalat. Angol nyelvtudás előny

6.5. A TELEPÜLÉSKÖZI KOORDINÁCIÓ EREDMÉNYEI, FELADATAI

A térségben 2008-ban 10 nagyobb pályázat kerül beadásra, melyben 4 esetben Pásztó Város Önkormányzata, 6 esetben pedig a Pásztói Kistérség településeinek egyike a projektgazda. A lényegesebb projektek:

- 1) Kommunális hulladéklerakó reaktivációja - Pásztó Város Önkormányzata
- 2) Kommunális hulladékátrakó építése - Pásztó Város Önkormányzata
- 3) Báthory-Hüttner kúria átalakítása, felújítása – Szarvasgede Önkormányzata
- 4) Aranyos patak vízrendezése – Szarvasgede Önkormányzata
- 5) Szuhamenti tó és vizisport fejlesztése –Agroservice Kft.

A kommunális hulladéklerakó reaktivációja már 4-5 éve húzódik a városban, de a szükséges engedélyeket még nem kapták meg. Jövőre várhatóan megkapják az engedélyeket és megkezdődhet a rendezett, ellenőrzött és a környezetet kevésbé károsító hulladéklerakó megvalósítása a város határában. Ez a turizmus szempontjából is fontos, hiszen az első benyomás meghatározó és egy rendezetlen szeméttelp nem vonzó látvány a térségbe érkezők számára, arra ösztönzi az átutazóban lévőket, hogy ne töltsenek sok időt a városban. Mindenképpen fontos lenne a szeméttelp reaktivációjának mielőbbi megvalósítása.

A térségben egyetlen magánérs kezdeményezés indul útjára 2008. második felében. A projektgazda az Agroservice Kft. A projekt lényege, hogy a Szuhamenti tó egyik oldalán lévő területen parcellákat jelölnek ki, amit megvásárolhatnak a befektetők és hétvégi házakat, nyaralókat építhetnek rajta. Ezzel párhuzamosan a tó másik oldalán megindul egy vizisport komplexum fejlesztése, mely aktív pihenésre teremt lehetőséget az oda látogatóknak. A fejlesztés közvetlenül Ecseg települése mellett található, ami szomszédos azzal a Kozárdal, mely az elmúlt 10 évben rengeteget fejlődött és mára a térségbe látogató hétvégi turizmus kedvelt célpontja lett. Kozárd alig 10 km-re található Pásztótól, valamint Hollókötől és Szarvasgedétől. A szarvasgedei fejlesztés lényege, hogy a gyönyörű fekvésű Báthory-Hüttner kúria épületét felújítanak, egy részét közösségi térnek alakítják ki, a másik részében

kereskedelmi szálláshelyet hoznak létre. Az Aranyos patak projekt közvetlenül a kúria projekthez kapcsolódik, hiszen a patak a kúria mögötti parkban található. A fejlesztés lényege a parkosítás, így a kúria és patak között egy komplex tér alakulna ki. Szarvasgede fekvése is kiváló, hiszen a Hollókőről visszainduló turisták, Kozárdon, majd Szarvasgedén át juthatnak ki a 21. számú főútra. A térségbe látogató turistáknak sok lehetősége kínálkozik szabadidejük eltöltésére. Pásztó, Hollókő, Kozárd, Ecseg, Szarvasgede komplett programajánlattal léphetnének fel a turisták idecsalogatására, amennyiben a megvalósuló fejlesztések után egy közös, fényképes kiadványban ismertetik az új lehetőségeket. A komplett programajánlat keretében pedig 2-3 napos illetve egész hetes programokat állíthatnak össze, melyből válogathatnak az érdeklődők. A város honlapjára is érdemes feltölteni a komplett ajánlatokat, hogy minél szélesebb körben ismertté válhasson a térség turisztikai ajánlata. Az érintett települések polgármesterei időszakos találkozókra egyeztetnének a jövőbeni együttműködés kereteiről. Minden évben közös rendezvény keretében lehetőség nyílna a településközi együttműködésre. Pásztó város, mint a térség központja vállalná fel az együttműködő települések koordinálását, a közös projektek szervezésének irányítását.

6.6. A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTÁSÁNAK MONITORINGJA

A programvégrehajtás két szinten kíván komoly szakmai kompetenciát az egyik a program belső elemeinek összefüggéseit átlátó programmenedzsment szintje, a másik az egyes projektekhez tartozó különféle szakmacsoportok projektmenedzsment szintje.

A szakmai kompetenciaszinteket képviselők együttese alkotja a program végrehajtásáért felelős csoportot. A csoportban számos intézményvezető, önkormányzati dolgozó, vállalkozó és szakértő vesz részt. Érdemes tudatosítani a program végrehajtásának részvevőivel munkájuk összehangolásának szükségességét a folytonos egymásközti kommunikáció elengedhetetlen voltát.

Erre a feladatra követelmény a már említett programmenedzsment szint megvalósítása. Fontos, hogy a városban legyen egy olyan felelős szakértő, aki egészében látja át a programot, tisztában van a külső tényezők (pályázati kiírások) alakulásával, koordinálja a programban ütemezett projektek pályázati formába történő öntésének menetét (időzítés, külső szakértők bevonása, szerződés előkészítés stb.), képes gyors és hatékony operatív szintű döntéshozatalra.

A városok egyre nagyobb százalékban alkalmaznak városmenedzsmentet. A városok mérete költségvetési megtagarításai meghatározzák a státusz megnyitásának lehetőségét.

Pásztó város méreteit figyelembe véve nincs szükség városmenedzsment státusz kialakítására. Szükség van azonban egy független műszaki ellenőr alkalmazására, aki a műszaki projektek esetében elvégzi az ellenőrzési feladatokat és erről beszámol a műszaki

osztálynak illetve a városfejlesztő szervezetnek. A stratégia esetében a monitoring feladatokat alapesetben az önkormányzat műszaki osztálya végzi el. A műszaki osztály ellenőrzi a stratégia végrehajtását, az indikátorok megvalósulását. Nagyobb volumenű projektek, pl. városrehabilitációs akciók esetében a monitoringot külső, független szakértőnek kell végezni. Feladata, hogy a meghatározott célindikátorok megvalósulását nyomon kövesse, a monitoring mutatókat ellenőrizze, valamint hosszú távon az eredményindikátorok megvalósulásának monitoringját elvégezze. A monitoringért felelős szervezet beszámol városfejlesztési munkacsoportnak. A műszaki osztály vezetőjének feladata, hogy félévente beszámoljon a képviselőtestületnek a stratégia megvalósulásának állásáról, ismerteti a különböző mutatókat, értékeli az eredményeket.